

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ
Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού
για την εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής
Γλώσσας στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου»*

ΜΠΙΡΙΚΑΚΗ ΕΥΓΕΝΙΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: Κιουλάνης Σπυρίδων

Ρέθυμνο, Δεκέμβριος 2019

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning) ».

[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄9.3.2016]

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:
Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης
Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού για την εξ
Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στην
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου»

ΜΠΙΡΙΚΑΚΗ ΕΥΓΕΝΙΑ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2019

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως
Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού για την εξ
Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στην
Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου»*

ΜΠΙΡΙΚΑΚΗ ΕΥΓΕΝΙΑ

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Κιουλάνης Σπυρίδων

Διδάκτορας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Συν-επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Μανούσου Ευαγγελία

Διδάκτορας του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Συν-επιβλέπων Καθηγητής

Ιερωνυμάκης Ιωάννης

Διδάκτορας της Σχολής Επιστημών Αγωγής

Ευχαριστίες

«Με την παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται ο μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών μου στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ήταν ένα «ταξίδι» που μου προσέφερε γνώσεις και εμπειρίες, με έφερε σε επαφή με αξιόλογα πρόσωπα ενώ μου άνοιξε και νέους ορίζοντες. Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση αυτής της διπλωματικής εργασίας. Αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στον επιβλέπων καθηγητή κ. Κιουράνη Σπυρίδων για την επίβλεψη, την καθοδήγηση και την καίρια ανατροφοδότηση που μου παρείχε για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνάδελφους εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας, που παρά τον περιορισμένο χρόνο που είχαν λόγω επαγγελματικών και προσωπικών υποχρεώσεων, συμμετείχαν ενεργά στην επιμόρφωση και με βοήθησαν στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού, στοιχεία απαραίτητα για την ολοκλήρωση αυτής της διπλωματικής εργασίας. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στους γονείς μου, καθώς και στον σύζυγό μου, για την υπομονή που έδειξαν και για την αμέριστη συμπαράστασή τους όλους αυτούς τους μήνες.»

Περίληψη

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας τις τελευταίες δεκαετίες έχει συμβάλλει στη εισαγωγή των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) σε πολλούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο τομέας της εκπαίδευσης δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστος από αυτό. Στην παρούσα εργασία διερευνάται η πολύπλευρη αλληλεπιδραστική σχέση μεταξύ των ΤΠΕ και της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας, των εκπαιδευτικών, καθώς και των μαθητών. Επιπρόσθετα, διερευνάται η αξιοποίηση των ΤΠΕ για την δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Για τις ανάγκες της Διπλωματικής Εργασίας σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο ενσωματώθηκε στο διαδικτυακό περιβάλλον του Chamilo, προκειμένου να επιμορφωθούν εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου. Εν συνεχεία, η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις ανάγκες της Διπλωματικής Εργασίας, έδωσε απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που αναφέρονται, καθώς και αξιολόγησε το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης. Τα ευρήματα έδειξαν ότι ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση, τείνει να είναι θετικός σε όλες τις παραμέτρους που διερευνήθηκαν, και η επιμόρφωση, καθώς και το εκπαιδευτικό υλικό δείχνει να είναι ικανοποιητικό.

Λέξεις Κλειδιά: εξΑΕ, ΤΠΕ, Αγγλική Γλώσσα, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικό υλικό, αλληλεπίδραση

Abstract

The rapid development of technology that has occurred in the last decades has resulted in the introduction of Information and Communications Technology in a variety of fields concerning human activity. The field of education was influenced as well. The present dissertation investigates the multidisciplinary interaction among ICT and English Language teaching, the teachers, as well as the students. In addition, the use of ICT in creating educational material is investigated. Educational material was designed and created and then integrated in the online environment of Chamilo in order to train English Language teachers teaching in Secondary Education of Rethymno, Greece on obtaining ICT skills to enhance teaching. The results of the survey, which was conducted to fulfil the needs of the present dissertation, provide answers to the research questions mentioned and at the same time they provide an evaluation concerning the educational material. The findings show that ICT play a crucial role in language teaching and education, and that the educational material created was satisfactory and fulfilled its needs.

Key Words: distance education, ICT, English, teachers training, educational material, interaction

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	i
Περίληψη	ii
Abstract	iii
Περιεχόμενα	iv
Περιεχόμενα Εικόνων	v
Περιεχόμενα Πίνακες	vi
Περιεχόμενα Γραφήματα	vii
Εισαγωγή	viii
Μέρος Α : Θεωρητικό Πλαίσιο	
Εισαγωγή	3
1. Η εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	3
1.1. Η εκπαίδευση Ενηλίκων	5
2. Ο πολυδιάστατος ρόλος του Καθηγητή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.	6
2.1. Ο ρόλος του Καθηγητή – Σύμβουλου	7
2.2. Ο Καθηγητής- Σύμβουλος ως εμπνευστής & διευκολυντής μάθησης	8
3. Χαρακτηριστικά Εκπαιδευόμενων	9
4. Το Εκπαιδευτικό Υλικό	11
4.1. Αρχές Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού	12
4.2. Συμπεράσματα	22
5. Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών	23
5.1. Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας με τη χρήση ΤΠΕ	24
5.2. Η Παιδαγωγική Αξιοποίηση του Βίντεο	29
5.3. Η Παιδαγωγική Αξιοποίηση του animation	30
5.4. Η Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ	32
Μέρος Β : Σχεδιασμός και δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού.	
Εισαγωγή	36
6. Γενικές Πληροφορίες για το εκπαιδευτικό υλικό	36
7. Η επιμόρφωση και το EnglishLab.	37
7.1. Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού	38
7.2. Γνωριμία με το EnglishLab	39
7.3. Επισημάνσεις – Σχόλια	58
Μέρος Γ : Ερευνητικό Πλαίσιο	
Εισαγωγή	60
8. Θεωρητικό Πλαίσιο	61
8.1. Έρευνα – Ορισμός	61
8.2. Είδη ερευνών	61
8.3. Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων	53
8.4. Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων της Παρούσας Έρευνας	62
8.4.1. Ερωτηματολόγια	64
8.4.2. Συνέντευξη	65
8.5. Η παρούσα Έρευνα	65
9. Η Ποσοτική Έρευνα: Μεθοδολογία, Παρουσίαση και Αξιολόγηση αποτελεσμάτων.....	66
9.1. Γενική Περιγραφή	66
9.2. Ερευνητικά Ερωτήματα	66

9.3. Μεθοδολογία της Έρευνας	67
9.4. Το δείγμα της Έρευνας	68
9.5. Παρουσίαση και συζήτηση αποτελεσμάτων	77
9.6. Σχολιασμός Αποτελεσμάτων ανά ερευνητικό ερώτημα	77
9.7. Συμπεράσματα αξιολόγησης	96
10. Η Ποιοτικής Έρευνα	98
10.1 Εισαγωγή	98
10.2. Γενική Περιγραφή	98
10.3. Είδος Έρευνας – Χρονική Περίοδος	99
10.4. Μέσα Συλλογής Δεδομένων	99
10.5. Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων	99
10.6. Κωδικοποίηση των Δεδομένων	100
10.7. Το προφίλ του δείγματος	103
10.8. Περιορισμοί Έρευνας	104
10.9. Παρουσίαση και συζήτηση αποτελεσμάτων	104
10.10. Συμπεράσματα της αξιολόγησης	118
11. Συζήτηση	121
11.1. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	123
Βιβλιογραφικές Αναφορές	125
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγια Ποσοτικής Έρευνας	138
Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγια Ποιοτικής Έρευνας	143

Περιεχόμενα Εικόνων

Εικόνα 1: EnglishLab	36
Εικόνα2 : Chamilo	37
Εικόνα3: Είσοδος στο EnglishLab.	38
Εικόνα4 : Εισαγωγικό βίντεο EnglishLab	38
Εικόνα5 : Περιγραφή μαθήματος	39
Εικόνα6: Εικονίδιο EnglishLab	39
Εικόνα7 : Chat	39
Εικόνα8: Σκοπός του σεμιναρίου (α)	40
Εικόνα9: Σκοπός του σεμιναρίου (β)	40
Εικόνα10: Αγγλική Γλώσσα και ΤΠΕ (α)	41
Εικόνα 11: Αγγλική Γλώσσα και ΤΠΕ (β)	41
Εικόνα12: Βίντεο Οδηγός Πλοήγησης.	42
Εικόνα13: Δομή 1 ^{ης} Διδακτικής Ενότητας	43
Εικόνα14: Βίντεο και Εκπαίδευση (α)	43
Εικόνα15: Βίντεο και Εκπαίδευση (β)	44
Εικόνα16: 1 ^η Διδακτική Ενότητα – σκοπός	44
Εικόνα17: 1 ^η Διδακτική Ενότητα – στόχοι	44
Εικόνα18: PowerPoint α	45
Εικόνα19: PowerPoint β	45
Εικόνα20: PowerPoint γ	46
Εικόνα21: Movie Maker α	46
Εικόνα22: Movie Maker β	46

Εικόνα23: Movie Maker	47
Εικόνα24: Δραστηριότητα 1	47
Εικόνα25: WeTranfer	48
Εικόνα26: Tutorials Βίντεο.	49
Εικόνα27: Δομή 2 ^{ης} Διδακτικής Ενότητας	49
Εικόνα28: Animation και Αγγλική Γλώσσα α	50
Εικόνα29: Animation και Αγγλική Γλώσσα β	50
Εικόνα30: 2 ^η Διδακτική Ενότητα – σκοπός.	51
Εικόνα31: 2 ^η Διδακτική Ενότητα – στόχοι.	51
Εικόνα32: PowToon a	51
Εικόνα33: PowToon b.	52
Εικόνα34: Δραστηριότητα 2	52
Εικόνα35: Tutorials Animation	53
Εικόνα36: Δομή 3 ^{ης} Διδακτικής Ενότητας	54
Εικόνα37: Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ α	55
Εικόνα38: Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ β	55
Εικόνα39: 3 ^η Διδακτική Ενότητα – σκοπός	55
Εικόνα40: 3 ^η Διδακτική Ενότητα – στόχοι	56
Εικόνα41: ToonDoο a	56
Εικόνα42: ToonDoο b.	56
Εικόνα43: Δραστηριότητα 3	57
Εικόνα44: Pixton	58
Εικόνα45: Ερωματολογία Ποσοτικής έρευνας	68

Περιεχόμενα Πίνακας

Πίνακας 1 : Φύλο.	69
Πίνακας 2: Ηλικία	69
Πίνακας 3: Σχολείο	70
Πίνακας 4: Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας.	70
Πίνακας 5: Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας Δημόσιο	71
Πίνακας 6: Τεχνολογικό Προφίλ Εκπαιδευτικών	73
Πίνακας 7: Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικού εξοπλισμού.	75
Πίνακας 8: Επιμόρφωση	76
Πίνακας 9 α : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (βίντεο)	77
Πίνακας 9 β : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (animation)	79
Πίνακας 9 γ : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (κόμικ)	80
Πίνακας 10 α : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (βίντεο)	82
Πίνακας 10 β : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (animation)	83
Πίνακας 10 γ : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (κόμικ)	85
Πίνακας 11 α : ΤΠΕ – εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο)	86
Πίνακας 11 β : ΤΠΕ – εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (animation)	88
Πίνακας 11 γ : ΤΠΕ – εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (κόμικ)	89
Πίνακας 12 α : ΤΠΕ – Μαθητές (βίντεο)	91
Πίνακας 12 β: ΤΠΕ – Μαθητές (animation)	92

Πίνακας 12 γ : ΤΠΕ – μαθητές (κόμικ)	94
Πίνακας 13: Φύλο – Ποιοτική Έρευνα	103
Πίνακας 14: Γνώση Χρήσης ΤΠΕ – Ποιοτική Έρευνα	104

Περιεχόμενα Γραφημάτων

Γράφημα 1 : Φύλο	69
Γράφημα 2: Ηλικία..	69
Γράφημα 3: Σχολείο	70
Γράφημα 4: Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας..	70
Γράφημα 5:Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας Δημόσιο..	71
Γράφημα 6: Τεχνολογικό Προφίλ Εκπαιδευτικών	72
Γράφημα 7: Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικού εξοπλισμού..	74
Γράφημα 8: Επιμόρφωση	76
Γράφημα 9 α : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (βίντεο)	78
Γράφημα 9 β : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (animation)	80
Γράφημα 9 γ : ΤΠΕ-Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας (κόμικ)	81
Γράφημα 10 α : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (βίντεο)	83
Γράφημα 10 β : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (animation)	84
Γράφημα 10 γ : ΤΠΕ – Εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας (κόμικ)	86
Γράφημα 11 α : ΤΠΕ – εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο)	87
Γράφημα 11 β : ΤΠΕ - εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (animation)	89
Γράφημα 11 γ : ΤΠΕ – εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (κόμικ)	90
Γράφημα 12 α : ΤΠΕ – Μαθητές (βίντεο)	92
Γράφημα 12 β: ΤΠΕ – Μαθητές (animation)	93
Γράφημα 12 γ : ΤΠΕ – μαθητές (κόμικ)	95

Εισαγωγή

Οι σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις και η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου έχουν επιφέρει δραματικές αλλαγές στο τρόπο που επικοινωνούμε, συνδιαλεγόμαστε, σκεπτόμαστε και ζούμε. Μαθητές και εκπαιδευτικοί ζούμε και μαθαίνουμε σε μία εποχή του διαδικτύου, των έξυπνων κινητών τηλεφώνων και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, εργαλεία που αποτελούν μέρος της καθημερινότητάς μας. Η καθημερινή χρήση του διαδικτύου και γενικότερα η χρήση της τεχνολογίας έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο σκέπτονται οι άνθρωποι και ειδικότερα οι νέοι, όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο βρίσκουν, απορροφούν, ερμηνεύουν και χρησιμοποιούν την πληροφορία. Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο νοηματοδοτούμε και επικοινωνούμε, καθώς ο προφορικός και ο γραπτός λόγος δεν αποτελούν πλέον το μοναδικό σύστημα αναπαράστασης και νοηματοδότησης, αλλά τα κείμενα που καλείται ο άνθρωπος να κατανοήσει και να παράγει είναι πολυμορφικά, δηλαδή συνδυάζουν δηλαδή τη γλώσσα με διάφορους άλλους τρόπους νοηματοδότησης. Αυτή η ψηφιακή κυριαρχία έχει ως αποτέλεσμα οι μαθητές σήμερα να έρχονται στην τάξη με διαφορετικές γνωστικές δεξιότητες και συνήθειες σε σχέση με το παρελθόν, καθώς τα τεχνολογικά εργαλεία και το διαδίκτυο είναι πλέον αναπόσπαστο κομμάτι του εαυτού τους. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι ο εκσυγχρονισμός της διδασκαλίας είναι άμεση ανάγκη και αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη διδασκαλία – μάθηση.

Οι νέες εξελίξεις, ειδικότερα των τριών τελευταίων δεκαετιών, όσον αφορά την ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), έχουν διαμορφώσει νέα δεδομένα και προκλήσεις στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας. Γι' αυτόν τον λόγο η παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελεί πλέον αίτημα γενικότερα της κοινωνίας, πόσο μάλλον της σχολικής κοινότητας. Ο εκσυγχρονισμός της διδασκαλίας είναι πλέον άμεση ανάγκη. Αφορμή για τη συγγραφή της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας και του σχεδιασμού διαδικτυακού περιβάλλοντος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών της Αγγλικής Γλώσσας, αποτέλεσε η αναγκαιότητα ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων των καθηγητών/τριών Αγγλικής γλώσσας με θέματα που αφορούν στην ένταξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στη δημόσια εκπαίδευση. Το διαδικτυακό περιβάλλον και το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε, αξιοποίησε τις δυνατότητες και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών προκειμένου να εξοικειωθούν και κατ' επέκταση να εντάξουν τις ΤΠΕ στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, αναπτύσσοντας ή ακόμα και ανανεώνοντας γνώσεις και δεξιότητες.. Αν και οι πλειονότητα των εκπαιδευτικών κατέχει

βασικές γνώσεις χρήσης των ΤΠΕ, παρόλα αυτά δείχνουν να μη γνωρίζουν τον τρόπο που μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συνεπώς, οι επιμορφωτικές ανάγκες των καθηγητών της Αγγλικής Γλώσσας των δημοσίων σχολείων σε ζητήματα χρήσης και ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, είναι μεγάλες, γεγονός που αποτέλεσε αφορμή για τη δημιουργία του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού και της συγκεκριμένης επιμόρφωσης.

Όλα τα παραπάνω αποτέλεσαν αφορμή για την συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, της δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού που συνετέλεσε στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου, και της έρευνας που έλαβε χώρα προκειμένου να αξιολογηθεί το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και για να διερευνηθούν οι απόψεις τους πάνω στο κατά πόσο επηρεάζουν οι ΤΠΕ τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, το κατά πόσο ο ίδιος εκπαιδευτικός ενισχύεται από τις ΤΠΕ, την αποτελεσματικότητα των ΤΠΕ ως προς τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και τέλος το κατά πόσο η στάση των μαθητών επηρεάστηκε από τη χρήση ΤΠΕ στην τάξη.

Προκειμένου να καλυφθούν τα παραπάνω σημεία και να αναπτυχθούν επαρκώς και με σαφήνεια, η παρούσα Διπλωματική Εργασία, έχει χωριστεί σε τρία μέρη. Αναλυτικότερα η δομή των Κεφαλαίων έχει ως εξής:

Μέρος Α : Θεωρητικό Πλαίσιο

Στο πρώτο μέρος της Διπλωματικής Εργασίας γίνεται ανάλυση όλων των εννοιών που συναντώνται σε αυτή.

Μέρος Β : Σχεδιασμός και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού

Στο δεύτερο μέρος γίνεται ανάλυση των αρχών σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού και παρουσιάζεται το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε βασισμένο στις αρχές αυτές.

Μέρος Γ : Ερευνητικό Πλαίσιο

Στο τρίτο μέρος της Διπλωματικής εργασίας γίνεται ανάλυση των μεθόδων, καθώς και της μεθοδολογίας που πραγματοποιήθηκε για την διεξαγωγή των ερευνών. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα της ποσοτικής, καθώς και της ποιοτικής έρευνας που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου.

ΜΕΡΟΣ Α : ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Εισαγωγή

Στο 1^ο Κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας θα γίνει θεωρητική προσέγγιση των εννοιών, ορολογιών και θεωριών πάνω στις οποίες βασίστηκε και ασχολείται η παρούσα διπλωματική εργασία. Συγκεκριμένα, η ανάλυση θα επικεντρωθεί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στην εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, καθώς και στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας με τη χρήση Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών.

Η δομή του κεφαλαίου έχει ως εξής:

Στην 1^η Ενότητα γίνεται εννοιολογική προσέγγιση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αναφέρονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στη 2^η Ενότητα αναλύεται ο πολυδιάστατος ρόλος του καθηγητή σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά του Καθηγητή – Σύμβουλου, καθώς και ο ρόλος του Καθηγητή – Σύμβουλου ως εμπνευστής και διευκολυντής της μάθησης.

Στην 3^η Ενότητα αναφέρονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά ενός ενήλικα εκπαιδευόμενου σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης.

Στην 4^η Ενότητα αναλύονται τα χαρακτηριστικά που διέπουν το εκπαιδευτικό υλικό σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης και αναφέρονται άξονες και αρχές που οφείλει το εκπαιδευτικό υλικό να διακατέχει.

Στην 5^η Ενότητα γίνεται ανάλυση για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, με έμφαση στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, με την χρήση Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. (ΤΠΕ). Επιπρόσθετα, αναλύεται η παιδαγωγική αξιοποίηση του βίντεο, του animation και του κόμικ, εφαρμογές που όπως θα διαπιστωθεί και στη συνέχεια, αποτελούσαν μέρος της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας.

1. Η εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Ο όρος «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» χρησιμοποιήθηκε σε πρώτη μορφή τη δεκαετία του 1970 και επισημοποιήθηκε το 1982 από το Διεθνές Συμβούλιο για την Ανοιχτή και εξ

Αποστάσεως Εκπαίδευση (Λιοναράκης, 2006 όπως αναφέρεται στο Αναστασιάδης 2016). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Distance Education) βρίσκεται στο προσκήνιο τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα ολοένα και περισσότεροι φορείς παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων να προσφέρουν τομείς μόρφωσης και εκπαίδευσης καθώς και να απευθύνονται σε ένα ευρύτερο κοινό από εκείνο που μπορεί να μορφωθεί και να εκπαιδευτεί με τη χρήση συμβατικών εκπαιδευτικών μεθόδων. Η σύγχρονη κοινωνία προκειμένου ο άνθρωπος να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της, απαιτεί ολοένα και περισσότερες δεξιότητες και γνώσεις, είτε γενικές είτε ειδικές, τις οποίες οι συμβατικές εκπαιδευτικές μέθοδοι αδυνατούν να καλύψουν. Η νέα αυτή πραγματικότητα έχει οδηγήσει στην υιοθέτηση καινοτόμων μεθόδων εκπαίδευσης όπως είναι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Λιοναράκης & Φραγκάκη, 2016).

Η εκπαίδευση αυτού του είδους έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα, όπως ότι είναι: συνεχής, προσβάσιμη, καλύπτει τις μαθησιακές ανάγκες κάθε τύπου και μορφής όλων των πολιτών, είναι ευέλικτη και αλληλεπιδραστική, γνωρίσματα που φανερώνουν την πολυμορφικότητα της μάθησης. (Λιοναράκης, 2006). Σύμφωνα με τον Simonson (2011) με τον όρο εξ αποστάσεως εκπαίδευση, με μία ευρύτερη έννοια, αναφερόμαστε στην εκπαιδευτική δραστηριότητα όπου υπάρχει μία φυσική απόσταση μεταξύ εκπαιδευόμενου – εκπαιδευτή, η οποία προκειμένου να «γεφυρωθεί» και ο εκπαιδευόμενος να επικοινωνήσει και να έχει πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό, χρησιμοποιούνται ποικίλα εκπαιδευτικά μέσα.

Ο Rowntree (1994), κατηγοριοποιεί το διδακτικό υλικό στα προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε τρεις κατηγορίες : α) Κείμενα (Βιβλία, εγχειρίδια, σημειώσεις, σχεδιαγράμματα παραρτήματα, περιλήψεις, διαγνωστικά τεστ, δραστηριότητες, τεστ αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης).

β) Οπτικοακουστικά μέσα (Κασέτες ήχου και βίντεο, ραδιοφωνικά προγράμματα, τηλεοπτικές εκπομπές, διαφάνειες και σλάιντς).

γ) Σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών: (Εκπαιδευτικό λογιστικό, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Παγκόσμιος Ιστός και τηλεδιάσκεψη.) (Rowntree 1994 όπως αναφέρεται στο Μουζάκης, 2011)

Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ), έχει επηρεάσει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς και την εκπαιδευτική διαδικασία γενικότερα, πράγμα που φανερώνεται και από τους πολλαπλούς όρους που χρησιμοποιούνται για να αναφερθούμε στην εκπαίδευση αυτή, όπως Distance learning, Electronic learning, On line learning, Mobile learning, Hybrid learning, Virtual learning, Virtual schools, Cyber

schools, Homeschooling. (Barbour & Reeves, 2009. Zandberg, & Lewis, 2008. Clark & Smith, 2005 όπως αναφέρεται στο Μίμινου, & Σπανακά, 2016). Είτε, όπως αναφέρουν οι Σκίκος & Λουκά & Ζωγόπουλος & Μοσχούδης (2010), επειδή στις μέρες μας ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η εκπαίδευση πραγματοποιείται σε διαδικτυακά περιβάλλοντα, μία τέτοιου είδους εκπαίδευση είναι σχεδόν συνώνυμη με έννοιες όπως ηλεκτρονική μάθηση (e-learning), μάθηση υποβοηθούμενη από υπολογιστή (computer assisted learning), μάθηση μέσω διαδικτύου (online learning), διαδικτυακή εκπαίδευση (online education), εκπαίδευση βασισμένη στο διαδίκτυο (web-based education). (Σκίκος & Λουκά & Ζωγόπουλος & Μοσχούδης, 2010)

Η επιμόρφωση εκπαιδευτικών μπορεί να βασιστεί για την αποτελεσματική εκπλήρωσή της στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η εξ αποστάσεως διδασκαλία και η εξ αποστάσεως μάθηση αποτελούν τα βασικά συστατικά της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης, όπου βασικοί πυλώνες είναι ο εκπαιδευτής, ο εκπαιδευόμενος και το εκπαιδευτικό υλικό. (Σκίκος & Λουκά & Ζωγόπουλος & Μοσχούδης, 2010)

1.1. Εκπαίδευση Ενηλίκων

Στοχεύοντας στη βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου των ενηλίκων, εμφανίστηκε σε Ευρώπη και Η.Π.Α. στις αρχές του 20ού αιώνα , η εκπαίδευση ενηλίκων. Η ραγδαία της εξέλιξη την μετέτρεψε σε επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση σε θέματα πολιτιστικά, πολιτικά και κοινωνικά. Στην Ελλάδα, η εκπαίδευση ενηλίκων εμφανίστηκε γύρω στο 1850, με τη μορφή μορφωτικών συλλόγων που είχαν ως στόχο να καταπολεμήσουν τον αναλφαβητισμό. (Κοντάκος & Γκόβαρης 2006). Υπήρξε μία εποχή στασιμότητας και επανεμφανίστηκε στην Ελλάδα πάλι τη δεκαετία του 1980. Συγκεκριμένα, η εκπαίδευση ενηλίκων επανήλθε όταν η Ελλάδα εισήρθε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1981 με το θεσμό της λαϊκής επιμόρφωσης. (Λαμπρινίδη & Πατσούρα, 2008). Την δεκαετία του 1990, η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στοχεύοντας στην προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων, εισήγαγε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα συμπεριλαμβανομένων των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) από το 1997, των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) από το 2003 και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ). (Βουτσά, 2018).

Στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και επιστημονικό χώρο πραγματοποιούνται διάφορες αλλαγές και ανακατατάξεις, οι οποίες οδηγούν στον διαρκή επαναπροσδιορισμό της γνώσης. Για το λόγο αυτό, η εκπαίδευση του ανθρώπου χρειάζεται να είναι συνεχής, δηλαδή καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Συνεπώς, η δια βίου μάθηση και η Εκπαίδευση Ενηλίκων,

αποτελούν έννοιες που διαρκώς αναπτύσσονται, καθώς και παρέχουν ευκαιρίες μάθησης σε ενήλικα άτομα, τα οποία είναι εξοπλισμένα με ένα σύνολο γνώσεων και εμπειριών. Εκεί βρίσκεται και η ειδοποιός διαφορά της εκπαίδευσης ενηλίκων σε σχέση με άλλες μορφές εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, στην εκπαίδευση ενηλίκων γίνεται αξιοποίηση αυτών των εμπειριών και γνώσεων που κατέχει ο εκπαιδευόμενος και για τον λόγο αυτό επιβάλλεται σε ένα πρόγραμμα ενηλίκων να υιοθετηθούν οι κατάλληλες εκπαιδευτικές μέθοδοι που θα επιτρέπουν την αυτονομία των εκπαιδευόμενων και που θα τους δίνει την ελευθερία να διαχειριστούν οι ίδιοι το εκπαιδευτικό υλικό, καθώς και την ίδια την μαθησιακή διαδικασία. (Rogers, 1999 όπως αναφέρεται στο Πετράτου, 2017)

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, κάθε μαθησιακή δραστηριότητα ή εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο στοχεύει στην ικανοποίηση των αναγκών των ενηλίκων εκπαιδευόμενων σε οποιαδήποτε φάση της ζωής τους, προκειμένου να καταρτιθούν περαιτέρω, ονομάζεται Εκπαίδευση Ενηλίκων. Επιπρόσθετα, η Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι η μαθησιακή διαδικασία, η οποία συνδράμει στην ανάπτυξη και εξέλιξη του ατόμου, είτε μέσω της τυπικής μορφής εκπαίδευσης είτε της άτυπης. Με τον όρο Εκπαίδευση Ενηλίκων, λοιπόν, η βιβλιογραφία αναφέρεται σε κάθε μαθησιακή δραστηριότητα ή σε κάθε εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο ικανοποιεί τις ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευόμενων για περαιτέρω κατάρτιση σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής τους. (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2000). Από τους πιο γνωστούς ορισμούς της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, αποτελεί αυτή του Χατζηθεοχάρους, ο οποίος αναφέρει ότι:

«Εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη» (Χατζηθεοχάρους, 2010).

2. Ο Πολυδιάστατος Ρόλος του Καθηγητή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η συστηματική καταγραφή των αναγκών, καθώς και του επιπέδου των ενηλίκων εκπαιδευόμενων είναι απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου οι στόχοι που θέτει η Εκπαίδευση

Ενηλίκων να πραγματοποιηθούν και η εκπαιδευτική διαδικασία να εφαρμοστεί και να αποπερατωθεί αποτελεσματικά. Βασική προϋπόθεση είναι, οι εκπαιδευτές ενηλίκων να φέρουν γνώσεις κοινωνικές, οργανωτικές και παιδαγωγικές, οι οποίες θα διασφαλίζουν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία ολοκληρώνεται επιτυχώς και ότι η απαιτούμενη ευελιξία και προσαρμοστικότητα προκειμένου οι στόχοι των ενηλίκων εκπαιδευόμενων να εκπληρωθούν, εξασφαλίζεται. (Σιδηρόπουλος, 2010).

Μέσω της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο εκπαιδευτικός αποκτά ένα νέο ρόλο, έναν διαφορετικό εκπαιδευτικό ρόλο από αυτόν της τυπικής εκπαίδευσης, αυτόν του Καθηγητή – Συμβούλου. Η υποστήριξη και η συνεχής παρουσία από μέρους του εκπαιδευτή, αποτελούν βασικά στοιχεία της μαθησιακής διαδικασίας, χωρίς όμως να επιβάλλει ή να επιβάλλεται. (Λιοναράκης, 1999 όπως αναφέρεται στο Τσιτλακίδου & Μανούσου, 2013).

Αναλυτικότερα, ο ρόλος του εκπαιδευτή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα πρέπει να είναι συμβουλευτικός, υποστηρικτικός, καθώς και καθοδηγητικός. Η επικοινωνία, η οποία μπορεί να πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους, και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται, ενισχύουν τον ρόλο αυτό του εκπαιδευτή. Η διδασκαλία δεν πραγματοποιείται μέσα σε μία παραδοσιακή τάξη και δεν είναι μετωπική. Μάθηση και επικοινωνία ρυθμίζονται σύμφωνα με τις ανάγκες και την επιθυμία του εκπαιδευόμενου με την χρήση ποικίλων μέσων (τηλεφώνου, επιστολών, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, διαδικτύου (τηλεδιασκέψεις, τηλεματική, κ.ά.) ή των προγραμματισμένων Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων (Ο.Σ.Σ.). Το «πλαίσιο στήριξης» που δημιουργείται από πλευράς του Καθηγητή – Σύμβουλου, οδηγεί και συμβάλλει στην αυτόνομη και αυτορρυθμιζόμενη μάθηση από πλευράς του εκπαιδευόμενου και συνακόλουθα τον οδηγεί στη μάθηση, η οποία είναι αποτέλεσμα της ευρετικής πορείας του ίδιου του εκπαιδευόμενου. (Λιοναράκης 2001α, όπως αναφέρεται στο Τσιτλακίδου & Μανούσου, 2013)

2.1. Ο Ρόλος του Καθηγητή – Συμβούλου

Όπως αναφέρουν οι Βασιλού - Παπαγεωργίου και Βασάλα (2005), ο καθηγητής - σύμβουλος είναι:

“το πρόσωπο κλειδί στα προγράμματα ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λειτουργώντας ως σύνδεσμος ανάμεσα στο εκπαιδευτικό ίδρυμα και τους φοιτητές και λαμβάνοντας πρόνοια για την υποστήριξη και την καθοδήγηση των σπουδών τους”. (Βασιλού-Παπαγεωργίου & Βασάλα, 2005). Ο καθηγητής σύμβουλος, δηλαδή, υποστηρίζει τους εκπαιδευόμενους στην μαθησιακή διαδικασία και η διδασκαλία έχει σκοπό να οδηγήσει τον

εκπαιδευόμενο σε μία αυτοκατευθυνόμενη πορεία μάθησης, δίνοντας έμφαση στις έννοιες της διαπραγμάτευσης, της αναγνώρισης, της εμπειρίας, καθώς και της συνεργασίας μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή. (Κόκκος & Λιοναράκης, 1998).

Η διδασκαλία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί μία υπηρεσία η οποία «αναλώνεται» σε χρόνο, αλλά σε διαφορετικό τόπο από αυτόν που «παράγεται», χωρίς ταυτόχρονα να απαξιώνεται το έργο του εκπαιδευτή, αλλά να μετασηματίζεται. Το γεγονός ότι η εκπαίδευση από απόσταση πραγματοποιείται μέσα σε ένα πλαίσιο υποστήριξης, έχοντας στο επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο, οδηγεί στον μετασηματισμό του έργου του εκπαιδευτή. (Keegan, 1993 · Simpson, 2002, όπως αναφέρεται στο Κουλαουζίδης, 2013). Στο πλαίσιο αυτό, η διδακτική δράση έχει στο κέντρο της, την διευκόλυνση και την εμπύχωση της μαθησιακής διεργασίας (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010).

2.2 Ο Καθηγητής – Σύμβουλος ως Εμπυχωτής & Διευκολυντής Μάθησης

Μία πρακτική προσέγγιση στον τρόπο που λειτουργεί ο καθηγητής σύμβουλος ως εμπυχωτής, αναφέρει ο Κόκκος λέγοντας συγκεκριμένα:

“εμπύχωση είναι η ανάπτυξη της δημιουργικής έκφρασης και των δεξιοτήτων μέσα από σχέσεις που βασίζονται στη συνεργατικότητα, την πρωτοβουλία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Εμπύχωση είναι ακόμη η κινητοποίηση μιας ομάδας προς την κατεύθυνση ενός στόχου, η προσέγγιση του οποίου σηματοδοτεί την ενεργητική παρουσία της ομάδας στην κοινωνία” (Κόκκος, 2003)

Μέσα σε αυτό τον ορισμό, διακρίνονται πολλά στοιχεία που σχετίζονται με τον ρόλο και το έργο του εκπαιδευτή ενηλίκων. Όμως η άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευόμενου και εκπαιδευτικού, καθώς και η μειωμένη αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευόμενων, μπορεί να οδηγήσει στην μείωση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευόμενων και να τους αποτρέψει από την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαίδευσής τους. (Γκιάστας, 2006). Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτός ο κίνδυνος, η παρέμβαση του Καθηγητή – Συμβούλου ως Εμπυχωτή, είναι απαραίτητη. Η εμπύχωση αποτελεί μία δράση συμβουλευτική και καταλυτική, η οποία έχει ως στόχο να κινητοποιήσει τον εκπαιδευόμενο, ώστε να αποκτήσει ενσυναίσθηση των μαθησιακών αναγκών του, και εν συνεχεία να προσδιορίσει ακριβέστερα τα μέσα και τον τρόπο που απαιτούνται προκειμένου να ικανοποιήσει τις ανάγκες του και να δράσει προς αυτή την πορεία μάθησης (Κουλαουζίδης, 2013)

Ταυτόχρονα, ο εκπαιδευτής οφείλει να είναι και «διευκολυντής μάθησης», όπως ο Carl Rogers αναφέρει συχνά. Συγκεκριμένα παραθέτει ότι αποτελεσματική εκπαίδευση είναι αυτή που διευκολύνει – βοηθά τον άνθρωπο να αναπτυχθεί κάνοντάς τον να αναζητά τη γνώση, να συνειδητοποιήσει τις γνώσεις που χρειάζεται να αποκτηθούν και να εντοπίσει τα προβλήματα που χρειάζεται να ρυθμιστούν. (Κοσμόπουλος & Μουλαδούδης, 2003). Ο καθηγητής ως διευκολυντής, οδηγεί τον εκπαιδευόμενο σε καινούργιες κατευθύνσεις και μονοπάτια, του καλλιεργεί τη διάθεση να ερευνά και δείχνει εμπιστοσύνη στην δημιουργικότητα του ατόμου. (Κουλαουζίδης, 2013). Όμως απαιτούνται κάποιες δεξιότητες προκειμένου να λάβει χώρα αυτός ο τρόπος δράσης. Βασικές δεξιότητες για την αποτελεσματικότητα του έργου ενός εκπαιδευτικού ως διευκολυντής μάθησης, αποτελούν η συνεργασία, η στοχοθεσία, η λήψη αποφάσεων και η δημιουργία σχέσεων και επικοινωνίας. Η διευκόλυνση αυτή αφορά τη γνώση αρχών συντονισμού, την ικανότητα αντίληψης φαινομένων που εμφανίζονται σε μία ομάδα, καθώς και τον τρόπο του διαχειρισμού ρόλων και σχέσεων εντός της ομάδας με την χρήση τεχνικών επικοινωνίας. (Κόκκος, 2003)

3. Χαρακτηριστικά Εκπαιδευόμενων

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά, όπως είναι φανερό, ενήλικες, γεγονός που σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν ήδη γνώσεις, βιώματα και εμπειρίες. Επιπλέον, κύριο χαρακτηριστικό των εκπαιδευόμενων είναι ότι έχουν γνώση του τρόπου μάθησης, του τρόπου αναζήτησης και έχουν πρόσβαση στη γνώση. Για τον λόγο αυτό, η αξιοποίηση αυτών των πρότερων γνώσεων, εμπειριών και στάσεων είναι καίριας σημασίας. Λαμβάνοντας τα παραπάνω υπόψη, είναι σημαντικό η μαθησιακή διαδικασία να στηρίζεται και να οικοδομείται βάσει αυτών των χαρακτηριστικών. (Κόκκος, 2011). Σύμφωνα με τον Rogers, οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι έχουν αποκρυσταλλώσει τον προτιμώμενο τρόπο μάθησης, καθώς και τα προτιμώμενα μοντέλα μάθησης (Rogers, 1999). Ο ενήλικος εκπαιδευόμενος έχει την ανάγκη να αυτοκαθοριστεί, καθώς και να εμπλακεί ενεργά στην διαδικασία μάθησης. Με δεδομένο ότι αυτά αποτελούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων, αναπτύχθηκαν διάφορες θεωρίες μάθησης, με χαρακτηριστικότερη αυτή της Ανδραγωγικής. (Σαριδάκη, 2010, όπως αναφέρεται στο Παρούτσας, 2010). Σύμφωνα με την θεωρία της Ανδραγωγικής, μία εσωτερική ανάγκη παρακινεί τον εκπαιδευόμενο στη διαδικασία της μάθησης, ενώ ταυτόχρονα υποκινείται από εξωγενείς παράγοντες. Κατάλληλοι θεσμικοί μηχανισμοί είναι απαραίτητοι ώστε να δημιουργήσουν τις σωστές προϋποθέσεις, και έτσι να πραγματοποιηθεί και να ικανοποιηθεί η ανάγκη αυτή των ενήλικων εκπαιδευόμενων. (Παρούτσας, 2010). Σύμφωνα με το μοντέλο

αυτό, είναι απαραίτητο ο εκπαιδευτής να αναγνωρίζει τις γνώσεις, τις δυνατότητες και τις εμπειρίες των εκπαιδευομένων, έτσι ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία που θα ακολουθηθεί να είναι βασισμένη στις γνώσεις αυτές. (Τύπας, 2014, όπως αναφ. στην Πλουγαρλή, 2015).

Οι Knowles et al (1998), αναφέρουν πως το ανδραγωγικό μοντέλο μάθησης οφείλει να αντιμετωπίζει του εκπαιδευόμενους, ως άτομα που είναι συνειδητοποιημένα όσον αφορά τις αποφάσεις τους, είναι υπεύθυνοι των πράξεων τους και χρειάζονται να γνωρίζουν το περιεχόμενο, καθώς και τον σκοπό του προγράμματος στο οποίο θα συμμετέχουν. Σύμφωνα με το ανδραγωγικό μοντέλο, η μάθηση οφείλει να έχει ως στόχο ο ενήλικος εκπαιδευόμενος να αναπτύξει ικανότητες και δεξιότητες που θα τον καταστήσουν ικανό να επιλύει προβλήματα και προκλήσεις, βάσει των γνώσεων που έχει αποκτήσει. Παράλληλα, η μαθησιακή διαδικασία χρειάζεται να ανταποκρίνεται σε διάφορα εσωτερικά και εξωτερικά κίνητρα. Για τον λόγο αυτό, το ανδραγωγικό μοντέλο, τονίζει πως είναι απαραίτητο ο κάθε ενήλικος εκπαιδευόμενος, με τις προσωπικές του απόψεις, την προσωπικότητά του, τις γνώσεις και τις αντιλήψεις του, μέσα σε μία ομάδα εκπαιδευόμενων, θα πρέπει να είναι σεβαστός και αποδεκτός από τους υπόλοιπους. (Κοντάκος & Γκόβαρης, 2006).

Ο Knowles διατύπωσε πέντε υποθέσεις που αφορούν τον ενήλικα εκπαιδευόμενο, τις οποίες ο Merriam συγκεντρώνει και συγκεκριμένα αναφέρεται στον ενήλικα εκπαιδευόμενο ως κάποιος ο οποίος 1) έχει ανεξάρτητη αυτογνωσία και που δύναται να κατευθύνει τη δική του μάθηση 2) έχει συγκεντρώσει εμπειρίες οι οποίες αποτελούν πλούσια πηγή μάθησης 3) έχει εκπαιδευτικές ανάγκες που συνδέονται στενά με την εναλλαγή κοινωνικών ρόλων 4) ενδιαφέρεται για την άμεση εφαρμογή της γνώσης και 5) παρακινείται προκειμένου να μάθει από εσωτερικούς παράγοντες, παρά εξωτερικούς. (Merriam, 2001)

Η μετασηματίζουσα μάθηση του Merizow , αποτελεί έναν ακόμα τρόπο μάθησης στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, πέραν του Ανδραγωγικού μοντέλου μάθησης. Σύμφωνα με τη μετασηματίζουσα μάθηση του Merizow, οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν προσεγγίζοντας και αξιολογώντας την γνώση με έναν διαφορετικό τρόπο. Συγκεκριμένα, ο τρόπος που μαθαίνουν διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία τους, καθώς και με τις δεξιότητες που έχουν αναπτύξει σε επίπεδο κρίσης και έρευνας. (Merizow, 2007, όπως αναφέρεται στο Κόκκος, 2009). Παρόμοια και ο Jarvis, αναφερόμενος στον τρόπο που μαθαίνουν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι, τονίζει πως είναι αλληλένδετοι με το κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον απ' όπου προέρχονται και στο οποίο ζουν και ενεργούν (Jarvis, 2004 όπως αναφέρεται στο Κουλαουζίδης, 2015).

Κατανοώντας τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ενήλικων εκπαιδευόμενων, είναι ευκολότερο να αντιληφθεί κανείς πως οι παραδοσιακές μέθοδοι εκπαίδευσης παιδιών και ενηλίκων, ίσως να μην είναι κατάλληλες για ένα σύνολο εκπαιδευτικών. Επιπρόσθετα, στα γενικά χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων, οι εκπαιδευτικοί κατέχουν διάφορα ξεχωριστά προσόντα τα οποία ορίζουν την ταυτότητα τους, τον τρόπο που διαχειρίζονται τις προκλήσεις που τους παρουσιάζονται και τον τρόπο που προσεγγίζουν την μάθηση. Οι εκπαιδευτικοί είναι ικανοί να επιλύουν προβλήματα, να ρωτούν, να προκαλούν, και να προσαρμόζονται προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών τους. Οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν μία ευρύτερη γνώση των εκπαιδευτικών ευκαιριών που παρουσιάζονται έξω από το περιβάλλον της τάξης προκειμένου να κατανοήσουν την εκπαιδευτική κοινότητα ως σύνολο. Επιπλέον, οι ικανοί εκπαιδευτικοί εκτιμούν τον σεβασμό των συναδέλφων τους, αξιοποιώντας αυτή τη στήριξη και τις δεξιότητες τους. (Collinson & Sherrill, 1997 όπως αναφέρεται στο Beaver, 2009).

Άλλωστε, όπως αναφέρουν και οι Riley & Roach «κάθε εκπαιδευτικός χρειάζεται να νιώθει ότι αναπτύσσεται, χρειάζεται να νιώθει τον ενθουσιασμό νέων δυνατοτήτων» (Riley & Roach, 2006).

4. Το Εκπαιδευτικό Υλικό

Τα τελευταία χρόνια στη Ευρώπη, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει στο επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο, καθώς και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διδάσκεται, δηλαδή το γεγονός ότι βρίσκεται στον προσωπικό του χώρο. Για τον λόγο αυτό, η μεθοδολογία που πλαισιώνει την εκπαίδευση αυτή είναι ευέλικτη, αλληλεπιδραστική και πολυμορφική (Χουλιάρα, 2010). Έχοντας ως άξονα την ευελιξία και την αποτελεσματικότητα, δημιουργείται ένα υλικό μάθησης που χαρακτηρίζεται από πλουραλισμό (Μανούσου, 2008) και είναι εμπλουτισμένο και πολυμορφικό υλικό (Χουλιάρα, Λιοναράκης & Σπανακά, 2011). Ο εκπαιδευόμενος για να μάθει θα πρέπει να αλληλεπιδράσει με το εκπαιδευτικό υλικό και στην περίπτωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αυτό θα συμβεί από απόσταση, όταν ο εκπαιδευόμενος θα βρεθεί μόνος του, αντιμέτωπος με το υλικό. Είναι καίριας σημασίας, λοιπόν, ο σχεδιαστής του εκπαιδευτικού υλικού να λάβει τα παραπάνω υπόψη του κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού ενός προγράμματος εκπαίδευσης ενηλίκων. (Παπαδημητρίου, Ιωακειμίδου, & Σπανακά, (2014).

Όπως αναφέρει και ο Λιοναράκης αναφερόμενος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση λέει χαρακτηριστικά πως «διδάσκει και ενεργοποιεί το μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς

να λειτουργεί αυτόνομα προς μια ευρετική πορεία αυτομάθησης και γνώσης» (Λιοναράκης, 2001). Έτσι λοιπόν, εισάγει μια σύγχρονη εκδοχή της εκπαίδευσης, βασισμένη στην πολυμορφικότητα αυτής, αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού, με κύριο στόχο την αποτελεσματικότερη μάθηση. Βασικοί άξονες που χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψη και να ερευνώνται στην εκπαίδευση από απόσταση είναι ο μαθητής, ο εκπαιδευτής, η μάθηση, η διδασκαλία, η επικοινωνία, το διδακτικό υλικό, ο τόπος, ο χρόνος, ο εκπαιδευτικός φορέας και η αξιολόγηση (Λιοναράκης, 2006)

4.1 Αρχές Σχεδίασης Εκπαιδευτικού Υλικού

Σύμφωνα με τους Αναστασιάδη & Σπαντιδάκη (2007) ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον χρειάζεται να είναι βασισμένο στις κάτωθι αρχές:

- Πολυμεσική αρχή (multimedia principle). Σύμφωνα με την αρχή αυτή η πληροφορία μεταφέρεται, επεξεργάζεται και διατηρείται καλύτερα από τον εκπαιδευόμενο αν το διδακτικό περιβάλλον εμπλέκει κατά την παρουσίαση της ταυτόχρονα τις λέξεις με τις εικόνες.
- Αρχή της προσαρμοστικότητας (modality principle). Σύμφωνα με την αρχή αυτή η παρουσίαση των πληροφοριών γίνεται μέσω αφήγησης και γραφικών και όχι κειμένου και γραφικών εντός του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος.
- Αρχή του πλεονασμού (redundancy principle). Σύμφωνα με αυτή την αρχή το εκπαιδευτικό περιβάλλον είναι σχεδιασμένο ώστε να μην περιέχει πλεονάζουσες πληροφορίες, σύνθετες και πολύπλοκες πληροφορίες που δεν είναι απαραίτητες, αλλά και ίδιες πληροφορίες που προσφέρονται ταυτόχρονα με διαφορετικό τρόπο
- Αρχή της συνοχής (coherence principle). Σύμφωνα με αυτή την αρχή η δομή του περιβάλλοντος περιέχει μόνο τις απαραίτητες πληροφορίες, χωρίς την συνοδεία περιττών κειμένων, εικόνων και ήχων, καθώς και υπάρχει συνοχή μεταξύ τους.
- Αρχή της σηματοδότησης (signaling principle). Σύμφωνα με αυτή την αρχή στο εκπαιδευτικό μέσο χρειάζεται να υπάρχουν οι σωστές νύξεις που στοχεύουν να κατευθύνουν την προσοχή του εκπαιδευόμενου στην αποτελεσματικότερη επεξεργασία των πληροφοριών.
- Αρχή της συνάφειας ή της εγγύτητας (contiguity principle). Βάσει αυτής η δομή του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος είναι τέτοια ώστε να υπάρχει ταυτόχρονη χρονική και χωρική παρουσίαση των κοινών πληροφοριών.

- Αρχή της κατάτμησης (segmentation principle). Σύμφωνα με αυτή την αρχή η παρουσίαση των πληροφοριών οφείλει να είναι σύντομη και να παρουσιάζεται τμηματικά.

Σε γενικές γραμμές το εκπαιδευτικό υλικό, σύμφωνα με τις τοποθετήσεις των Seel & Dörr (1997), Dörr & Strittmatter (2002), Σοφός & Kron (2010) οφείλει:

- να κινητοποιεί τους εκπαιδευόμενους δημιουργώντας ερωτήματα και προσδοκίες, οι οποίες από τη μεριά τους διαμορφώνουν συνθήκες μάθησης,
- να είναι διαμορφωμένο βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογικής προσέγγισης, όπου οι μαθησιακές διεργασίες θα υποστηρίζονται με ποικίλες δυνατότητες,
- να δίνει ανατροφοδότηση σχετικά με τη μαθησιακή πρόοδο,
- να διευκολύνει την αυτόνομη και ανοικτή μάθηση,
- να δημιουργεί συνθήκες για ομαδική και συνεργατική εργασία.

Για την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η διδακτική ικανότητα του εκπαιδευτικού/σχεδιαστή, ειδικά αναφορικά με τη διαμόρφωση εκπαιδευτικών υλικών εργασίας και μάθησης με τη συνδυαστική χρήση (σύζευξη) περισσότερων μέσων και μορφών παρουσίασης των περιεχομένων (Σοφός & Kron, 2010, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015).

Το ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό διακατέχει έναν ξεχωριστό ρόλο στη διαδικτυακή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, λόγω του ότι οι εκπαιδευόμενοι συνήθως εργάζονται ατομικά. Επομένως, το περιεχόμενο που οργανώνεται στο ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να αντισταθμίζει την έλλειψη της δια ζώσης επικοινωνίας. Εφόσον το εκπαιδευτικό υλικό και η παρουσίασή του μαθησιακού περιεχομένου είναι βασισμένα στις κατάλληλες εκπαιδευτικές μεθόδους, αυτό μπορεί να είναι εφικτό. Σύμφωνα με τον Holmberg (2002), ο εκπαιδευτής χρειάζεται να λάβει υπόψιν του τον τρόπο οργάνωσης του μαθησιακού περιεχομένου, καθώς και τα μέσα που θα επιλέξει για να παρουσιάσει το περιεχόμενο. Ο Holmberg αναγνωρίζει την πρωτοκαθεδρία, όμως, στην οργάνωση και τη συγγραφή του κειμένου (έντυπο ή ηλεκτρονικό), καθώς αφενός αποτελεί το βασικό μέσο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αφετέρου αποτελεί τη βάση για να δημιουργηθούν άλλα μιντιακά περιεχόμενα, π.χ. ηλεκτρονικές παρουσιάσεις, βίντεο, ηχητικά αρχεία, τα οποία θα περιστοιχίσουν και θα συμπληρώνουν το βασικό κείμενο με στοιχεία που επιτρέπουν την αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το μαθησιακό περιεχόμενο. Προκειμένου να αντισταθμιστεί η έλλειψη αυτή, χρειάζεται η «σύζευξη των Μέσων», δηλαδή οι τεχνολογικές προδιαγραφές των μέσων να εξασφαλίζουν

τις κατάλληλες συνθήκες ώστε να ενισχύεται η μάθηση. (Holmberg, 2002, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015). Επιπλέον, μεγάλη σημασία για την κατανόηση της ιδιαιτερότητας της οργάνωσης του μαθησιακού περιεχομένου έχει επίσης και η έννοια της συνάφειας, όπου ο κάθε άνθρωπος μαθαίνει καλύτερα, όταν δύναται να επεξεργαστεί τις πληροφορίες που αναγνωρίζει κατά τη μελέτη. Συνεπώς, το περιεχόμενο χρειάζεται να διευκολύνει τον εκπαιδευόμενο να συσχετίζει τις εμπειρίες και τις γνώσεις του με τις πληροφορίες που απέκτησε. (Holmberg, 2002, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015). Μια άλλη βασική αρχή που χαρακτηρίζει ένα ποιοτικά αποτελεσματικό εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό, αφορά στον διαλογικό και επικοινωνιακό χαρακτήρα του περιεχομένου. Ο Holmberg (2002) παρουσιάζει αναλυτικά σε μια εκτεταμένη ενότητα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει το υλικό αυτό και συγκεκριμένα αναφέρεται στο στυλ και τη γλώσσα του κείμενου, στην τυπογραφία, τη διάταξη και τη σελιδοποίηση, στις εικονογραφήσεις και στον τρόπο παρουσίασης οπτικοακουστικών μέσων. (Holmberg, 2002, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015). Όσον αφορά το στυλ και τη γλώσσα του κειμένου οι Σοφός & Κρον (2010) αναφέρουν ότι χρειάζεται να γίνεται χρήση απλής γλώσσας, σε φιλικό, προσωπικό ύφος, καθώς και να παρέχεται η δυνατότητα για μια πολυτροπική επεξεργασία των μαθησιακών δυσκολιών των μαθητών. Επιπρόσθετα, χρειάζεται να δίνεται η δυνατότητα ο εκπαιδευόμενος να συμμετέχει ενεργά στην ανάγνωση του κειμένου, και όχι παθητικά. Επίσης, χρειάζεται να υπάρχει η δυνατότητα διάρθρωσης του περιεχομένου με τέτοιον τρόπο, ώστε ο εκπαιδευόμενος να γνωρίζει ανά πάσα στιγμή τι μαθαίνει (περιεχόμενο), γιατί μαθαίνει (στόχοι), τι μπορεί να κάνει ή να επιτύχει με αυτά (κίνητρα και εκλογίκευση), ποια βήματα πρέπει να ακολουθήσει για την επίτευξη του στόχου του (μέθοδος), πώς μπορεί ο ίδιος να ελέγξει την απόδοσή του (ασκήσεις αυτορρύθμισης και αυτοαξιολόγησης), πώς μπορεί να λάβει ανατροφοδότηση από τον εκπαιδευτικό (εξατομικευμένες συμβουλές, εξειδικευμένη διδασκαλία ή / και καθοδήγηση). Ακόμα, χρειάζεται να δίνονται δραστηριότητες με ανατροφοδότηση, καθώς και εργασίες με ενδεικτικές απαντήσεις για αυτοαξιολόγηση. Εκτός από αυτά, η παροχή διαφορετικών μορφών και περιβαλλόντων εργασίας, π.χ. ανοικτές ερωτήσεις, προσομοιώσεις, παραδείγματα, ανάλυση ατομικής περίπτωσης, συγκρίσεις, κίνητρα που εξυπηρετούν την εστίαση της προσοχής και των ενδιαφερόντων των εκπαιδευόμενων, είναι απαραίτητη. Ακόμα, χρειάζεται να παρέχονται διαδραστικά στοιχεία για την οπτικοποίηση και επεξήγηση του περιεχομένου, αλλά και ποικίλες δυνατότητες για εξηγήσεις όρων, περιλήψεις και αποσπάσματα από πηγές που αφορούν συγκεκριμένα θέματα. Τέλος, παραθέσεις, εξηγήσεις και συμβουλές για τις μεθόδους μάθησης και τον τρόπο εργασίας, αλλά και η δυνατότητα επικοινωνίας και

συνεργασίας μέσω διαδικτυακών μέσω είναι απαραίτητα. (Σοφός & Κρον, 2010, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015).

Είναι προφανές ότι κάθε εκπαιδευτής– δημιουργός ηλεκτρονικών υλικών και μαθημάτων επιδιώκει να εμπλέξει τον εκπαιδευόμενο σε μια ερμηνευτική σχέση, προκειμένου να αλληλεπιδράσει με το περιεχόμενο. Ωστόσο, υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι για να εμπλακούν οι εκπαιδευόμενοι με το περιεχόμενο των ηλεκτρονικών μαθημάτων. Στην πρώτη περίπτωση το μαθησιακό περιεχόμενο παρέχεται κυρίως με τη μορφή πληροφοριών (παθητική συμμετοχή). Σε αυτήν την περίπτωση μπορεί η πληροφόρηση να είναι αποδοτική, όμως ο αναγνώστης δεν μπορεί να αξιοποιήσει άμεσα τις πληροφορίες, δηλαδή οι γνώσεις παραμένουν αδρανείς. Στη δεύτερη περίπτωση ο εκπαιδευόμενος τοποθετείται σε ένα πλαίσιο εργασίας, στο οποίο αυτός καλείται να αξιοποιήσει τις πληροφορίες, προκειμένου να πάρει αποφάσεις και να ενεργήσει (ενεργή συμμετοχή). Για να είναι σχεδιασμένο το ηλεκτρονικό περιβάλλον ανοικτής εκπαίδευσης στη βάση της ενεργής συμμετοχής, πρέπει να ενδυναμώνει και να κινητοποιεί τη «θέληση», δηλαδή να παρωθείται ο εκπαιδευόμενος για ενεργό εργασία και μάθηση. Η παρώθηση μπορεί να υποστηριχτεί από ποικίλα στοιχεία του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού, τα οποία παρουσιάστηκαν συνοπτικά στον πίνακα της προηγούμενης ενότητας. Όταν διαμορφωθούν με οργανωμένο και συνδυαστικό τρόπο, παρέχουν τη δυνατότητα να προσελκύουν το ενδιαφέρον, να παρακινούν τους εκπαιδευόμενους να ασχοληθούν και να τους ενθαρρύνουν συνεχώς, ώστε να μην εγκαταλείψουν τη μελέτη. Αναφορικά με τη δόμηση και τα βασικά στοιχεία ενός ηλεκτρονικού μαθήματος (e-Learning Course) που επιδιώκει την ενεργό συμμετοχή του εκπαιδευόμενου – αναγνώστη, υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις. (Σοφός, 2015). Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά τρεις διαφορετικές.

Όσον αφορά τη δόμηση του εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου ή ηλεκτρονικού), σύμφωνα με την Μπάνου (2001), ανάμεσα στα στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού χρειάζεται να υπάρχουν:

- Ο σκοπός, όπου αναφέρεται σε κάθε κεφάλαιο αποτελώντας στην ουσία προέκταση του τίτλου.
- Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, τα οποία αναφέρονται μετά το σκοπό, συνοψίζοντας με τον σαφέστερο τρόπο τις γνώσεις, τις στάσεις και τις δεξιότητες τις οποίες αναμένεται να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι.

- Οι έννοιες-κλειδιά, οι οποίοι κωδικοποιούν τους βασικούς άξονες γύρω από τους οποίους κινούνται τα περιεχόμενα των κεφαλαίων, στοχεύοντας στη μνήμη των εκπαιδευομένων και στην ανάκληση των κύριων σημείων κάθε γνωστικής ενότητας.
- Οι εισαγωγικές παρατηρήσεις, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να καταλάβουν καλύτερα την εσωτερική λογική των κειμένων
- Η σύνοψη, όπου παρατίθενται τα κύρια σημεία κάθε κεφαλαίου, δίνοντας τη δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους για αυτοέλεγχο της μαθησιακής τους πορείας.
- Η βιβλιογραφία, η οποία υποδεικνύει διάφορα σημεία σε όποιον επιθυμεί να εμβαθύνει περαιτέρω και παρατίθεται στο τελευταίο μέρος κάθε κεφαλαίου.
- Ο οδηγός για περαιτέρω μελέτη, ο οποίος παρουσιάζει στους διδασκόμενους διάφορα βιβλία, άρθρα και ιστοσελίδες για να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους, ενώ παρατίθεται πάντοτε στο τέλος κάθε ενότητας.
- Τα σχόλια μελέτης, τα οποία είναι εμφανή διάσπαρτα στο βασικό κείμενο και συμβάλλουν στην αλληλεπίδραση του υλικού με τον εκπαιδευόμενο
- Τα παραδείγματα, τα οποία περιγράφουν συγκεκριμένες καταστάσεις πραγμάτων, οι οποίες ανταποκρίνονται στην εμπειρία του διδασκόμενου.
- Οι μελέτες περίπτωσης, που δίνουν τη δυνατότητα στον διδασκόμενο να γνωρίσει τους τρόπους με τους οποίους εφαρμόζονται στην πράξη οι γνώσεις τις οποίες έχουν αποκτήσει, αναπτύσσοντας παράλληλα κριτική σκέψη και νέες εμπειρίες.
- Οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις αυτοαξιολόγησης. Συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες εμπλέκουν τον εκπαιδευόμενο στη μαθησιακή διαδικασία σε βαθύτερο και ουσιαστικότερο τρόπο, ενώ οι ασκήσεις αυτοαξιολόγησης στοχεύουν στον έλεγχο απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Τα κείμενα αναφοράς, τα οποία λειτουργούν παράλληλα με το βασικό κείμενο και όχι συμπληρωματικά, και δίνουν πλήθος πληροφοριών στους εκπαιδευόμενους, ενισχύοντας τον αλληλεπιδραστικό χαρακτήρα του υλικού.
- Τα παράλληλα κείμενα, τα οποία συμπληρώνουν και εμπλουτίζουν το βασικό κείμενο. (Μπάνου, 2001, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015)

Σύμφωνα με τη μεθοδολογία του West (1996) αναφορικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Αγγλία, τα βασικά στοιχεία που περιέχει ένα υλικό που έχει δημιουργηθεί για τις ανάγκες

της εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στη βάση της ακόλουθης κωδικοποιημένης τυπολογίας δραστηριοτήτων:

Text (πυρηνικό κείμενο), Metatext (μετακείμενο), Context (περικείμενο), Co-text (συγκείμενο), Paratext (παρακείμενο), Hypertext (υπερκείμενο), Retro-text (αντικείμενο) (West, 1996, όπως αναφέρεται στο Σοφός, 2015)

Η τυπολογία αυτή προσαρμόστηκε από τον Λιοναράκη (2001), αναφορικά με τις μορφές των κωδικοποιημένων δραστηριοτήτων που μπορεί να έχει αυτό στα ελληνικά και πρότεινε σε αυτές δύο επιπλέον κατηγορίες: τα πολυκείμενα και τα πολυαντικείμενα. Σύμφωνα με την τυπολογία του Λιοναράκη (2005), οι κατηγορίες και το περιεχόμενό τους είναι το εξής:

- Τα Προκείμενα: Επιχειρούν να εισαγάγουν τον διδασκόμενο στον χαρακτήρα του βασικού κειμένου, συμβάλλουν στην αλληλεπίδραση του διδασκόμενου με το υλικό και στη γεφύρωση της προϋπάρχουσας γνώσης με τη νέα γνώση. Εμπεριέχουν τον σκοπό, τους στόχους, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και τις λέξεις- κλειδιά.
- Τα Μετακείμενα: Συνιστούν τη διαδικασία ελέγχου των διδασκόμενων αναφορικά με τον βαθμό εμπέδωσης της νέας γνώσης. Αποτελούνται από τις συνόψεις, τα παραρτήματα, τις περιλήψεις, τη βιβλιογραφία, τις παραπομπές, τους οδηγούς για περαιτέρω μελέτη, τα γλωσσάρια.
- Τα Διακείμενα: Μέσα από τα κείμενα και τις δραστηριότητες, επιδιώκουν να εναρμονίσουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις των διδασκόμενων με τις νέες που αποκτούν μέσα από τη μαθησιακή διαδικασία. Διαπερνούν το σύνολο του βασικού κειμένου και συνιστούν τα συμπεράσματα, τις συνόψεις και περιλήψεις, τις δραστηριότητες και τις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης.
- Τα Επικείμενα: Συνιστούν το συμπληρωματικό υλικό, που σκοπό έχει να υποστηρίξει τον διδασκόμενο προκειμένου να κατανοήσει την προσφερόμενη γνώση. Πρόκειται για τις διασαφηνίσεις, τα γλωσσάρια, τους ορισμούς, τα σχόλια μελέτης.
- Τα Παρακείμενα: Γλωσσικά και ημι-γλωσσικά στοιχεία που προσδίδουν σαφήνεια και νοηματική καθαρότητα στο κυρίως κείμενο, ενισχύοντας την επιστημονική του αξία. Είναι το φωτογραφικό υλικό, οι εικόνες, τα σχήματα, οι τυπογραφικές ιδιαιτερότητες.
- Τα Περικείμενα: Όλα εκείνα τα κείμενα που βρίσκονται διάσπαρτα στο εκπαιδευτικό υλικό και στοχεύουν στον εμπλουτισμό του βασικού κειμένου. Πρόκειται για τις μελέτες περίπτωσης, τα παραδείγματα, τα κείμενα αναφοράς, τα παράλληλα κείμενα.

- Τα Πολυαντικείμενα: Τα μέσα σε ηλεκτρονική μορφή, που σκοπό έχουν να υποστηρίξουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Αποτελούνται από κασέτες εικόνας και ήχου, CD ROM, χρήση διαδικτύου.
- Τα Πολυκείμενα: Πρόκειται για τις πληροφορίες οι οποίες αφορούν στον τρόπο επικοινωνίας διδάσκοντα– διδασκόμενου, όπως οδηγίες για τον τρόπο συγγραφής των γραπτών εργασιών και οδηγίες για την αξιολόγησή τους. (Λιοναράκης 2005)

Οι Παναγιωτακόπουλος, Πιερακέας & Πιντέλα (2003), αναφέρουν τους άξονες πάνω στους οποίους θα πρέπει να βασίζεται το εκπαιδευτικό υλικό, άξονες που αξιολογούν την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού. (Παναγιωτακόπουλος, Πιερακέας & Πιντέλα, 2003, όπως αναφέρεται στο Ντινιάκου 2019).

Αναλυτικότερα, οι άξονες και τα χαρακτηριστικά τους είναι οι παρακάτω:

-Άξονας περιεχομένου και παιδαγωγικής καταλληλότητας.

Το περιεχόμενο χρειάζεται να είναι κατανοητό, απλό, επίκαιρο και σαφές. Οι διαδικτυακές πηγές που αξιοποιούνται χρειάζεται να έχουν ελεγχθεί ως προς την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την ακεραιότητα. Επίσης, το περιεχόμενο θα πρέπει να είναι γραμμένο με ευκρίνεια και να είναι ορθό γραμματικά και συντακτικά. Επιπλέον, το περιεχόμενο θα πρέπει να προσαρμόζεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων και να προωθεί την ενεργό μάθηση. Τέλος, στην περίπτωση που το εκπαιδευτικό υλικό είναι ηλεκτρονικό, χρειάζεται να γίνεται έλεγχος καταλληλότητας των πολυμέσων που το συνοδεύουν.

-Άξονας δομής και οργάνωσης

Οι ενότητες θα πρέπει να βρίσκονται σε αλληλουχία και η ύλη να κατανέμεται σε επιμέρους ενότητες. Επιπρόσθετα, η ύλη και οι οδηγίες χρειάζεται να είναι διατυπωμένες με σαφήνεια.

-Άξονας σχεδιασμού και αισθητικής

Οι αρχές αισθητικής είναι απαραίτητο να ακολουθούνται από γραφιστική και χρωματική πλευρά. Ακόμα, τα εφέ και τα γραφικά που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να έχουν επιλεγθεί προσεκτικά, ώστε να μεταδίδουν αποτελεσματικότερα την πληροφορία, χωρίς να αποσπών τον αναγνώστη, και ο ρόλος τους να είναι χρηστικός και λειτουργικός και όχι διακοσμητικός. Τέλος, οι εικόνες που συνοδεύουν ένα κείμενο, χρειάζεται να είναι λειτουργικές και να απεικονίζουν ευκρινώς αυτό για το οποίο σχεδιάστηκαν.

-Άξονας Τεχνικών Παραγόντων

Η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι εύκολη, μέσα από ένα συνηθισμένο υπολογιστή και από ένα τυπικό πρόγραμμα πλοήγησης. Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι ουδέτερο και ανεξάρτητο από το πρόγραμμα περιήγησης, και να λειτουργεί ικανοποιητικά με όλα τα συστήματα. Ακόμα, χρειάζεται να έχει προβλεφθεί η περίπτωση υπερλειτουργίας. Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει κάποια προσωποποίηση του χρήστη, ώστε η πρόσβασή του στο σύστημα να είναι εύκολη.

-Άξονας Λειτουργικότητας και ευκολίας χρήσης

Η πλοήγηση στην εκπαιδευτική πλατφόρμα θα πρέπει να είναι εφικτή με ευκολία. Επιπλέον, οι υπερσύνδεσμοι και τα υπερκείμενα χρειάζεται να έχουν ελεγχθεί ότι λειτουργούν ορθά και ότι είναι λειτουργικά. Επίσης, χρειάζεται να υπάρχει μηχανή αναζήτησης, έτσι ώστε ο χρήστης να έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει όποια πληροφορία χρειάζεται. Τέλος, βασική προϋπόθεση είναι οι οδηγίες προς τον χρήστη να απόλυτα κατανοητές και σε περίπτωση που χρειαστεί βοήθεια, να έχει προβλεφθεί τρόπος εξυπηρέτησής του.

-Άξονας κατασκευής και λειτουργίας ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού

Ο σκοπός για τον οποίο δημιουργήθηκε το εκπαιδευτικό υλικό χρειάζεται να σαφής, καθώς και θα πρέπει να έχει ληφθεί υπόψιν η ομάδα εκπαιδευόμενων στην οποία απευθύνεται.

-Άξονας φορέα, συγγραφέα και υπεύθυνου ηλεκτρονικής τοποθεσίας.

Σε αυτόν τον άξονα, είναι απαραίτητο ο συγγραφέας του εκπαιδευτικού υλικού να καθορίζεται. Ακόμα χρειάζεται να κατοχυρώνονται τα πνευματικά δικαιώματα του δημιουργού του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και του ίδιου του εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης, χρειάζεται η αναγνωσιμότητα του συγγραφέα και του φορέα διαχείρισης του εκπαιδευτικού υλικού να είναι διακριτά στην επιστημονική κοινότητα. Τέλος, θα πρέπει να καθορίζεται ο φορέας που εποπτεύει το εκπαιδευτικό υλικό και την ηλεκτρονική πλατφόρμα.

-Άξονας κόστους

Η συντήρηση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, η λειτουργία της, καθώς και η αναβάθμιση του περιεχομένου, θα πρέπει να κινείται σε λογικά πλαίσια κόστους.

-Άξονας Εκπαίδευσης

Ο Εκπαιδευτικός Άξονας χωρίζεται σε δύο μέρη: α) Το εκπαιδευτικό Υλικό και την β) Υποστήριξη Εκπαιδευτικής Διαδικασίας.

A) Αναφορικά με το κείμενο του εκπαιδευτικού υλικού θα πρέπει να είναι απλό, φιλικό, κατανοητό και άμεσο προς τον χρήστη. Παράλληλα, χρειάζεται να υπάρχει συνοχή μεταξύ των εννοιών. Επιπλέον, βασικό κριτήριο είναι οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα να είναι σαφώς διατυπωμένα, καθώς και να δίνονται επεξηγήσεις σε σημεία που μπορεί να δυσκολεύουν τον εκπαιδευόμενο. Στην περίπτωση αυτή, εάν το εκπαιδευτικό υλικό είναι ηλεκτρονικό, τα ενσωματωμένα πολυμέσα και η δυνατότητα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας, θα συνέβαλλαν αποτελεσματικά. Επιπλέον, το χρονοδιάγραμμα μελέτης και το οργανόγραμμα της δομής του εκπαιδευτικού υλικού είναι απαραίτητα έτσι ώστε ο εκπαιδευόμενος να καθοδηγείται επαρκώς στη μελέτη του. Τέλος, οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευόμενου, που είναι ενσωματωμένες στην εκπαιδευτική πλατφόρμα, θα πρέπει να είναι χρήσιμες και αποτελεσματικές, αλλά και η ανατροφοδότηση που δίνεται στον εκπαιδευόμενο να είναι αποτελεσματική όσον αφορά την πρόοδό του

B) Το σύστημα διαχείρισης και υποστήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας χρειάζεται να πληροί κάποια κριτήρια προκειμένου να αξιολογηθεί αποτελεσματικό. Συγκεκριμένα, ο τρόπος αναζήτησης του εκπαιδευτικού υλικού χρειάζεται να είναι εύχρηστος και απλός. Επιπλέον, το περιβάλλον της ηλεκτρονικής πλατφόρμας θα πρέπει να είναι αλληλεπιδραστικό, εύκολο στην χρήση και στην πλοήγηση. Επίσης, εντός της ηλεκτρονικής πλατφόρμας θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου, αλλά και των εκπαιδευομένων μεταξύ τους. Τέλος, ο χρήστης χρειάζεται να δύναται να αποθηκεύσει και να εκτυπώσει το εκπαιδευτικό υλικό.

Προκειμένου, λοιπόν, ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα να χαρακτηριστεί αποτελεσματικό, χρειάζεται να πληροί τα κριτήρια που αναφέρθηκαν σε κάθε άξονα. (Παναγιωτακόπουλος, Πιερακάς & Πιντέλα (2003), όπως αναφέρεται στο Ντινιάκου 2019).

Σύμφωνα με τους Λιοναράκης και Σπανακά (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017), επτά είναι οι αρχές που χρειάζεται να διέπουν το Εκπαιδευτικό Υλικό. Συγκεκριμένα, αυτές οι Αρχές είναι οι εξής:

1η Αρχή: Διδακτικοί Στόχοι και Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι διδακτικοί στόχοι (Teaching Objectives), καθώς και τα μαθησιακά αποτελέσματα (Learning Outcomes), είναι απαραίτητα σε οποιαδήποτε διδακτική και μαθησιακή δραστηριότητα. Αφού έχει γίνει καταγραφή του προφίλ του εκπαιδευόμενου, χρειάζεται να προσδιοριστούν και οι διδακτικοί στόχοι, προκειμένου να είναι στοχευμένο το εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάζεται. Για τον λόγο αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από τον δημιουργό του εκπαιδευτικού υλικού

το τι χρειάζεται οι εκπαιδευόμενοι να μάθουν, τι δεξιότητες ο δημιουργός θέλει να αναπτυχθούν, και τι στάσεις οι εκπαιδευόμενοι θα διαμορφώσουν μέσα από τα επιστημονικά πεδία του εκπαιδευτικού υλικού.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα αφορούν τον εκπαιδευόμενο και τον ενημερώνουν για το περιεχόμενο της γνώσης που θα αποκτήσει, δηλαδή το τι θα μάθει μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό, με την ολοκλήρωση διδακτικής δραστηριότητας. Βασική προϋπόθεση ωστόσο είναι, τα μαθησιακά αποτελέσματα να είναι στοχευμένα, ορισμένα με σαφήνεια και ρεαλιστικά, δηλαδή να υπάρχει η δυνατότητα να επιτευχθούν.

2η Αρχή: Ο προφορικός λόγος

Σύμφωνα με αυτή την αρχή, ο λόγος στο εκπαιδευτικό υλικό που είναι σχεδιασμένο για ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, χρειάζεται να είναι με τη μορφή του προφορικού. Αυτό σημαίνει ότι θα είναι με τη μορφή διαλόγου, θα είναι απλός και κατανοητός, και θα διέπεται από σαφήνεια.

3η Αρχή: Ανακαλυπτική Μάθηση

Λόγω του ότι η σύγχρονη παιδαγωγική και οι μέθοδοί της είναι βασισμένες στην ανακαλυπτική μάθηση, το εκπαιδευτικό υλικό χρειάζεται να προωθεί την αρχή αυτή. Αναλυτικότερα, το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να οδηγεί τον εκπαιδευόμενο να ανακαλύψει τη γνώση, έχοντας πάντα και τη βοήθεια του Καθηγητή-Σύμβουλου.

4η Αρχή: Τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;

Βασική προϋπόθεση είναι ο εκπαιδευόμενος να γνωρίζει ακριβώς και από την αρχή τι δεξιότητες και γνώσεις θα αποκτήσει μέσα από ένα πρόγραμμα σπουδών. Για το λόγο αυτό, ο δημιουργός του εκπαιδευτικού υλικού, θα πρέπει να κατευθύνει μέσα από το ίδιο το υλικό την ανάπτυξη αυτών των γνώσεων και των δεξιοτήτων, που θα απαντούν στο ερώτημα του εκπαιδευόμενου «τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;»

5η Αρχή: Τα Αυτονόητα

Πολλές φορές κάποιες πληροφορίες και γνώσεις θεωρούνται δεδομένες, δηλαδή ότι ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει κάποια πράγματα. Βασική αρχή, όμως, σε ένα εξ αποστάσεως σχεδιασμένο πρόγραμμα είναι το εκπαιδευτικό υλικό να μην θεωρεί κάτι αυτονόητο, αλλά να ορίζεται.

6η Αρχή: Γιατί αυτό και όχι το άλλο;

Οι επιλογές και οι προτάσεις μελέτης πηγών χρειάζεται να είναι αιτιολογημένη και να εξηγεί γιατί έγινε αυτή η συγκεκριμένη επιλογή και όχι μία άλλη. Θα πρέπει να υπάρχει μία σύνδεση και μία λογική ροή σύνδεσης των πηγών, των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και της μετάβασης από το ένα στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού στο επόμενο. Όλα τα παραπάνω αποτελούν βασική αρχή για την δημιουργία εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού.

7η Αρχή: Οι Εικόνες στις Έννοιες

Η οπτική απεικόνιση είναι απαραίτητη σε ένα εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό, καθώς χρειάζεται να οπτικοποιούνται αφηρημένες έννοιες. Αναλυτικότερα, η ύπαρξη εικόνων, βίντεο, infographic, φωτογραφιών, αλλά κάθε μορφής οπτικού και εποπτικού υλικού, κρίζεται αναγκαία, καθώς ενισχύουν την κατανόηση εννοιών. (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017).

4.2 Συμπεράσματα

Ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων μπορεί να χαρακτηριστεί αποτελεσματικό, εφόσον προωθεί την ενεργητική μάθηση, αξιοποιεί τις προηγούμενες γνώσεις του εκπαιδευόμενου και λαμβάνει υπόψη του τον τρόπο μάθησης του εκάστοτε εκπαιδευόμενου. (Κόκκος, 1999). Γι' αυτό το λόγο χρειάζεται εκ των προτέρων ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης ενηλίκων να ανιχνεύει τις εκπαιδευτικές ανάγκες του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται. Βασικές προϋποθέσεις για να είναι αποτελεσματικό ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, αποτελεί ο καθορισμός του βασικού σκοπού και των επιμέρους στόχων. Επίσης, το περιεχόμενο του προγράμματος να είναι σχεδιασμένο βάσει των γνώσεων που επιδιώκεται να διδαχθούν, να γίνεται χρήση σωστών εκπαιδευτικών και διδακτικών μεθόδων, χρήση κατάλληλων μέσων, καθώς και να προσδιορίζονται οι προϋποθέσεις για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος και την αξιολόγησή του. (Βεργίδης, 1999) Επίσης, οι στόχοι χρειάζεται να είναι καθορισμένοι διότι όπως αναφέρει ο Mager (1985) αποτελούν τη βάση πάνω στην οποία θα επιλεγθεί και θα διαμορφωθεί η μέθοδος διδασκαλίας. (Mager 1985, όπως αναφέρεται στο Κιουλάνης, 2004).

Το εκπαιδευτικό υλικό προκειμένου να είναι αποτελεσματικό χρειάζεται να είναι πολυμορφικό, να κάνει χρήση διάφορων μέσων και να είναι σωστά δομημένο. (Λιοναράκης, 2001· Μανούσου, 2008· Πλουσίου, 2010· Χαρτοφύλακα, 2011). Λόγω του ότι οι εκπαιδευόμενοι σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, εκπαιδεύονται από απόσταση, το εκπαιδευτικό υλικό προϋποθέτει ότι ενεργοποιεί τους εκπαιδευόμενους να μαθαίνουν αυτόνομα (Λιοναράκης, 2001· Ματσαγούρας & Χέλμης, 2003), και γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να είναι λειτουργικό, και με χαρακτηριστικά που θα ικανοποιούν τις απαιτήσεις και τα

ιδιαίτερα γνωρίσματα του εκάστοτε εκπαιδευόμενου. (Χαρτοφύλακα, 2011· Χουλιάρη, 2010). Επιπλέον, το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό χρειάζεται να προάγει την αλληλεπίδραση του ίδιου με τον εκπαιδευόμενο και να ορίζει στόχους και προσδοκώμενα αποτελέσματα. (Λιοναράκης, 2001). Επιπρόσθετα, η ύλη πρέπει να είναι καταταμημένη, να είναι υψηλού επιστημονικού λόγου και να διατυπώνεται με φιλικό ύφος. Να περιλαμβάνονται δραστηριότητες και ασκήσεις για τον εκπαιδευόμενο, οι οποίες να συνοδεύονται από σωστές απαντήσεις και παραδείγματα, έτσι ώστε να δίνεται στον εκπαιδευόμενο η ευκαιρία να αυτοαξιολογηθεί και να βλέπει την πρόοδό του. Εν κατακλείδι, χρειάζεται να συμπεριλαμβάνονται πηγές συμπληρωματικές που θα επιτρέπουν στον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις γνώσεις και να εμβαθύνει στο περιεχόμενο εφόσον ο ίδιος επιθυμεί. (Γιαννοπούλου, 2011· Λιοναράκης, 1999· Moore, 2013)

5. Διδασκαλία Ξένων Γλωσσών

Η πολυγλωσσία και η ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που αποτελούν εφόδια για τον κάθε άνθρωπο προκειμένου να αναπτυχθεί και συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της ανεργίας, είναι βασικά στοιχεία και στόχοι της νέας στρατηγικής που προτείνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014-2020). Για τον λόγο αυτό, το «Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες» (ΕΠΣ-ΞΓ), το οποίο είναι βασισμένο στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ), έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να δύναται να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις της εποχής. Στο επίκεντρο της εκπαίδευσης βρίσκεται το περιεχόμενο της γνώσης που θα λαμβάνει ο εκπαιδευόμενος, καθώς και τα μαθησιακά αποτελέσματα που θα έχει. Συγκεκριμένα, το ΕΠΣ-ΞΓ περιλαμβάνει περιγραφικούς δείκτες οι οποίοι με σαφήνεια και αντικειμενικότητα περιγράφουν το τι θα πρέπει ο εκπαιδευόμενος σε κάθε στάδιο της εκπαίδευσης να μπορεί να κάνει. (Δενδρινού, & Καραβά, 2013)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μετά τη δημοσίευση των πορισμάτων της έκθεσης παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης το 2012, που πραγματοποίησε η ίδια η Επιτροπή, διατύπωσε κάποιες συστάσεις όπου περιγράφεται η προσφορά δεξιοτήτων στα κράτη μέλη.

Κάποιες από αυτές τις συστάσεις, στις οποίες βασίζεται και το ΕΠΣ-ΞΓ, είναι οι παρακάτω:

- Εστίαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων σε όλα τα επίπεδα, και συγκεκριμένα με έμφαση στην ανάπτυξη της ευρηματικότητας, της δημιουργικότητας και ψηφιακών δεξιοτήτων.

- Έμφαση στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, έτσι ώστε το 50% των Ευρωπαίων ηλικίας 15 χρονών να γνωρίζει μία πρώτη ξένη γλώσσα και το 75% να διδάσκονται μία δεύτερη ξένη γλώσσα από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Βελτίωση των επιπέδων μάθησης στον εργασιακό τομέα, με την ανάπτυξη προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Βελτίωση του τρόπου αναγνώρισης προσόντων και δεξιοτήτων στον επαγγελματικό τομέα
- Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, και ιδιαίτερας του διαδικτύου, και αύξηση της πρόσβασης της εκπαίδευσης μέσα από ανοικτούς εκπαιδευτικούς πόρους στα ιδρύματα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Προκειμένου να ευδοκιμήσουν οι αλλαγές αυτές, εκπαιδευτικοί με δημιουργικότητα, ικανότητες και κατάρτιση είναι απαραίτητο να υπάρχουν. (Δενδρινού, & Καραβά, 2013)

Συμπερασματικά, όπως διαπιστώθηκε και από τις αναφορές του ΕΠΣ-ΞΓ, η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών είναι απαραίτητη στη σύγχρονη εποχή που ζούμε. Η αλληλεπιδραστικότητα, όπου βασίζονται οι Νέες Τεχνολογίες, καθιστά τον εκπαιδευόμενο ικανό να συμμετέχει στη σχεδίαση των μαθησιακών δραστηριοτήτων και του δίνει την ελευθερία έκφρασης των συναισθημάτων και των αντιλήψεών του. Επιπλέον, με την χρήση Νέων Τεχνολογιών δημιουργείται μία επικοινωνία και ψυχοπαιδευτική ατμόσφαιρα, η οποία είναι κατάλληλη να ενισχύσει τη σχέση αλληλεπίδραση – ανατροφοδότηση. (Ζωγόπουλος, 2001)

5.1 Η Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας ως Ξένη με τη χρήση ΤΠΕ

Σε μία εποχή διεθνοποίησης και παγκοσμιοποίησης, η Αγγλική Γλώσσα έχει γίνει ένα παγκόσμιο εργαλείο επικοινωνίας, το οποίο συνδέει τους ανθρώπους. Μέθοδοι για την προώθηση και ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας, καθώς και της εκμάθησης των Αγγλικών, έχουν γίνει ιδιαίτερος στόχος πολλών ερευνητών και εκπαιδευτικών στον τομέα της εκπαίδευσης της Αγγλικής Γλώσσας. Οι μέθοδοι για την διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας ως δεύτερη ξένη γλώσσα, έχουν σταδιακά μεταβληθεί λόγω της ανερχόμενης εμπορευματοποίησης του διαδικτύου και της διάδοσης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας. Αναρίθμητες πολυμεσικές πλατφόρμες και υλικά για την εκπαίδευση της Αγγλικής γλώσσας, προσφέρουν στον εκπαιδευόμενο και στον εκπαιδευτή περισσότερες ευκαιρίες επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, οι οποίες ενισχύουν την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και της

μάθησης, ενώ παράλληλα προωθούν την αυτορρυθμιζόμενη μάθηση. (Wu, Tennyson, Hsia & Liao, 2008). Λόγω της παγκοσμιοποίησης του εμπορίου και της εκπαίδευσης, η ικανότητα χρήσης μίας δεύτερης ξένης γλώσσας είναι ζωτικής σημασίας σε χώρους εργασίας ανά τον κόσμο. Στο πλαίσιο των προσπαθειών για την προώθηση της αποτελεσματικότητας της Αγγλικής εκπαίδευσης, θεωρίες και προσεγγίσεις που αφορούν στην εκμάθηση και την διδασκαλία, που συνδυάζουν μικτή μάθηση με τη χρήση εφαρμογών του Web 2.0 ή εκπαιδευτικών τεχνολογιών, έχουν μελετηθεί τα τελευταία χρόνια. (Pallos & Pallos, 2010; Wang, 2009; Wu, 2008; Gupta, 2006, όπως αναφέρεται στο Shih, 2010)

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο διαδίκτυο και στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας έχουν γίνει ευρέως διαθέσιμες προς χρήση στη γλωσσική εκμάθηση και διδασκαλία. Οι διαδικτυακές δραστηριότητες συνεχίζουν να επεκτείνονται, με τη χρήση εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και εκμάθησης, καταργώντας την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία. Επιπρόσθετα, ένα σημαντικό ποσοστό έρευνών για την ηλεκτρονική μάθηση, έχει επικεντρωθεί στη παραγωγή ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού υλικού, στη κατασκευή ηλεκτρονικών συστημάτων εκμάθησης και στην ενσωμάτωση τεχνολογιών, προκειμένου να βελτιωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία. Ηλεκτρονικά συστήματα, που έχουν ενσωματώσει λειτουργίες σύγχρονης επικοινωνίας και συζήτησης, κάνουν τον εκπαιδευόμενο να συμμετέχει ενεργά, που αντίθετα, σε μία μετωπική διδασκαλία, ίσως να είχε αποδοκιμαστεί. (Ranalli, 2008; Freiermuth, 2002). Επίσης, η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας με την χρήση υπολογιστή (CALL – Computer Assisted Language Learning) προωθεί τη συνεργατική μάθηση και προσφέρει ένα άνετο και λιγότερο απειλητικό περιβάλλον για να αλληλεπιδράσει ο εκπαιδευόμενος, σε σχέση με αυτό που προσφέρει η παραδοσιακή τάξη. (Warschauer, 1996)

Φυσικά, σύμφωνα με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), προκειμένου οι Νέες Τεχνολογίες να ενταχθούν στο μάθημα της ξένης γλώσσας, είναι αφενός απαραίτητος ο κατάλληλος εξοπλισμός (ηλεκτρονικός υπολογιστής, σύνδεση στο διαδίκτυο, προβολέας κ.ά.), και αφετέρου ο εκπαιδευτής χρειάζεται να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση αυτών των μέσων. Επιπρόσθετα, λόγω του γεγονότος ότι το διαδίκτυο αποτελεί μία τεράστια πηγή πληροφοριών, ο εκπαιδευτής, χρειάζεται να αξιοποιεί ουσιαστικά τις πληροφορίες αυτές, εξετάζοντας για παράδειγμα το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να ανταποκριθεί σε διάφορες διδακτικές και μαθησιακές ανάγκες. Το πρωτογενές υλικό που μπορεί να βρεθεί στο διαδίκτυο είναι άφθονο, ιδιαιτέρως για το μάθημα της αγγλικής γλώσσας, και επιπλέον είναι συνήθως πολυτροπικό, που σημαίνει ότι η γλώσσα στο κείμενο συνδυάζεται με άλλους τρόπους νοηματοδότησης.

Προκειμένου, όμως, να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω, δηλαδή η απουσία ηλεκτρονικού εξοπλισμού στα σχολεία και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ), θα πρέπει να αποτελεί άμεσο στόχο της πολιτείας η αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, διότι αποτελεί βασική προϋπόθεση προκειμένου να ανταποκριθεί ο εκπαιδευτικός στην πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής.

Η χρήση των νέων τεχνολογιών σταδιακά μεταβάλλει τη μορφή της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας. Οι νέες τεχνολογίες είναι πλέον μία πραγματικότητα και αποτελούν μέσο ανανέωσης και αναβάθμισης του μαθήματος της ξένης γλώσσας, αλλά και του εκπαιδευτικού συστήματος γενικότερα. Οι νέες τεχνολογίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την καθημερινότητα των μαθητών, και η χρήση τους αποτελεί αναγκαιότητα στη νέα αυτή πραγματικότητα.

Επιπλέον, το διαδίκτυο είναι ένα μέσο πληροφορίας και επικοινωνίας. Από παλιά έως σήμερα αποτελεί ένα μέσο εύρεσης πληροφοριών, καθώς και υλικού. Ο εκπαιδευτικός της ξένης γλώσσας έχει πρόσβαση σε αναρίθμητα πολυτροπικά κείμενα, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει στη διδασκαλία του. Λόγω του γεγονότος ότι η τεχνολογία εξελίσσεται, και μάλιστα με ραγδαίους ρυθμούς, έτσι και η τεχνολογία του διαδικτύου έχει αναπτυχθεί. Ο εκπαιδευτικός δεν έχει τη δυνατότητα μόνο να εντοπίζει και να χρησιμοποιεί κείμενα, αλλά το διαδίκτυο του παρέχει μία πληθώρα δυνατοτήτων που μπορεί να αξιοποιήσει και στη διδακτική του πράξη. Συγκεκριμένα, ποικίλες εφαρμογές του Διαδικτύου 2.0 (Web 2.0), όπως το YouTube, τα wikis, τα blogs, αλλά και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Twitter κ.ά., δίνουν τη δυνατότητα στο χρήστη να δημοσιεύει, να επεξεργάζεται κείμενα και φωτογραφίες, να συμμετέχει στη διαμόρφωση του περιεχομένου μίας σελίδας, να σχολιάσει κ.ά., δυνατότητες που προάγουν την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση και που ο εκπαιδευτικός μπορεί να τις αξιοποιήσει παιδαγωγικά. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός της ξένης γλώσσας έχει μέσω του διαδικτύου στη διάθεσή του διαδραστικές ιστοσελίδες, που μπορεί να χρησιμοποιήσει για την εξάσκηση της γλώσσας μέσω διαδραστικού πίνακα, και κατά συνέπεια να μετατρέψουν το μάθημά του σε μία διαδικασία που οι μαθητές είναι πιο εξοικειωμένοι. (Δενδρινού, & Καραβά, 2013)

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών, η χρήση του διαδικτύου ενισχύει την ξενόγλωσση εκπαίδευση και βοηθάει στην επίτευξη των διδακτικών στόχων, σε μία μαθητοκεντρική προσέγγιση της εκπαίδευσης φυσικά. Αναλυτικότερα, η χρήση του διαδικτύου στην ξενόγλωσση εκπαίδευση έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

- Μέσω του διαδικτύου, επιτυγχάνεται η ενεργός συμμετοχή των μαθητών. Συγκεκριμένα, το διαδίκτυο μπορεί να αποτελέσει τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του σχολείου και της καθημερινότητας των μαθητών. Πραγματοποιείται μία δημιουργική αλληλεπίδραση μεταξύ του μέσου που χρησιμοποιούν οι μαθητές στην καθημερινή τους ζωή και της σχολικής πραγματικότητας, και έτσι με αυτόν τον τρόπο προσελκύεται το ενδιαφέρον του μαθητή και συμμετέχει ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Το διαδίκτυο προάγει και ενισχύει την διερευνητική μάθηση. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα, εφόσον διαθέτει την κατάλληλη γνώση χειρισμού των νέων τεχνολογιών, να ερευνήσει και να αναπτύξει τις κατάλληλες στρατηγικές μάθησης, που θα τον οδηγήσουν στην κατάκτηση στέρεας γνώσης.
- Το διαδίκτυο αποτελεί ένα σύνθετο περιβάλλον μάθησης. Ποικίλα χαρακτηριστικά το διακρίνουν: είναι ανοικτό, διαδραστικό, αυθεντικό, πλούσιο, πολυδιάστατο. Συγκεκριμένα, οι πληροφορίες στο διαδίκτυο είναι αυθεντικές και πολυτροπικές, και ο μαθητής έχει τη δυνατότητα να τις διαχειριστεί με ποικίλους τρόπους. Επίσης, οι πληροφορίες μπορούν να προσληφθούν πολυαισθητηριακά. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το υπερκείμενο, το οποίο είναι ένα κείμενο που μπορεί να περιέχει διαφορετικούς τρόπους διάδοσης της πληροφορίας (σταθερή και κινούμενη εικόνα, παραπομπές, ήχο, παράθυρα με επιπλέον πληροφορίες κ.ά.). Επιπλέον, η διαδραστικότητα και η δυνατότητα προσαρμογής ανάλογα το σχολικό περιβάλλον και τον κάθε μαθητή (εξατομικευμένη διδασκαλία), είναι χαρακτηριστικά στοιχεία του διαδικτύου που μπορούν να αξιοποιηθούν στην διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Η εξατομικευμένη μάθηση, αξιοποιεί τις πρότερες γνώσεις και εμπειρίες του μαθητή, και τον οδηγεί στην αποτελεσματικότερη μάθηση και κατάκτηση της νέας γνώσης.
- Το διαδίκτυο προάγει την συνεργατική και διαπολιτισμική μάθηση. Συγκεκριμένα, δίνει την δυνατότητα στον μαθητή να αλληλεπιδράσει με άλλους μαθητές, με άλλες τάξεις, με άλλους καθηγητές, με άλλες διαδικτυακές κοινότητες, και μέσα από αυτή την συνεργασία και την αλληλεπίδραση να ανταλλάξουν ιδέες και ερευνήσουν νέες πληροφορίες. Αυτή η κοινωνική, συνεργατική διάσταση της μάθησης, είναι πολύ σημαντική για την εξάσκηση και την εν συνεχεία αφομοίωση της ξένης γλώσσας.

Συμπερασματικά, είναι φανερό πως η είσοδος των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, έχει οδηγήσει την διδασκαλία και την μάθηση σε ένα άλλο επίπεδο. Η διδασκαλία έχει ξεφύγει από την απλή διάδοση γνώσης και έχει οδηγηθεί σε ένα πιο δημιουργικό πλαίσιο. Προκειμένου, να επιτευχθούν κατάλληλες συνθήκες για μία αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη μάθηση,

ο εκπαιδευτικός οφείλει να ενθαρρύνει, να καθοδηγεί τους εκπαιδευόμενους, και παράλληλα να ερευνά και να αξιολογεί τις πληροφορίες και τα εργαλεία που του παρέχονται μέσω του διαδικτύου. (Δενδρινού & Καραβά, 2013)

Η Γλωσσική εκμάθηση με τη χρήση υπολογιστή (CALL) είναι μία προσέγγιση στη διδασκαλία και την εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας όπου ο υπολογιστής και πόροι που έχουν ως βάση τον υπολογιστή, όπως το διαδίκτυο, χρησιμοποιούνται για να παρουσιάσουν, να ενισχύσουν και να αξιολογήσουν το υλικό που πρόκειται να διδαχθεί. Η εκμάθηση αυτή συνήθως περιλαμβάνει το στοιχείο της αλληλεπίδρασης. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνει τη διερεύνηση εφαρμογών που προωθούν την εκμάθηση και τη διδασκαλία της γλώσσας. Εκτός όμως από το να παρέχει ένα λογισμικό για αυτομελέτη, η γλωσσική εκμάθηση με τη χρήση υπολογιστή, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και συμπληρωματικά στην πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία, χωρίς να την αντικαταστήσει. Τα τελευταία χρόνια, οι ερευνητές της CALL, έχουν μελετήσει τα πλεονεκτήματα της χρήσης του υπολογιστή ως εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας στην βελτίωση διάφορων γλωσσικών δεξιοτήτων. Διάφορες έρευνες δείχνουν η CALL παρέχει μία καινοτόμα και αποτελεσματική εναλλακτική λύση στους εκπαιδευτές της ξένης γλώσσας. (Warshauer and Healey, 1998, όπως αναφέρεται στο Nasser Saleh Al-Mansour, 2012). Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης των πολυμέσων είναι ότι οι εκπαιδευτές της ξένης γλώσσας δεν κάνουν πλέον χρήση του υπολογιστή μόνο για γραμματική εξάσκηση μέσα στην τάξη. Αντιθέτως, η κίνηση προς μία πιο επικοινωνιακή προσέγγιση και χρήση του υπολογιστή στην διδασκαλία της ξένης γλώσσας είναι φανερή. (Warschauer & Healey, 1998, όπως αναφέρεται στο Youwen Yang, 2010).

Η Γλωσσική εκμάθηση με τη χρήση υπολογιστή (CALL) συμπεριλαμβάνει την χρήση ηλεκτρονικού εξοπλισμού και λογισμικού σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον (Chun, 2001). Διάφορες μελέτες έχουν δείξει ότι η CALL έχει θετικά αποτελέσματα στην εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας (Chun, 2006; Chun, & Plass, 1997; Chun, & Scott, 2004; Stevens, 1996; Davies, 1997; Davies, 2011; Davies, Bangs, Frisby & Walton, 2010, Davies & Hewer, 2011 όπως αναφέρεται στο Bhatti, 2013), και ειδικά σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. (Almekhlafi, 2006). Η Γλωσσική εκμάθηση με τη χρήση υπολογιστή (CALL) μπορεί να αξιοποιηθεί ως εξατομικευμένη διδασκαλία καθώς και να προσαρμοστεί ανάλογα τα ενδιαφέροντα του εκπαιδευόμενου (Dreyer, & Nel, 2003), και την κατανόηση και τον ρυθμό μάθησής του. (Figura & Jarvis, 2007). Οι υποστηρικτές της Γλωσσικής εκμάθησης με τη χρήση υπολογιστή (CALL) ισχυρίζονται ότι έχει συμβάλει στην πρόοδο της γλωσσικής διδασκαλίας (Engler, Hosking, & Payne, 2008), την έχει κάνει ευπροσάρμοστη και να ανταποκρίνεται στις

ανάγκες του εκπαιδευόμενου, καθώς και να είναι προσιτή στον εκπαιδευόμενο (Gupta, & Schulze, 2011), φυσικά κάνοντας κατάλληλη χρήση αυτής (Gupta, & Schulze, 2010 , όπως αναφέρεται στο Azizinezhad & Hashemi, 2013)

Τα βίντεο, οι διαδραστικές παρουσιάσεις (animation) και τα κόμικ αποτελούν πόρους που μπορεί ο εκπαιδευτικός να αξιοποιήσει παιδαγωγικά στην διδασκαλία και την εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας. Το διαδίκτυο, αστείρευτη πηγή πληροφοριών και δυνατοτήτων, διαθέτει ποικιλία εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και εφαρμογών, που μπορεί ο εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει για να δημιουργήσει ο ίδιος το δικό του εκπαιδευτικό υλικό, στοχεύοντας στην αποτελεσματικότερη εκμάθηση και αφομοίωση μίας ξένης γλώσσας. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011)

5.2 Η Παιδαγωγική Αξιοποίηση του Βίντεο στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Μία ευρείας κλίμακας έρευνα, που διεξήγαγαν οι Canning-Wilson & Wallace, 2000) , υποστηρίζει ότι αρέσει στους μαθητές να μαθαίνουν με τη χρήση βίντεο. Ένα από τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, δείχνει πως εκπαιδευόμενοι προτιμούν τις ταινίες δράσης σε σχέση με τα ντοκιμαντέρ ή τις ταινίες σχετικές με την εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας στην τάξη. Επίσης, το γεγονός αυτό δηλώνει ότι ακόμη αν και αυτές οι ταινίες φαίνεται να προσελκύουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων, οι ίδιοι πιστεύουν ότι θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η κατανόηση των βίντεο προέρχεται από τα στοιχεία των εικόνων που υπάρχουν, παρά από τα στοιχεία του ήχου και της γλώσσας που χρησιμοποιούνται. (Canning, 2000).

Ο Athur (1999) ισχυρίζεται ότι:

«Τα βίντεο μπορούν να δώσουν ρεαλιστικά μοντέλα στους μαθητές για να μιμηθούν σε ένα παιχνίδι ρόλων, μπορούν να αυξήσουν τη γνώση για άλλες κουλτούρες με το να διδάσκουν την καταλληλότητα, μπορούν να ενδυναμώσουν τη ακουστική και οπτική γλωσσική αντίληψη ταυτόχρονα, μπορούν να διευρύνουν το ρεπερτόριο της τάξης και μία σειρά από δραστηριότητες, μπορούν να βοηθήσουν με τη χρήση της τελευταίας τεχνολογίας να ενισχυθεί η εκμάθηση μίας γλώσσας, μπορούν να βοηθήσουν στην άμεση παρατήρηση παραγλωσσικών χαρακτηριστικών που υπάρχουν σε σχέση με τη γλώσσα στόχου, μπορούν να βοηθήσουν στην εκπαίδευση μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες με τη χρήση γλωσσικών σεναρίων, μπορούν να βοηθήσουν στην οπτική ενίσχυση της γλώσσας στόχου και μπορούν να μειώσουν το άγχος κατά τη διάρκεια εξάσκησης της ακουστικής δεξιότητας.» (Arthur, 1999, όπως αναφέρεται στο Sha, 2014)

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της χρήσης των βίντεο στην εκπαίδευση, χρειάζεται να διαθέτουν ορισμένα χαρακτηριστικά. Αναλυτικότερα, τα βίντεο που χρησιμοποιούνται μέσα στη τάξη χρειάζεται να είναι στοχευμένα. Η εικόνα χρειάζεται να συνάδει λογικά με το νόημα, να ενισχύουν την κατανόηση και να απεικονίζουν τη γλώσσα στόχου που χρησιμοποιείται. Θα πρέπει να αποφεύγονται βίντεο που αποσπούν την προσοχή, που είναι γεμάτα πληροφορίες ή περιέχουν στοιχεία βίας. Τα εποπτικά μέσα είναι μη αποτελεσματικά στην μαθησιακή διαδικασία όταν είναι υπερβολικά μικρά σε διάρκεια, όταν χρησιμοποιούν στερεότυπα, όταν η απεικόνιση του κειμένου είναι σε μεγάλη απόσταση, όταν το βίντεο περιέχει μη σχετικά με το θέμα στοιχεία, όταν παρέχει υπερβολική πληροφόρηση σχετική ή μη με την απεικόνιση, όταν το βίντεο δεν έχει αισθητική σημασία. Τα βίντεο έχουν τη δυνατότητα να κάνουν την εργασία, την κατάσταση και την γλώσσα πιο αυθεντική. Τέλος και πιο σημαντικά, τα βίντεο μπορούν να προσαρμοστούν ανάλογα προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών. (Canning-Wilson, 1998)

5.3. Η Παιδαγωγική Αξιοποίηση του Animation στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών έχει καταστήσει δυνατή την παρουσίαση μίας διδασκαλίας με χρήση πολυμέσων βασισμένα στον υπολογιστή, η οποία να περιέχει κίνηση, ηχογράφηση, πληροφορίες, κείμενο, γραφικά και εικόνες. (Moore, Burton & Myers, 2004). Ένας σημαντικός συνδυασμός αυτών των μέσων είναι το animation, το οποίο αποτελείται από εικόνες σε κίνηση. (Dwyer & Dwyer, 2003).

Το animation, το οποίο είναι η γρήγορη εναλλαγή μίας σειράς εικόνων, συχνά συγκρίνεται με τα στατικά γραφικά όσον αφορά την μάθηση, λόγω της γραφικής του φύσεως. (Weiss, Knowlton, & Morrison, 2002). Η διδασκαλία με τη χρήση animation είναι το ίδιο με την διδασκαλία με υποβοηθούμενη από εποπτικά μέσα, και είναι θεωρητικά βασισμένη στη θεωρία της διπλής κωδικοποίησης. (Mayer, 1997; Mayer & Moreno, 2002b). Οι ομοιότητες που βρίσκονται σε όλα τα μοντέλα μάθησης με τη χρήση πολυμέσων, συμπεριλαμβάνουν δύο κανάλια επεξεργασίας της πληροφορίας του ανθρώπου: το οπτικό και το ακουστικό. Μόλις η πληροφορία εισέλθει στην μνήμη των αισθήσεων του ανθρώπου, η πληροφορία επιλέγεται και επεξεργάζεται στην βραχυπρόθεσμη μνήμη του ανθρώπου (working memory). Αυτή η νέα πληροφορία που δομήθηκε χρειάζεται να ενσωματωθεί με την προϋπάρχουσα γνώση, που έχει ανακτηθεί από την μακροπρόθεσμη μνήμη. Σε ένα μαθησιακό σενάριο, είναι ξεκάθαρο ότι το animation αρχικά χρησιμοποιείται για να προσελκύσει την προσοχή του θεατή/εκπαιδευόμενου και στην συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν γνωστικές απεικονίσεις συγκεκριμένων τύπων, οι οποίες γίνονται αντιληπτές στο animation.

Στην θεωρία, το animation έχει δημιουργηθεί για να γίνονται αντιληπτές οι έννοιες της αλλαγής και θεωρείται αποτελεσματικό για να εκφραστούν διάφορες διαδικασίες (Mayer & Moreno, 2002a). Στην πράξη, παρόλα αυτά, το animation είναι σχεδιασμένο για να εξηγήσει έννοιες που οι στατικές εικόνες αδυνατούν να εξηγήσουν. (Iheanacho, 1997).

Ο Rieber (2001) ισχυρίζεται ότι το animation ίσως είναι αποτελεσματικό στο να προσελκύει την προσοχή του εκπαιδευόμενου. Παρόλα αυτά, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται όταν δεν είναι απαραίτητο, καθώς μπορεί να αποσπάσει την προσοχή του εκπαιδευόμενου. Επίσης, αναφέρει πως χρησιμοποιείται ευρέως σε δραστηριότητες για την εξάσκηση ή την απόκτηση μίας νέας δεξιότητας. (Rieber, 2001)

Το animation δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να δουν την πραγματική κίνηση η οποία εκπληρώνει το στοιχείο του ερεθίσματος για την μάθηση, όπως προτείνεται από την θεωρία του Ρανβλον, η οποία αποδεικνύει ότι η μάθηση είναι πιο αποτελεσματική εφόσον το περιβάλλον είναι κατάλληλο. Η κίνηση που υπάρχει στα animation παρέχει ένα σημαντικό ερέθισμα για να προσελκύσει και να διατηρήσει την προσοχή του εκπαιδευόμενου. Το animation είναι σημαντικό για τους εκπαιδευόμενους διότι το στοιχείο της κίνησης που συμπεριλαμβάνεται σε αυτό, σχετίζεται με τις περιπτώσεις της διαδραστικής επικοινωνίας η οποία χρησιμοποιεί τις αισθήσεις, όπως αυτή της όρασης και της ακοής. Για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, οι στρατηγικές μάθησης και διδασκαλίας θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλες τις αισθήσεις των εκπαιδευόμενων, κατά τη διάρκεια της διάδοσης της πληροφορίας. Η συμμετοχή όλων των αισθήσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο εφόσον διάφορα εκπαιδευτικά μέσα χρησιμοποιηθούν κατά τη διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας. (Rabi, 2016)

Μόνο όταν το περιεχόμενο του animation χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά, τότε μπορεί να βελτιωθεί η μάθηση. Το animation αποδεικνύεται πιο χρήσιμο και πιο αποτελεσματικό όταν παρουσιάζει έννοιες ή πληροφορίες τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι δυσκολεύονται να οραματιστούν. Επίσης, είναι αποτελεσματικότερο όταν δίνεται στους εκπαιδευόμενους η δυνατότητα να το αρχίσουν και να το σταματήσουν όποτε επιθυμούν, έτσι ώστε να μπορούν να το δουν με τον δικό τους ρυθμό και να διαχειριστούν τις διάφορες πτυχές του. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι να έχουν τον έλεγχο του animation και να μπορούν να ελέγχουν τις ευκαιρίες μάθησης που τους δίνονται μέσα από αυτή την αλληλεπίδραση. Είναι απαραίτητο όμως να υπάρχει επαρκής γνώση σχετικά με το περιεχόμενο έτσι ώστε ο εκπαιδευόμενος να εκμεταλλευτεί κατάλληλα την δυνατότητα του ελέγχου που του δίνεται. Αυτό προϋποθέτει ότι το animation είναι καλά σχεδιασμένο εάν πρόκειται να εκπληρώσει το

εκπαιδευτικό σκοπό για τον οποίο έχει δημιουργηθεί. (Lowe & Pramono, 2003, όπως αναφέρεται στο Lowe, 2004). Ακόμα, είναι πιο αποτελεσματικό εάν συνοδεύεται από αφήγηση, όπου στην περίπτωση αυτή γίνεται χρήση και του οπτικού και του ακουστικού καναλιού. (R. E. Mayer, Chandler, 2001 όπως αναφέρεται στο Gilakjani, 2012)

Σύμφωνα με τον Rieber (1994), το animation είναι «μία ψευδαίσθηση που ξεγελά έναν άνθρωπο και τον κάνει να δει κάτι το οποίο δεν βρίσκεται εκεί» (Rieber, 1994). Το animation, έχοντας αυτό το μοναδικό χαρακτηριστικό και αυτή την μοναδική δυναμική λειτουργία, θεωρείται ότι μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικότερα τον εκπαιδευόμενο να κωδικοποιήσει την πληροφορία στην μακροπρόθεσμη μνήμη του, παρέχοντας μία βαθύτερη και πιο σκληρή διαδικασία από αυτή των στατικών γραφικών (Lin, 2001, όπως αναφέρεται στο Zhu & Grabowski, 2004).

5.4. Η αξιοποίηση του Κόμικ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία

Ακαδημαϊκοί και εκπαιδευτικοί συμφωνούν πως το κίνητρο παίζει σημαντικό ρόλο στην διδασκαλία μίας γλώσσας. Ένας πολύ γνωστός τρόπος για να προσελκύσεις το ενδιαφέρον των μαθητών είναι η εισαγωγή κάτι νέου και ασυνήθιστου στην τάξη. Ειδικά στους έφηβους και ενήλικες εκπαιδευόμενους, τα κόμικ μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά για αυτόν τον σκοπό. Τα κόμικ είναι συνήθως αστεία και συνεπώς εφαρμόζοντάς τα βασιζόμενοι σε μία μεθοδολογία, θα έχει ο εκπαιδευτικός το ίδιο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα με αυτό της χρήσης παιχνιδιών για τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας., καθώς δημιουργείται μία ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη. Τα κόμικ όχι μόνο διασκεδάζουν και ενδιαφέρουν τους εκπαιδευόμενους μίας ξένης γλώσσας, αλλά υπάρχουν πολυάριθμοι λόγοι για να χρησιμοποιηθούν στην εκπαίδευση.

Τα κόμικ είναι μία σειρά εικόνων που συνοδεύονται από κείμενο συνήθως, και έχουν την ικανότητα να αποκαλύψουν στοιχεία και γνώσεις στον εκπαιδευόμενο/ θεατή, καθώς ο τελευταίος προσπαθεί να ανταποκριθεί σε αυτά. Υπάρχουν επίσης και τα «ψηφικά κόμικ», που με τον όρο αυτό αναφερόμαστε στα κόμικ που έχουν σχεδιαστεί μέσω εφαρμογών του διαδικτύου ή έχουν δημιουργηθεί για να δημοσιευθούν στο διαδίκτυο. (Καπανιάρης, 2012, όπως αναφέρεται στο Βλαχλής, 2015). Αξίζει να σημειωθεί ότι με την πάροδο του χρόνου, έχει διαδοθεί η παιδαγωγική αξιοποίηση των κόμικ, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, αλλά και σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα. (Καπανιάρης, 2012, όπως αναφέρεται στο Βλαχλής, 2015)

Σύμφωνα με τον John Oller, “Τα κείμενα (σε γραπτή ή προφορική μορφή), τα οποία είναι οργανωμένα σε επεισόδια, μπορούν να αποθηκευτούν και να ανακτηθούν ευκολότερα

συγκριτικά με ένα υλικό που είναι λιγότερα οργανωμένο» (Oller, 1983 όπως αναφέρεται στο Csabay, 2006). Με άλλα λόγια, είναι ευκολότερο για τους εκπαιδευόμενους να μάθουν μία ξένη γλώσσα εφόσον τους δίνονται συνδεδεμένες προτάσεις που είναι δομημένες λογικά, παρά τυχαία οργανωμένες εκφράσεις. Η υπόθεση του Oller, βρίσκει εφαρμογή στην περίπτωση των κόμικ. Τα κόμικ έχουν μία πλοκή. Με αυτό τον τρόπο ο αναγνώστης, στη συγκεκριμένη περίπτωση ο εκπαιδευόμενος, κινητοποιείται να συνεχίσει την ανάγνωση και να ασχοληθεί περισσότερο με το περιεχόμενο (παρά με την ίδια τη γλώσσα). (Brown, 1994 όπως αναφέρεται στο Csabay, 2006).

Η υπόθεση του Oller υποστηρίζεται περαιτέρω από την ίδια την φύση των κόμικ, λόγω του ότι είναι οπτικά. Αυτό το χαρακτηριστικό των κόμικ, ενισχύει τα μαθησιακά κίνητρα, και εφόσον μία λέξη, μία έκφραση ή μία έννοια συνοδεύεται από μία εικόνα, τότε ο εκπαιδευόμενος απομνημονεύει και ανακτά αυτή την πληροφορία ευκολότερα (Oller, 1983 όπως αναφέρεται στο Csabay, 2006)

Η εφαρμογή σύγχρονων και δημοφιλών μέσων σε δραστηριότητες ανάγνωσης και γραφής έχει επεκταθεί, λόγω του ότι τα μέσα αυτά προσελκύουν με τον δικό τους τρόπο το ενδιαφέρον των μαθητών και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς προς σκέψη αναφορικά με την αφήγηση (Gardner, 2014, όπως αναφέρεται στο Wilde, 2015). Τα κόμικ είναι ένας ανερχόμενος τομέας για τους ερευνητές του γλωσσικού γραμματισμού, και αποτελούν ένα μέρος των μέσων. (Morrison, Bryan, & Chilcoat, 2002). Τα κείμενα των κόμικ είναι κατάλληλα γλωσσικά και η αισθητική των εικόνων, μπορούν να βοηθήσουν στην κατανόηση του κειμένου. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2004, οι εκπαιδευτικοί του δημοσίου στο Maryland εγκαινίασαν το πρώτο πρόγραμμα για την προώθηση των κόμικ στα σχολεία (Viadero, 2009). Εν συντομία, σε σύγκριση με τα καλοσχεδιασμένα εγχειρίδια, τα κόμικ έχουν μια ιδιαίτερη γοητεία για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των μαθητών να ενισχύσουν την κατανόηση του γραπτού λόγου και να τη βελτίωση των δεξιοτήτων γραφής.

Θεωρίες ερευνητών γλωσσικού γραμματισμού έχουν δείξει ότι η ανάγνωση των κόμικ μπορεί να ενισχύσει την κατανόηση του γραπτού λόγου αντί να αποτελέσει εμπόδιο στην ανάγνωση. Η ενίσχυση της γλωσσικής κατανόησης προκύπτει από την καλλιέργεια δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής. (Cleaver, 2008). Το μοναδικό χαρακτηριστικό που διαθέτουν τα κόμικ, τον συνδυασμό λέξεων και εικόνων, μπορεί να αποτελέσει θεωρητικό υπόβαθρο της θεωρίας της διπλής κωδικοποίησης (Dual Coding Theory – DCT). Η θεωρία της διπλής κωδικοποίησης, μία γνωστική θεωρία, υποστηρίχθηκε από τον Allan Paivio το 1971. Σύμφωνα με τον Paivio, μπορούμε να επεκτείνουμε τη νέα γνώση με δύο τρόπους: κάνοντας λεκτικές

συσχετίσεις και οπτικές. Σε αυτή τη θεωρία, το γλωσσικό σύστημα κωδικοποίησης, μπορεί να ονομαστεί γλωσσικό σύστημα, και το μη γλωσσικό μπορεί να ονομαστεί εικονικό σύστημα. Η θεωρία βασίζεται στο ότι και τα δύο συστήματα χρησιμοποιούνται για να αναπαραστήσουν την πληροφορία. Η ικανότητα να κωδικοποιηθεί η πληροφορία με δύο τρόπους, αυξάνει την πιθανότητα απομνημόνευσης του αντικειμένου συγκριτικά με την κωδικοποίηση με τον ένα τρόπο. Σύμφωνα με τους Sadoski και Paivio «η δομή και η επεξεργασία αυτών των νοητικών αναπαραστάσεων, ή κωδικοποιήσεων, είναι η γνωστική βάση αυτής της θεωρίας» (Sadoski & Paivio, 2004)

Οι Persha και Nawvi (2004) ισχυρίζονται ότι το οπτικό σύστημα είναι το αρχικό σύστημα αισθήσεων για τους περισσότερους ανθρώπους. Η όραση παίζει ένα σημαντικό ρόλο σε όλους τους τομείς ανάπτυξης, ειδικά στον γνωστικό τομέα, όπου διανοητικές λειτουργίες είναι το αποτέλεσμα αυτών των στοιχείων που λαμβάνονται μέσω του οπτικού συστήματος (Persha & Nawvi 2004 όπως αναφέρεται στο Wilujeng & Lan, 2015).

Η χρήση των κόμικ ως πηγή εκμάθησης μίας ξένης γλώσσας δεν είναι μία νέα έννοια. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της χρήσης κόμικ μπορεί να αποδοθεί στον μοναδικό είδος πεζογραφίας που εκτίθενται οι εκπαιδευόμενοι μέσω των κόμικ. Αν και τα ίδια τα κόμικ είναι ένα γραπτό μέσο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στους μαθητές για την εισαγωγή και τη χρήση του προφορικού λόγου που παρουσιάζεται σε γραπτή μορφή. Επίσης, τα κόμικ συχνά χρησιμοποιούν χιούμορ σε συγκεκριμένες πολιτιστικές καταστάσεις, προωθώντας με αυτόν τον τρόπο την πολιτισμική ικανότητα του εκπαιδευόμενου. (Hymes, 1972, όπως αναφέρεται στο York & Stiller, 2013).

Επιπλέον, η ανάγνωση κόμικ μπορεί να επιφέρει ποικίλα πλεονεκτήματα για τον εκπαιδευόμενο, όπως για παράδειγμα ο εκπαιδευόμενος να αναπτύξει την κριτική του σκέψη και να αναπτύσσει την ικανότητα να φιλτράρει τις πληροφορίες που του δίνονται μέσω των νέων μέσων, όπως την αξιοπιστία, την ποιότητα και το περιεχόμενο της πληροφορίας. Επίσης, τα κόμικ μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο ενδυνάμωσης του δημοκρατικού τρόπου σκέψης, αλλά και ως μέσο ευαισθητοποίησης των εκπαιδευόμενων σε διάφορα θέματα σχετικά με τα φύλα, τις φυλές, τις εθνότητες και του πολιτισμού. (Μουλά, 2013).

Οι εκπαιδευόμενοι έχουν αξιολογήσει θετικά τα κόμικ, καθώς κάνουν το μάθημα πιο διασκεδαστικό και τη μάθηση ευκολότερη. Μπορούν να μειώσουν την επανάληψη και να επιτρέψουν στους εκπαιδευτικούς να διδάξουν χωρίς την χρήση εγχειριδίων. Επίσης, μπορούν να κάνουν την απομνημόνευση λέξεων ευκολότερη, να προωθήσουν δημιουργικές δεξιότητες

και να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να μάθουν. (Jylhä-Laide, 1994). Επιπλέον, ο Liu (2004) δηλώνει ότι τα κόμικ λόγω του ότι είναι οπτικά κείμενα, έχει αποδειχθεί ότι είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά στην γλωσσική κατανόηση για τους εκπαιδευόμενους μίας δεύτερης ξένης γλώσσας (Liu, 2004).

Σε γενικές γραμμές, με την χρήση των κόμικ στην τάξη, μπορούν να επιτευχθούν διάφοροι εκπαιδευτικοί στόχοι. Συγκεκριμένα, τα κόμικ προάγουν την κριτική σκέψη και καλλιεργούν το χιούμορ. Επίσης, με τη δημιουργία ενός κόμικ, προάγεται η ενεργητική και συνεργατική μάθηση. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι παράγουν λόγο με τη μορφή ενός πολυτροπικού κειμένου. (Βασιλακοπούλου, 2010, όπως αναφέρεται στο Βλαχλής, 2015). Τέλος, μέσω της παιδαγωγικής αξιοποίησης των κόμικ, προσφέρονται κίνητρα στους εκπαιδευόμενους για συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. (Yang, 2003, όπως αναφέρεται στο Tiemensma, 2009).

ΜΕΡΟΣ Β: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναλυθεί ο σχεδιασμός, καθώς και η δομή του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου.

Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού έχει ως εξής:

Στην 6^η Ενότητα αναφέρονται ορισμένες γενικές πληροφορίες που αφορούν στο εκπαιδευτικό υλικό και στην επιμόρφωση.

Στην 7^η Ενότητα αναλύεται η δομή του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης. Αναφέρονται λεπτομέρειες για το EnglishLab, το εργαστήριο της επιμόρφωσης και αναλύεται η δομή και το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων, καθώς και των επιμέρους ενοτήτων της. Την περιγραφή του εκπαιδευτικού υλικού συνοδεύουν εικόνες από στιγμιότυπα της επιμόρφωσης.

6. Γενικές Πληροφορίες για το εκπαιδευτικό υλικό

Εικόνα 1: EnglishLab

Λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού που αναφέρθηκαν στην ενότητα 4.1, στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας με τίτλο «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού για την εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου», δημιουργήθηκε εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό που βασίζεται στις αρχές αυτές. Το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε με σκοπό να επιμορφώσει τους εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου, πάνω

σε διάφορες εφαρμογές του Διαδικτύου 2.0 (Web 2.0), καθώς και σε προγράμματα που μπορούν να αξιοποιηθούν για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Ο επιμορφωτικός κύκλος

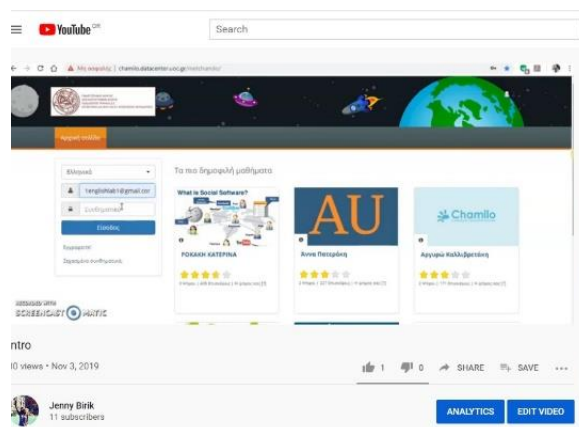
τον σεμιναρίων είχε τον τίτλο «**EnglishLab**» (Εικόνα 1) και πραγματοποιήθηκε από τις 4 Νοεμβρίου 2019 έως και τις 15 Νοεμβρίου 2019. Στην επιμόρφωση έλαβαν μέρος 15 εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας ΠΕ06, που ανήκουν στην Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου.

Το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε κυρίως με τη χρήση του προγράμματος H5P και του Voki, και ενσωματώθηκε στο διαδικτυακό περιβάλλον του Chamilo 1.9.6, πλατφόρμα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση του Εργαστηρίου Προηγμένων Μαθησιακών Τεχνολογιών στη Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α.).

7. Η Επιμόρφωση και το EnglishLab

Στην εύρεση εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου, υπήρξαν δυσκολίες, καθώς για διάφορους προσωπικούς λόγους, πολλοί εξ αυτών δεν μπόρεσαν να συμμετέχουν στο επιμορφωτικό σεμινάριο. Επίσης, προκειμένου να διασφαλιστούν τα προσωπικά δεδομένα των επιμορφούμενων, βάσει του Ν4624/2019, δημιουργήθηκαν νέοι λογαριασμοί για τους χρήστες, όπου τα στοιχεία τους δεν είναι διακριτά. (π.χ. 1englishlab1@gmail.com, 2englishlab2@gmail.com κλπ). Αφού δημιουργήθηκαν οι λογαριασμοί, στάλθηκε ένα ενημερωτικό έντυπο στην προσωπική ηλεκτρονική διεύθυνση ταχυδρομείου τους που τους παρείχε οδηγίες.

Συγκεκριμένα, οι οδηγίες περιείχαν έναν σύνδεσμο (<https://www.youtube.com/watch?v=ElCQg8fGVC8&t=21s>) που οδηγούσε σε ένα βίντεο στο YouTube, όπου δίνονταν εξηγήσεις αναφορικά με τον τρόπο που μπορεί ο χρήστης να συνδεθεί. (Εικόνα 2)

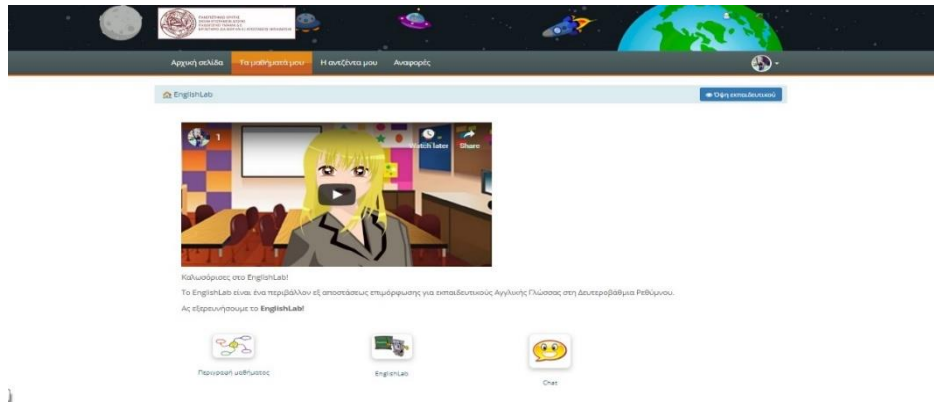

Εικόνα 2: Chamilo

Στη συνέχεια δίνονταν η ηλεκτρονική διεύθυνση που οδηγούσε στη διαδικτυακή πλατφόρμα του Chamilo (<http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/>), καθώς και το όνομα χρήστη

(Username) και ο κωδικός χρήστη (Password), προκειμένου να συνδεθούν στην επιμόρφωση και στο μάθημα EnglishLab.

7.1 Η Δομή του Εκπαιδευτικού Υλικού

Εικόνα 3: Είσοδος στο EnglishLab

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι έτσι δομημένο, ώστε ο επιμορφούμενος, καθώς εισέρχεται στο EnglishLab (Εικόνα 3), δηλαδή στο επιμορφωτικό σεμινάριο, να δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες που θα τον βοηθήσουν να συνεχίσει την πλοήγηση στο περιβάλλον του Chamilo, και εν συνεχεία να επιμορφωθεί.

Αναλυτικότερα, στην αρχική σελίδα, ο επιμορφούμενος βλέπει ένα ενημερωτικό βίντεο, καθώς και τρία εικονίδια κάτω από αυτό.

Το **εισαγωγικό βίντεο** καλωσορίζει τους χρήστες στο EnglishLab και αναφέρει τη σημασία της χρήσης προϊόντων τεχνολογίας στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, καθώς η ίδια η σύγχρονη κοινωνία έχει επιβάλλει την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, παροτρύνει τους χρήστες να ζήσουν την εμπειρία του EnglishLab. (Εικόνα 4)

Εικόνα 4: Εισαγωγικό βίντεο EnglishLab

Το εικονίδιο **Περιγραφή Μαθήματος** , περιέχει τα περιεχόμενα των ενοτήτων (Σκοπός του σεμιναρίου και γνωριμία με τον χώρο του Chamilo, 1η Διδακτική Ενότητα : Βίντεο – YouTube Channel , 2η Διδακτική Ενότητα : Animation και διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας, 3η Διδακτική Ενότητα : Η παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ), καθώς και οι σκοποί και οι γενικοί στόχοι της επιμόρφωσης. (Εικόνα 5)

Περιγραφή μαθήματος

Εικόνα 5: Περιγραφή Μαθήματος

Το εικονίδιο **EnglishLab** , που είναι και το πιο σημαντικό μέρος του εκπαιδευτικού υλικού, οδηγεί τον χρήστη στα μονοπάτια γνώσης, δηλαδή στο περιεχόμενο της επιμόρφωσης. Παρακάτω θα αναλυθεί, περαιτέρω η ενότητα αυτή. (Εικόνα 6)

EnglishLab

Εικόνα 6: Εικονίδιο EnglishLab

Το εικονίδιο **Chat** , δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να επικοινωνήσει είτε με άλλο επιμορφούμενο είτε με την επιμορφώτρια. Ο χώρος αυτός είναι πολύ σημαντικός διότι έτσι ο χρήστης μπορεί σχολιάσει, να εκφράσει τυχόν απορίες του, να ζητήσει διευκρινήσεις και ό,τι άλλο επιθυμεί, δημιουργώντας του το αίσθημα της ασφάλειας ότι αν αντιμετωπίσει κάποια δυσκολία, θα αντιμετωπιστεί. (Εικόνα 7)

Chat

Εικόνα 7: Chat

7.2 Γνωριμία με το EnglishLab

Η επιμόρφωση EnglishLab, χωρίστηκε σε τρία μέρη, όπως τρία ήταν και τα θεματικά πεδία, πάνω στα οποία επιμορφώθηκε ο εκάστοτε εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας, αλλά υπήρχε

και μία ακόμα ενότητα η οποία λειτουργούσε ως ένας γενικός οδηγός, που ανέφερε τον σκοπό της επιμόρφωσης και τη γνωριμία με τον χώρο του Chamilo. Ο επιμορφούμενος, όταν εισέρχεται στο μονοπάτι γνώσης του EnglishLab, βλέπει την ενότητα που εκείνη την περίοδο είναι διαθέσιμη. (Εικόνα 8)

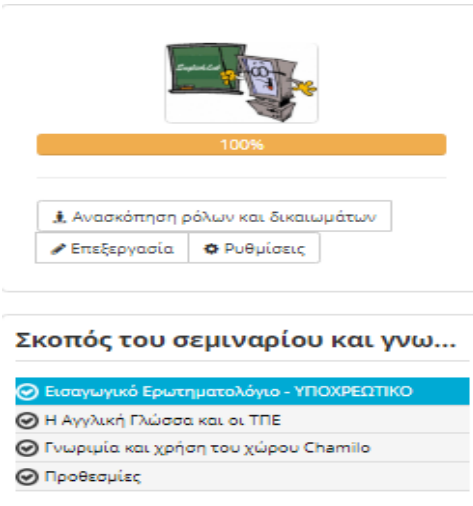

Τίτλος	Πρόοδος	Λεπτομέρειες
Σκοπός του σεμιναρίου και γνωριμία με τον χώρο του Chamilo	100%	
1η Διδακτική Ενότητα - Video - YouTube Channel	100%	
2η Διδακτική Ενότητα - Παιδαγωγική αξιοποίηση του Animation	100%	
3η Διδακτική Ενότητα - Παιδαγωγική αξιοποίηση του κόμικ	100%	

Εικόνα 8: Σκοπός του σεμιναρίου (α)

ΕΝΟΤΗΤΑ: Σκοπός του σεμιναρίου και γνωριμία με τον χώρο του Chamilo

Αυτή η ενότητα αποτελείται από ένα εισαγωγικό ερωτηματολόγιο, από την υποενότητα «Η Αγγλική Γλώσσα και οι ΤΠΕ», από την υποενότητα «Γνωριμία και χρήση του χώρου Chamilo και από ένα ενημερωτικό σχετικά με τις προθεσμίες υποβολής των εργασιών για τις δραστηριότητες της κάθε ενότητας. (Εικόνα 9)

100%

Ανασκόπηση ρόλων και δικαιωμάτων
Επεξεργασία Ρυθμίσεις

Σκοπός του σεμιναρίου και γνω...

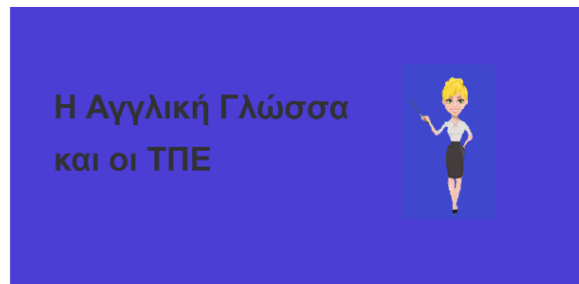
- Εισαγωγικό Ερωτηματολόγιο - ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ
- Η Αγγλική Γλώσσα και οι ΤΠΕ
- Γνωριμία και χρήση του χώρου Chamilo
- Προθεσμίες

Εικόνα 9: Σκοπός του σεμιναρίου (β)

Στην αρχή αυτής της ενότητας υπάρχει ένα **εισαγωγικό ερωτηματολόγιο** που αφορούσε στα γενικά στοιχεία των επιμορφούμενων, καθώς και ερωτήματα που αφορούσαν στις γνώσεις και

την σχέση τους με τις ΤΠΕ. Το ερωτηματολόγιο αυτό, καθώς και τα επόμενα αποτελούν μέσο συλλογής δεδομένων για την έρευνα που θα ακολουθήσει στην επόμενη ενότητα.

Στη συνέχεια ο επιμορφούμενος συναντά την ενότητα «**Η Αγγλική Γλώσσα και οι ΤΠΕ**». Η ενότητα αυτή περιέχει ένα βίντεο που σκοπό έχει να δείξει τη σημασία χρήσης των ΤΠΕ στη τάξη ενός δημόσιου σχολείου, και όχι μόνο, για τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας. (Εικόνα 10)

Εικόνα 10: Αγγλική Γλώσσα και ΤΠΕ (α)

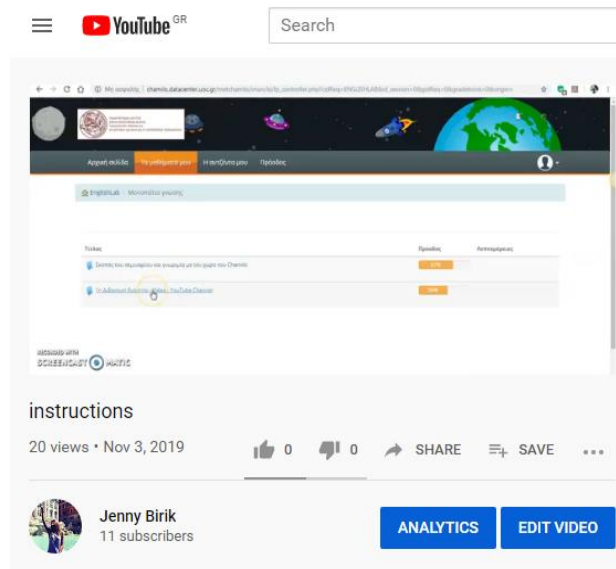

Εικόνα 11: Αγγλική Γλώσσα και ΤΠΕ (β)

Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι η ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών, έχει διαμορφώσει νέα δεδομένα και προκλήσεις στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, και για τον λόγο αυτό ο εκσυγχρονισμός της αποτελεί άμεση ανάγκη. Επίσης, αναφέρεται ότι μέσα από το EnglishLab, οι εκπαιδευτικοί θα αναπτύξουν ή/και θα ανανεώσουν γνώσεις και δεξιότητες, σχετικές με τις ΤΠΕ, τις οποίες θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας στη δημόσια εκπαίδευση. Τέλος, αναφέρεται ότι το κλειδί για την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος είναι η φαντασία τους. Σκοπός αυτού του βίντεο ήταν να ενθαρρύνει του επιμορφούμενους και να τους δώσει κίνητρα να συνεχίσουν. (Εικόνα 11)

Η επόμενη υποενότητα έχει τον τίτλο «**Γνωριμία και χρήση του χώρου Chamilo**». Σε αυτή την ενότητα περιλαμβάνεται ένα βίντεο, που στην ουσία είναι και οδηγός για να πλοηγηθεί ο επιμορφούμενος στον χώρο του Chamilo. Συγκεκριμένα, αναφέρεται πως θα ξεκινήσουν την

επιμόρφωση, πως χρειάζεται να κινούνται σε κάθε ενότητα, τι δυνατότητες τους παρέχονται (chat, forum), πως θα παρουσιάζεται η ύλη της ενότητας, πως θα εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους εφόσον το επιθυμούν, πως θα βλέπουν τις εργασίες που χρειάζεται να κάνουν, τους διάφορους τρόπους αποστολής της εργασίας τους, καθώς και το πως θα απαντούν και θα αξιολογούν την κάθε ενότητα. (Εικόνα 12)

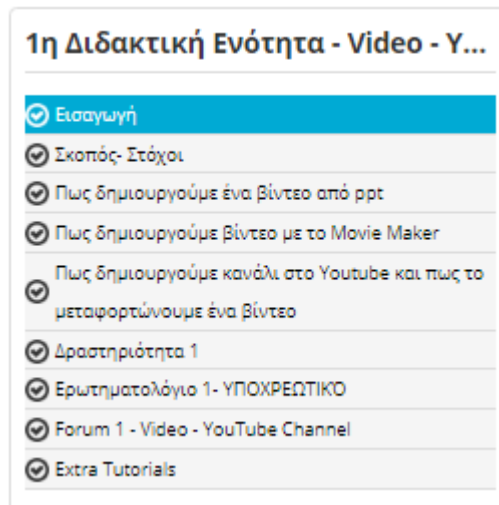
Εικόνα 12:Βίντεο Οδηγός Πλοήγησης

Τέλος, σε αυτή την ενότητα υπάρχει η υποενότητα με τον τίτλο «**Προθεσμίες**», όπου αναφέρονται οι ημερομηνίες έναρξης και λήξης της κάθε διδακτικής ενότητας της επιμόρφωσης.

1^η Διδακτική Ενότητα

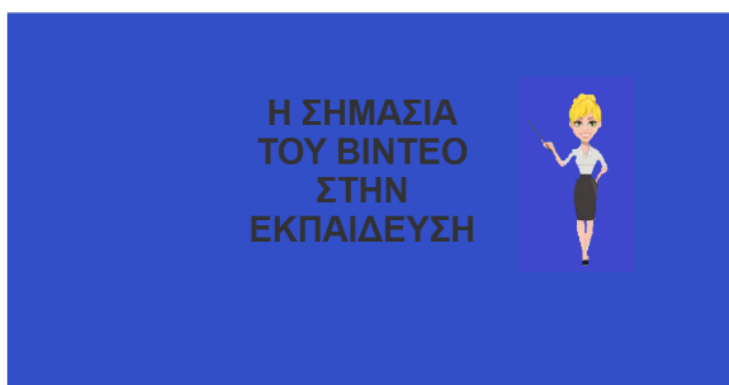
Δημιουργία βίντεο – YouTube Channel

Η 1^η Διδακτική Ενότητα έχει σκοπό οι επιμορφούμενοι να δημιουργήσουν ένα βίντεο είτε χρησιμοποιώντας μία παρουσίαση power point είτε μέσω του προγράμματος Movie Maker και στη συνέχεια να το ανεβάσουν, εφόσον επιθυμούν, στο youtube και να το επεξεργαστούν με τον διαχειριστή video της υπηρεσίας YouTube. Για το λόγο αυτό αποτελείται από τις εξής υποενότητες: εισαγωγή, σκοπός και στόχοι, πως δημιουργούμε ένα βίντεο από ppt, πως δημιουργούμε βίντεο με το Movie Maker, πως δημιουργούμε κανάλι στο YouTube και πως μεταφορτώνουμε ένα βίντεο, Δραστηριότητα 1, Ερωτηματολόγιο 1, Forum 1 και Extra Tutorials. (Εικόνα 13)

Εικόνα 13: Δομή 1ης διδακτικής Ενότητας

Αναλυτικότερα, στην πρώτη υποενότητα που φέρει τον τίτλο «**Εισαγωγή**», περιέχεται ένα βίντεο που αναφέρει την σημασία παιδαγωγικής αξιοποίησης του βίντεο στην εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τα τελευταία χρόνια τα οπτικοακουστικά μέσα και κυρίως το ψηφιακό βίντεο κερδίζει έδαφος ως διδακτικό μέσο μιας ξένης γλώσσας. Έχοντας το πλεονέκτημα του συνδυασμού λόγου, ήχου και εικόνας, το βίντεο έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια υποστήριξης της μάθησης ως ένα δυναμικό εργαλείο οπτικοποίησης και αφήγησης. Επίσης, η έλξη που η εικόνα ασκεί στους μαθητές, κερδίζει την προσοχή τους και ενδυναμώνει την μαθησιακή εμπειρία. Επίσης αναφέρεται ότι, η ιδέα της χρήσης βίντεο στην τάξη είναι συχνά ένας σημαντικός παράγοντας παρακίνησης για ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, κλείνοντας το βίντεο παρακινεί τους επιμορφούμενους να δημιουργήσουν τα δικά τους βίντεο. (Εικόνα 14 & 15)

Εικόνα 14: Βίντεο και Εκπαίδευση (α)

Τα τελευταία χρόνια τα οπτικοακουστικά μέσα και κυρίως το ψηφιακό βίντεο κερδίζει έδαφος ως διδακτικό μέσο μιας ξένης γλώσσας. Έχοντας το πλεονέκτημα του συνδυασμού λόγου, ήχου και εικόνας, το βίντεο έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια υποστήριξης της μάθησης ως ένα δυναμικό εργαλείο οπτικοποίησης και αφήγησης. Επίσης, η έλξη που η εικόνα ασκεί στους μαθητές, κερδίζει την προσοχή τους και δυναμώνει την μαθησιακή εμπειρία.

Η ιδέα της χρήσης βίντεο στην τάξη είναι συχνά ένας σημαντικός παράγοντας παρακίνησης για ενεργό συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ας δούμε λοιπόν πως μπορούμε να δημιουργήσουμε τα δικά μας βίντεο!

Εικόνα 15:Βίντεο και εκπαίδευση (β)

Στη δεύτερη υποενότητα, αναφέρονται **ο σκοπός και οι στόχοι** της συγκεκριμένη ενότητας. Σε αυτή την υποενότητα, ο επιμορφούμενος έχει τη δυνατότητα να δει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της ενότητας αυτής, καθώς και τι θα δύναται να κάνει με την ολοκλήρωσή της. (Εικόνα 16 & 17)

Σκοπός

Να μάθετε πως να δημιουργήσετε ένα video χρησιμοποιώντας μια παρουσίαση power point ή με τη χρήση του προγράμματος Movie Maker και να ανεβάσετε video στο youtube.

Εικόνα 16: 1η Διδακτική Ενότητα-Σκοπός

Στόχοι

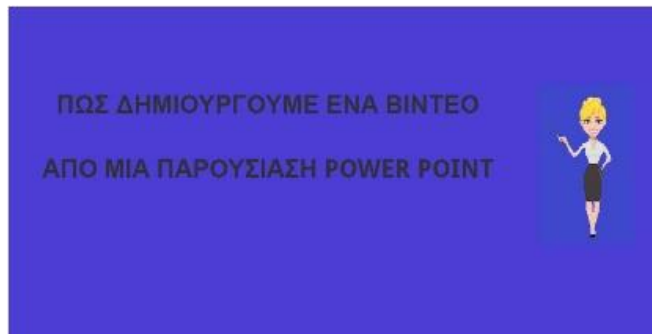
Στο τέλος της ενότητας/δραστηριότητας θα είστε σε θέση να:

- Δημιουργείτε ένα video για το μάθημά σας, είτε με τη χρήση του Power Point είτε με το Movie Maker
- Ανεβάζετε το video στο youtube

Εικόνα 17:1η Διδακτική Ενότητα- Στόχοι

Στην τρίτη υποενότητα με τίτλο «**Δημιουργία βίντεο από μία παρουσίαση Power Point**», το εκπαιδευτικό υλικό που έχει δημιουργηθεί, καθοδηγεί τον επιμορφούμενο για τον τρόπο με το οποίο θα δημιουργήσει ένα βίντεο, δηλαδή πως ο ίδιος θα δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό, με τη χρήση μία παρουσίασης Power Point. Οι οδηγίες σε αυτή την ενότητα, καθώς και σε όλες τις ενότητες της επιμόρφωσης, συνοδεύονται πάντα με εικόνες, προκειμένου να παρέχεται και οπτική απεικόνιση του γραπτού λόγου που χρησιμοποιείται, καθώς και των διάφορων εννοιών που παρουσιάζονται. (Εικόνα 18 & 19)

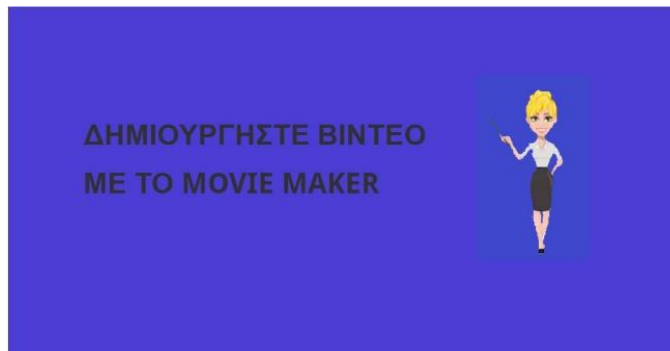

Εικόνα 18: PowerPoint (α)

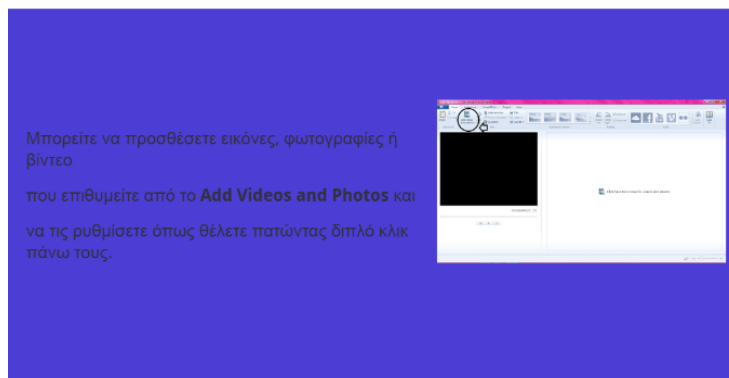

Εικόνα 19: PowerPoint (β)

Στην τέταρτη υποενότητα με τίτλο «**Δημιουργία βίντεο με το Movie Maker**», το εκπαιδευτικό υλικό δείχνει στον επιμορφούμενο τον τρόπο που θα δημιουργήσει ένα βίντεο με την χρήση του προγράμματος Movie Maker, που συνήθως είναι εγκατεστημένο στο ηλεκτρονικό υπολογιστή κάθε χρήστη που είναι κάτοχος του Microsoft Office. (Εικόνα 20&21)

Εικόνα 20:Movie Maker (α)

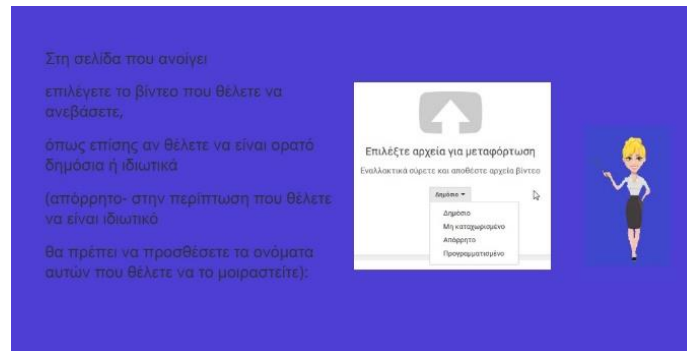

Εικόνα 21:Movie Maker (β)

Στην πέμπτη υποενότητα, με τον τίτλο «**Δημιουργία καναλιού στο YouTube και μεταφόρτωση ενός βίντεο**», το εκπαιδευτικό υλικό υποδεικνύει στον επιμορφούμενο τον τρόπο που δημιουργήσει κανάλι στο YouTube, καθώς και τον τρόπο να μεταφορτώσει ένα βίντεο που δημιούργησε στο κανάλι του. Το YouTube παρέχει στον εκπαιδευτικό πολλές δυνατότητες που μπορεί να αξιοποιήσει παιδαγωγικά. Συγκεκριμένα, δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό και να το επεξεργαστεί, καθώς και αποτελεί ένα εύκολο τρόπο διαμοιρασμού του υλικού, καθώς αυτό μπορεί να γίνει απλά διαμοιράζοντας τον ενεργό σύνδεσμο του βίντεο που δημιουργήθηκε ή μεταφορτώθηκε. (Εικόνα 22 & 23)

Εικόνα 22:YouTube (α)

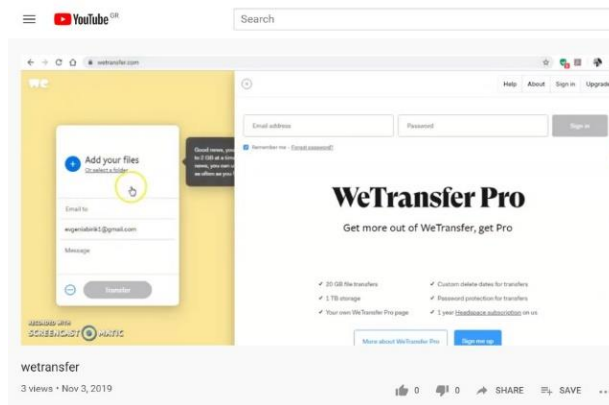
Εικόνα 23: You Tube (β)

Στην έκτη ενότητα με τον τίτλο «**Δραστηριότητα 1**», περιλαμβάνεται η εργασία που καλούνται οι επιμορφούμενοι να κάνουν, βασιζόμενοι στις γνώσεις που απέκτησαν από το εκπαιδευτικό υλικό που είδαν στις προηγούμενες υποενότητες. (Εικόνα 24)

Εικόνα 24: Δραστηριότητα 1

Υπάρχει ευελιξία στον τρόπο που θα επιλέξουν να κάνουν την εργασία, αλλά και στον τρόπο που θα την αποστείλουν. Συγκεκριμένα, μπορούν είτε να την υποβάλλουν μέσω της πλατφόρμας του Chamilo, είτε να τη στείλουν με email, είτε να χρησιμοποιήσουν την online εφαρμογή WeTransfer. Φυσικά, παρέχεται καθοδήγηση για τον κάθε τρόπο που επιθυμεί ο εκπαιδευόμενος να χρησιμοποιήσει. Ειδικά για την εφαρμογή WeTransfer, υπάρχει αναλυτικό βίντεο, επειδή πρώτη φορά εμφανίζεται ο τρόπος αυτός στην επιμόρφωση και δεν είναι γνωστός σε πολλούς, το οποίο καθοδηγεί πλήρως το επιμορφούμενο για τον τρόπο που θα το χρησιμοποιήσει. (<https://www.youtube.com/watch?v=hLG19Ii-Nc0>) (Εικόνα 25)

Εικόνα 25: WeTransfer

Στην έβδομη υποενότητα με τίτλο «**Ερωτηματολόγιο 1**», υπάρχει ένα ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού, δηλαδή τη χρήση και παιδαγωγική αξιοποίηση του βίντεο. Το ερωτηματολόγιο εξετάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πάνω σε τέσσερις άξονες: το βίντεο σε σχέση με τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, το βίντεο και το εκπαιδευτικό υλικό που αφορούσε το βίντεο σε σχέση με τον εκπαιδευτικό, το εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με το βίντεο για το αν αποτέλεσε εργαλείο για την δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, και τέλος το βίντεο σε σχέση με τους μαθητές.

Η όγδοη υποενότητα, με τίτλο «**Forum 1 – Video – YouTube Channel**», είναι πολύ σημαντική για τον επιμορφούμενο. Σε αυτό τον χώρο, δίνεται η δυνατότητα στον επιμορφούμενο να εκφράσει τη γνώμη του, τις απορίες του, αλλά και γενικότερα να σχολιάσει οτιδήποτε αναφορικά με την ενότητα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό να προβλέπεται σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, καθώς με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευόμενος νιώθει μία σιγουριά και ασφάλεια πως αν συμβεί κάτι, θα υπάρχει τρόπος να επιλυθεί.

Στο πλαίσιο παροχής επιπλέον υλικού για τον εμπλουτισμό των γνώσεων του επιμορφούμενου, δημιουργήθηκε η τελευταία υποενότητα με τίτλο «**Extra Tutorials**». Σε αυτή την υποενότητα δίνονται επιπρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, όπου ο επιμορφούμενος/ εκπαιδευόμενος, όντας σε μία πορεία αυτομάθησης, μπορεί να επιλύσει τυχόν απορίες του και να εμπλουτίσει και εξελίξει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του. (Εικόνα 26)

Σε αυτό το χώρο μπορείτε να βρείτε tutorials από YouTube, που αφορούν στα θέματα των ενότητων.

Για να δείτε tutorial για τη μετατροπή **ppt σε βίντεο** πατήστε [ΕΔΩ](#)

Για να δείτε tutorial για το **Movie Maker** πατήστε [ΕΔΩ](#)

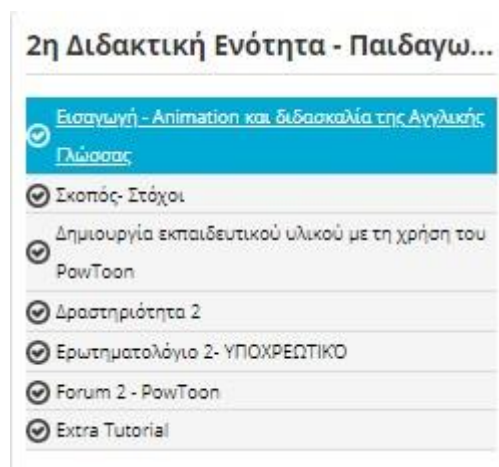
Για να δείτε tutorial για δημιουργία **YouTube Channel** πατήστε [ΕΔΩ](#)

Εικόνα 26: Tutorials Βίντεο

2^η Διδακτική Ενότητα

Παιδαγωγική αξιοποίηση του Animation

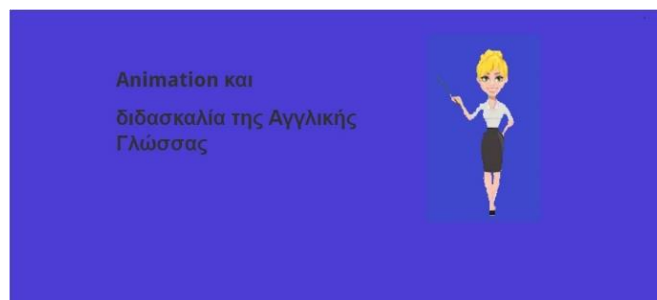
Η 2^η Διδακτική Ενότητα έχει σκοπό οι επιμορφούμενοι να δημιουργήσουν ένα animation με τη χρήση της εφαρμογής Web 2.0 PowToon. Η ενότητα αυτή αποτελείται από τις εξής υποενότητες: εισαγωγή – Animation και διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, σκοπός και στόχοι, δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με τη χρήση του PowToon, Δραστηριότητα 2, Ερωτηματολόγιο 2, Forum 2 και Extra Tutorials. (Εικόνα 27)

Εικόνα 27: Δομή 2ης Διδακτικής Ενότητας

Αναλυτικότερα, στην πρώτη υποενότητα που φέρει τον τίτλο «**Εισαγωγή- Animation και διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας**», υπάρχει ένα βίντεο που αναφέρει την σημασία παιδαγωγικής αξιοποίησης του animation στην εκπαίδευση. Συγκεκριμένα στο εισαγωγικό βίντεο αναφέρεται ότι η μέθοδος του animation μπορεί να διευκολύνει την εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας, και γενικότερα μίας οποιασδήποτε ξένης Γλώσσας. Επίσης αναφέρεται ότι μπορεί να λειτουργήσει ως ένα εργαλείο που δίνει τη δυνατότητα να προσελκύσει το

ενδιαφέρον των μαθητών και να ενισχύσει τα μαθησιακά τους κίνητρα, ώστε να επιφέρει τα επιθυμητά εκπαιδευτικά οφέλη. Συνεχίζει λέγοντας ότι το Powtoon είναι μια εφαρμογή Web 2.0, που βοηθάει στη δημιουργία κινούμενων παρουσιάσεων (animated presentations) και ότι εκπαιδευτικοί και μαθητές μπορούν με αυτό το εργαλείο να δημιουργήσουν εντυπωσιακά βίντεο χωρίς να δυσκολευτούν πολύ. Συνεχίζει αναφέροντας τις δυνατότητες της εφαρμογής λέγοντας χαρακτηριστικά πως ο χρήστης ξεκινάει με ένα έτοιμο, καλοσχεδιασμένο πρότυπο και πάνω σε αυτό χτίζει προσθέτοντας επιπλέον διαφάνειες, αλλάζοντας τα κείμενα και προσθέτοντας άλλα σχέδια και εικόνες. Ακόμα αναφέρει ότι υπάρχει η δυνατότητα να προσθέσει ο χρήστης μουσική είτε από τα έτοιμα μουσικά θέματα είτε ανεβάζοντας κάποιο mp3 αρχείο, καθώς και ότι υπάρχει και η δυνατότητα να ηχογραφήσει ο χρήστης τον εαυτό του. Τέλος, αναφέρονται οι δυνατότητες δημοσίευσης του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργείται με την εφαρμογή PowToon και συγκεκριμένα αναφέρεται ότι είναι δυνατόν να μεταφορτωθεί στο YouTube ή και ακόμα να ενσωματωθεί σε κάποια ιστοσελίδα. Κλείνοντας το βίντεο, στοχεύοντας στην ενθάρρυνση του επιμορφούμενου εκπαιδευτικού να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό με τη χρήση της εφαρμογής PowToon, τον παροτρύνει να «ζωντανέψει» το μάθημά του. (Εικόνα 28 & 29)

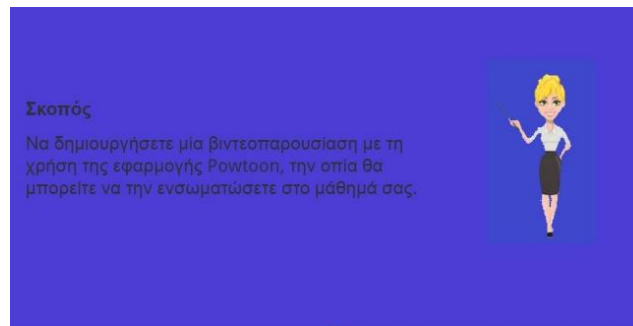
Εικόνα 28: Animation και Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας (α)

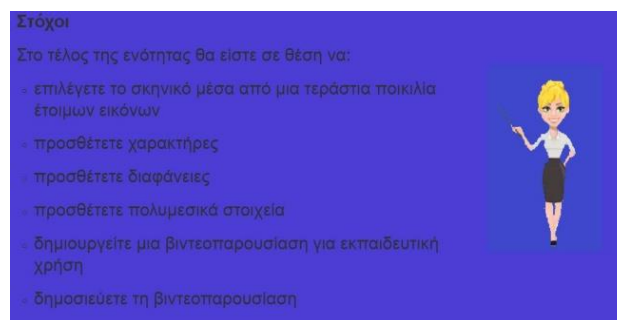
Εικόνα 29: Animation και Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας (β)

Στη δεύτερη υποενότητα, αναφέρονται **ο σκοπός και οι στόχοι** της συγκεκριμένης ενότητας. Σε αυτή την υποενότητα, ο επιμορφούμενος έχει τη δυνατότητα να δει τα προσδοκώμενα

αποτελέσματα της ενότητας αυτής, καθώς και τι θα δύναται να κάνει με την ολοκλήρωσή της. (Εικόνα 30 & 31)

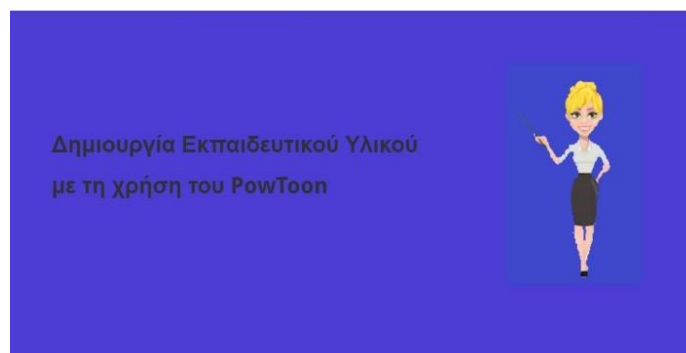

Εικόνα 30: 2η Διδακτική Ενότητα - Σκοπός

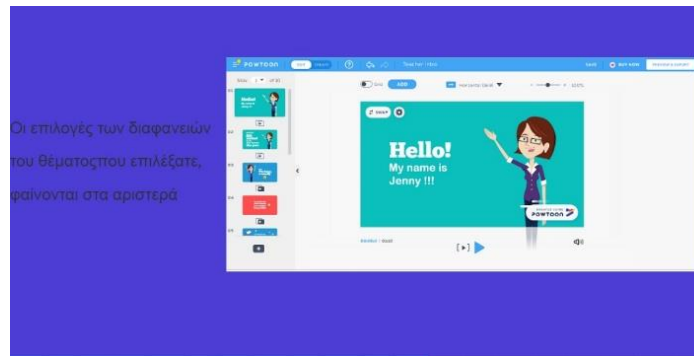

Εικόνα 31: 2η Διδακτική Ενότητα - Στόχοι

Στην τρίτη υποενότητα με τίτλο «**Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού με τη χρήση του PowToon**», το εκπαιδευτικό υλικό που έχει δημιουργηθεί, δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες στον επιμορφούμενο έτσι ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει ένα animation ή μία κινούμενη παρουσίαση με την εφαρμογή PowToon, δηλαδή πως ο ίδιος να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό. Οι οδηγίες και σε αυτή την ενότητα συνοδεύονται με εικόνες, προκειμένου να παρέχεται και οπτική απεικόνιση του γραπτού λόγου που χρησιμοποιείται, καθώς και των διάφορων εννοιών που παρουσιάζονται. (Εικόνα 32 & 33)

Εικόνα 32: PowToon (a)

Εικόνα 33: PowToon (β)

Στην τέταρτη ενότητα με τον τίτλο «**Δραστηριότητα 2**», περιλαμβάνεται η εργασία που καλούνται οι επιμορφούμενοι να κάνουν, βασιζόμενοι στις γνώσεις που απέκτησαν από το εκπαιδευτικό υλικό που είδαν στις προηγούμενες υποενότητες. Υπάρχει ευελιξία στον τρόπο που θα επιλέξουν να κάνουν την εργασία, αλλά και στον τρόπο που θα την αποστείλουν, καθώς μπορούν είτε να την υποβάλλουν στην πλατφόρμα του Chamilo, είτε να αποστείλουν τον ενεργό σύνδεσμο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. (Εικόνα 34)

Εικόνα 34: Δραστηριότητα 2

Στην πέμπτη υποενότητα με τίτλο «**Ερωτηματολόγιο 2**», υπάρχει ένα ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού, δηλαδή τη χρήση και παιδαγωγική αξιοποίηση του animation. Το ερωτηματολόγιο εξετάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πάνω σε τέσσερις άξονες: το animation σε σχέση με τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, το animation και το εκπαιδευτικό υλικό σε σχέση με τον εκπαιδευτικό, το εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με το animation για το αν αποτέλεσε εργαλείο για την δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, και τέλος το animation σε σχέση με την επίδρασή του στους μαθητές.

Η έκτη υποενότητα, με τίτλο «**Forum 2 - PowToon**», είναι πολύ σημαντική για τον επιμορφούμενο. Σε αυτό τον χώρο, δίνεται η δυνατότητα στον επιμορφούμενο να εκφράσει τη γνώμη του, τις απορίες του, αλλά και γενικότερα να σχολιάσει οτιδήποτε αναφορικά με την ενότητα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό να προβλέπεται σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, καθώς με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευόμενος νιώθει μία σιγουριά και ασφάλεια πως αν συμβεί κάτι, θα υπάρχει τρόπος να επιλυθεί.

Στο πλαίσιο παροχής επιπλέον υλικού για τον εμπλουτισμό των γνώσεων του επιμορφούμενου, δημιουργήθηκε η τελευταία υποενότητα με τίτλο «**Extra Tutorial**». Σε αυτή την υποενότητα δίνεται επιπρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, όπου ο επιμορφούμενος/ εκπαιδευόμενος, όντας σε μία πορεία αυτομάθησης, μπορεί να επιλύσει τυχόν απορίες του και να εμπλουτίσει και εξελίξει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του. (Εικόνα 35)

Σε αυτό το χώρο μπορείτε να βρείτε tutorial για τη δημιουργία animation με το Powtoon.

Για να δείτε το Tutorial για το PowToon πατήστε [ΕΔΩ](#)

Εικόνα 35: Tutorial Animation

3^η Διδακτική Ενότητα

Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ και η εφαρμογή ToonDoo

Η 3^η Διδακτική Ενότητα έχει σκοπό οι επιμορφούμενοι να δημιουργήσουν ένα κόμικ με τη χρήση της εφαρμογής ToonDoo. Η συγκεκριμένη ενότητα αποτελείται από τις εξής υποενότητες: εισαγωγή – Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ και η εφαρμογή ToonDoo, σκοπός και στόχοι, πως δημιουργούμε κόμικ με το ToonDoo, Δραστηριότητα 3, Ερωτηματολόγιο 3, Forum 3 και Extra Tutorial. (Εικόνα 36)

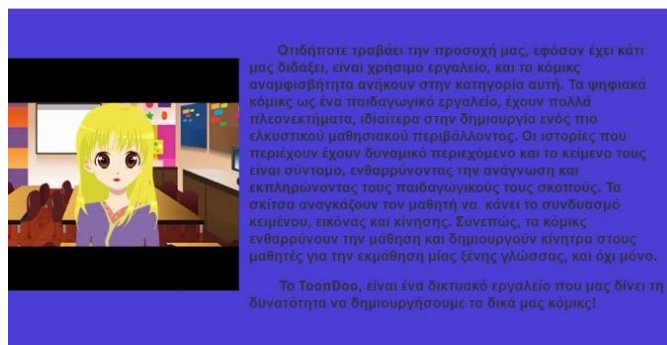
Εικόνα 36: Δομή 3ης Διδακτικής Ενότητας

Αναλυτικότερα, στην πρώτη υποενότητα που φέρει τον τίτλο «**Εισαγωγή - Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ και η εφαρμογή ToonDoο**», περιέχεται ένα βίντεο που αναφέρει την σημασία παιδαγωγικής αξιοποίησης του κόμικ στην εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι οτιδήποτε τραβάει την προσοχή του ανθρώπου, εφόσον έχει κάτι να διδάξει, είναι χρήσιμο εργαλείο, και τα κόμικς αναμφισβήτητα ανήκουν στην κατηγορία αυτή. Συνεχίζει αναφέροντας ότι τα ψηφιακά κόμικς ως ένα παιδαγωγικό εργαλείο, έχουν πολλά πλεονεκτήματα, ιδιαίτερα στην δημιουργία ενός πιο ελκυστικού μαθησιακού περιβάλλοντος, καθώς οι ιστορίες που περιέχουν έχουν δυναμικό περιεχόμενο και το κείμενο τους είναι σύντομο, ενθαρρύνοντας την ανάγνωση και εκπληρώνοντας τους παιδαγωγικούς τους σκοπούς. Τα σκίτσα αναγκάζουν τον μαθητή να κάνει το συνδυασμό κειμένου, εικόνας και κίνησης και συνεπώς, τα κόμικς ενθαρρύνουν την μάθηση και δημιουργούν κίνητρα στους μαθητές για την εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας, και όχι μόνο.

Επίσης αναφέρει ότι το ToonDoο, είναι ένα δικτυακό εργαλείο που δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να δημιουργήσει τα δικά του κόμικ. Τέλος, επιδιώκοντας ο επιμορφούμενος να αναπτύξει τη δημιουργικότητά του, το βίντεο τον παροτρύνει να δημιουργήσει το δικό του κόμικ βρίσκοντας τους ήρωες που επιθυμεί και χρησιμοποιώντας τη φαντασία του. (Εικόνα 37 & 38)

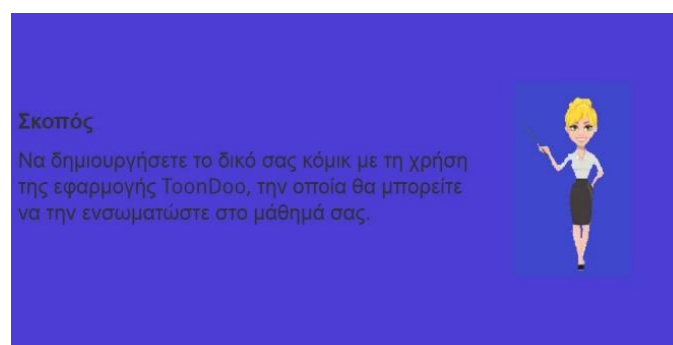

Εικόνα 37: Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ (α)

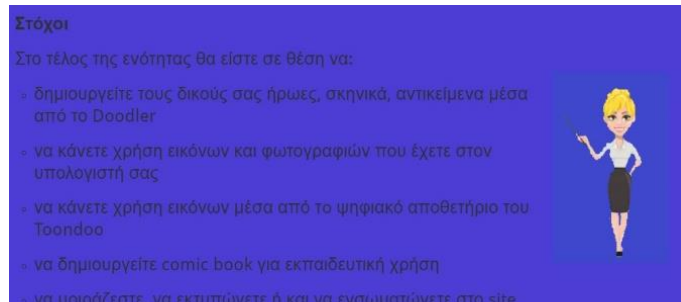

Εικόνα 38: Παιδαγωγική Αξιοποίηση του κόμικ (β)

Στη δεύτερη υποενότητα, αναφέρονται **ο σκοπός και οι στόχοι** της συγκεκριμένη ενότητας. Σε αυτή την υποενότητα, ο επιμορφούμενος έχει τη δυνατότητα να δει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της ενότητας αυτής, καθώς και τι θα δύναται να κάνει με την ολοκλήρωσή της. (Εικόνα 39 & 40)

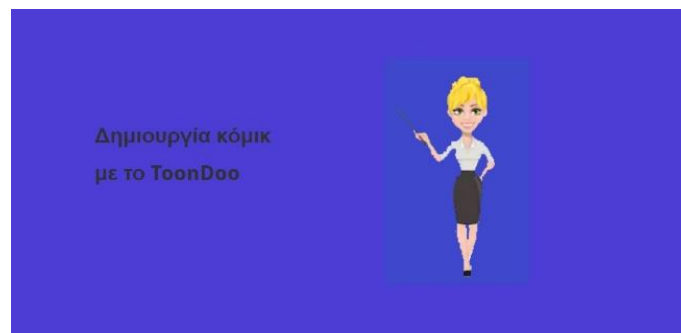

Εικόνα 39: 3η Διδακτική Ενότητα-Σκοπός

Εικόνα 40:3η Διδακτική Ενότητα-Στόχοι

Στην τρίτη υποενότητα με τίτλο «**Δημιουργία κόμικ με τη χρήση του ToonDoo**», το εκπαιδευτικό υλικό που έχει δημιουργηθεί, δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες στον επιμορφούμενο έτσι ώστε να μπορέσει να δημιουργήσει ένα κόμικ με την εφαρμογή ToonDoo, δηλαδή πως ο ίδιος να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό. Οι οδηγίες και σε αυτή την ενότητα συνοδεύονται με εικόνες, προκειμένου να παρέχεται και οπτική απεικόνιση του γραπτού λόγου που χρησιμοποιείται, καθώς και των διάφορων εννοιών που παρουσιάζονται. (Εικόνα 41 & 42)

Εικόνα 41:ToonDoo (α)

Εικόνα 42: ToonDoo (β)

Στην τέταρτη ενότητα με τον τίτλο «**Δραστηριότητα 3**», περιλαμβάνεται η εργασία που καλούνται οι επιμορφούμενοι να δημιουργήσουν ένα κόμικ, βασιζόμενοι στις γνώσεις που απέκτησαν από το εκπαιδευτικό υλικό που είδαν στις προηγούμενες υποενότητες. Υπάρχει ευελιξία στον τρόπο που θα επιλέξουν να κάνουν την εργασία, αλλά και στον τρόπο που θα την αποστείλουν, καθώς μπορούν είτε να την υποβάλλουν στην πλατφόρμα του Chamilo, είτε να αποστείλουν τον ενεργό σύνδεσμο μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. (Εικόνα 43)

Δραστηριότητα 3

Περιγραφή
Ήρθε η ώρα να δημιουργήσεις το δικό σου κόμικ!
Αξιοποίησε τις πληροφορίες των ενότητων, ακολούθησε τις οδηγίες και χρησιμοποίησε τη φαντασία σου!
Αφού ολοκληρώσεις το κόμικ σου, στείλε τον σύνδεσμο.
Αποστολή εργασίας από 12/11 έως 15/11

Εικόνα 43: Δραστηριότητα 3

Στην πέμπτη υποενότητα με τίτλο «**Ερωτηματολόγιο 3**», υπάρχει ένα ερωτηματολόγιο για την αξιολόγηση του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού, δηλαδή τη χρήση και παιδαγωγική αξιοποίηση του κόμικ. Το ερωτηματολόγιο εξετάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών πάνω σε τέσσερις άξονες: το κόμικ σε σχέση με τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, το κόμικ και το εκπαιδευτικό υλικό που αφορούσε το κόμικ σε σχέση με τον εκπαιδευτικό, το εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με το κόμικ για το αν αποτέλεσε εργαλείο για την δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, και τέλος το κόμικ σε σχέση με την επίδρασή του στους μαθητές.

Η έκτη υποενότητα, με τίτλο «**Forum 3 - ToonDoo**», είναι πολύ σημαντική για τον επιμορφούμενο. Σε αυτό τον χώρο, δίνεται η δυνατότητα στον επιμορφούμενο να εκφράσει τη γνώμη του, τις απορίες του, αλλά και γενικότερα να σχολιάσει οτιδήποτε αναφορικά με την ενότητα. Αυτό είναι πολύ σημαντικό να προβλέπεται σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, καθώς με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευόμενος νιώθει μία σιγουριά και ασφάλεια πως αν συμβεί κάτι, θα υπάρχει τρόπος να επιλυθεί.

Στο πλαίσιο παροχής επιπλέον υλικού για τον εμπλουτισμό των γνώσεων του επιμορφούμενου, δημιουργήθηκε η τελευταία υποενότητα με τίτλο «**Extra Tutorial**». Σε αυτή την υποενότητα δίνονται επιπρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό, όπου ο επιμορφούμενος/ εκπαιδευόμενος, όντας σε μία πορεία αυτομάθησης, μπορεί να επιλύσει τυχόν απορίες του και να εμπλουτίσει και εξελίξει τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις του.

7.3 Μερικές Επισημάνσεις

Τις περισσότερες φορές σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, τα τεχνικά προβλήματα δεν μπορούν να λείψουν. Λόγω του οτιδήποτε υπάρχει στο διαδίκτυο δεν το χαρακτηρίζει η σταθερότητα και μπορεί να μεταβληθεί ανά πάσα στιγμή, το ίδιο συμβαίνει και με τις εφαρμογές που είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο. Η 3^η Διδακτική Ενότητα είχε σχεδιαστεί για να γίνει εφαρμογή των πληροφοριών που δίνονταν μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε, μέσα από την εφαρμογή ToonDoo. Την ημέρα όμως που ξεκίνησε η επιμόρφωση για το κόμικ, η εφαρμογή έπαυσε να είναι διαθέσιμη, λόγω του ότι χάκερς είχαν πρόσβαση στα αρχεία και υπέκλεψαν κάποια από τα αρχεία τους. Για το λόγο αυτό, προκειμένου να αντιμετωπιστεί άμεσα το πρόβλημα, η επιμορφώτρια έκανε χρήση της εφαρμογής **Pixton**. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε μία διαδικτυακή «τάξη» με το όνομα EnglishLab, όπου μαθητές της ήταν οι 15 επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας. Προκειμένου να πραγματοποιηθεί αυτό, η επιμορφώτρια δημιούργησε λογαριασμούς για τον κάθε εκπαιδευόμενο και απέστειλε στις προσωπικές διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ένα μήνυμα, όπου αναγράφονταν η ηλεκτρονική διεύθυνση της τάξης που δημιουργήθηκε, καθώς και ένας προσωπικός κωδικός πρόσβασης (Password).

Η συμμετοχή των επιμορφούμενων ήταν ενεργή και εντυπωσιακά ένθερμη, καθώς έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε αυτή την ενότητα. Δημιούργησαν χαρακτήρες (avatar), έφτιαξαν τα κόμικ τους και «έβγαλαν μια ομαδική φωτογραφία». (Εικόνα 44)

Εικόνα 44: Pixton

Σε γενικές γραμμές όλο το επιμορφωτικό πρόγραμμα των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου θα λέγαμε ότι κύλησε ομαλά. Ο φόρτος εργασίας των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν ήταν μεγάλος, αλλά παρόλα αυτά μπόρεσαν να ανταποκριθούν ενεργά και με ενδιαφέρον στην επιμόρφωση, αν και ο χρόνος παράδοσης των εργασιών ήταν σχετικά περιορισμένος. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα των επιμορφούμενων, προτίμησαν να αποστείλουν τις εργασίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και με τον ίδιο τρόπο επέλεξαν να επικοινωνήσουν όταν αντιμετώπιζαν δυσκολίες στην εκτέλεση των δραστηριοτήτων, γεγονός που δείχνει ότι επέλεξαν έναν τρόπο που νιώθουν ασφάλεια και τους είναι οικείος.

ΜΕΡΟΣ Γ : ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Εισαγωγή

Το Τρίτο Μέρος της Διπλωματικής Εργασίας αναφέρει και αναλύει τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες της. Πριν παρουσιαστούν τα αποτελέσματα, γίνεται αφορά στο θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στην έρευνα.

Η δομή του Κεφαλαίου είναι η εξής:

Στην 8^η Ενότητα, περιλαμβάνεται το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στην έρευνα. Συγκεκριμένα, αναφέρονται τα διάφορα είδη έρευνας που υπάρχουν και παρουσιάζονται οι πολλαπλές μέθοδοι συλλογής δεδομένων. Τέλος, γίνεται ιδιαίτερη ανάλυση των μεθόδων συλλογής δεδομένων της παρούσας έρευνας, και συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στις συνεντεύξεις και στα ερωτηματολόγια, καθώς αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τις ανάγκες της έρευνας.

Στην 9^η Ενότητα, παρουσιάζεται η ποσοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας. Αναλυτικότερα, γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία της και στη συνέχεια αναλύονται και παρουσιάζονται τα αποτελέσματά της.

Στην 10^η Ενότητα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης. Συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στο είδος της, καθώς και στα μέσα συλλογής δεδομένων. Επιπλέον, παρουσιάζονται και γίνεται συζήτηση πάνω στα αποτελέσματα της έρευνας. Και, τέλος αναφέρονται τα συμπεράσματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού.

Στην 11^η Ενότητα γίνεται συζήτηση πάνω στα αποτελέσματα των δύο ερευνών παράλληλα, καθώς οι δύο έρευνες αλληλοσυμπληρώνονταν. Τέλος, αναφέρονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

8. Θεωρητικό Πλαίσιο

8.1. Έρευνα – Ορισμός

Η προσπάθεια του ανθρώπου να αναζητά πληροφορίες και γνώσεις που θα τον βοηθήσουν να επιλύει τυχόν προβλήματα που εμφανίζονται στη ζωή του, ονομάζεται έρευνα. Επίσης, η συστηματική μελέτη και παρατήρηση, επιφέρουν στον άνθρωπο ένα σύνολο γνώσεων το οποίο ονομάζουμε επιστήμη. Συνδυαστικά λοιπόν, η επιστημονική έρευνα όπως αναφέρει ο De Landsheere είναι «μια συστηματική προσπάθεια κατανόησης, που προκλήθηκε από μια ανάγκη ή μια δυσκολία σχετική με αυτή ενός πολύπλοκου φαινομένου, το οποίο πάει πέρα από τις προσωπικές και άμεσες έγνοιες του ερευνητή. Το υπό εξέταση πρόβλημα, τίθεται με μορφή ερευνητικής υπόθεσης.» (De Landsheere, 1979, όπως αναφέρεται στο Αρκούδη & Γεωργακοπούλου, 2016)

Σε γενικές γραμμές η έρευνα αποτελεί πρωταρχικής σημασίας διαδικασία για την ανάδειξη, συγκρότηση και προαγωγή των επιστημών, όπου μέσω αυτών επιχειρείται ευρύτερα η βελτίωση των συνθηκών της ζωής των ανθρώπων. Πολλοί είναι εκείνοι που περιορίζουν την έννοια μόνο στην επιστημονική έρευνα που αναπτύσσεται κατά κλάδο επιστημονικών πεδίων, όπου βασίζεται σε πειραματική μέθοδο, ή την επαλήθευση υποθέσεων. Έχοντας ως απώτερο στόχο οι φοιτητές, και όχι μόνο, να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη, η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει εισάγει την επιστημονική έρευνα και την μεθοδολογία έρευνας. Με αυτό τον τρόπο οι φοιτητές μπορούν να ακολουθήσουν την πανεπιστημιακή δεοντολογία και μαθαίνουν να αμφισβητούν όσα ακούνε και έτσι αποκτούν κριτική σκέψη. (Ζαφειρόπουλος, 2005, όπως αναφέρεται στο Αρκούδη & Γεωργακοπούλου, 2016)

Στη διεθνή βιβλιογραφία μπορούν να βρεθούν αναρίθμητοι ορισμοί της έρευνας, ως υιοθετήσουμε τον πιο γενικό και ευρέως γνωστό ορισμό που αναφέρει ο Tuckman, όπου δηλώνει χαρακτηριστικά ότι «Έρευνα είναι η συστηματική προσπάθεια εξεύρεσης απαντήσεων σε ερωτήματα» (Tuckman, 1998, όπως αναφέρεται στο Αρκούδη & Γεωργακοπούλου, 2016)

8.2. Είδη Ερευνών

Ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκεται, μπορούμε να διακρίνουμε τις επιστημονικές έρευνες σε τρεις βασικές κατηγορίες, τις διερευνητικές, τις περιγραφικές και τις πειραματικές.

α) Διερευνητικές Έρευνες

Οι διερευνητικές έρευνες αποβλέπουν στη διατύπωση ενός προβλήματος με σκοπό την εξέταση ή διατύπωση υποθέσεων, την ιεράρχηση προτεραιοτήτων και την ανάλυση αποκαλυπτικών καταστάσεων. Οι διερευνητικές έρευνες έχουν σαν κύριο σκοπό την ανακάλυψη και την καινοτομία, γι' αυτό και βασικό χαρακτηριστικό τους αποτελεί η ευελιξία. Σημαντική συμβολή για την επιτυχία των ερευνών αυτών θεωρείται η εμπειρία και η συμμετοχή εμπειρογνομόνων.

β) Περιγραφικές Έρευνες

Οι περιγραφικές έρευνες έχουν ως σκοπό τον προσδιορισμό και την εκτίμηση των χαρακτηριστικών μιας δεδομένης κατάστασης. Για την επιτυχία των ερευνών αυτών απαιτείται προσοχή για τυχόν μεροληψία και χρειάζεται να είναι περισσότερο οργανωμένες, προδιαγραμμένες και σχεδιασμένες.

γ) Πειραματικές Έρευνες

Οι πειραματικές έρευνες αποσκοπούν στον έλεγχο της ορθότητας των υποθέσεων. Δηλαδή, με τις έρευνες αυτές ελέγχεται αν μεταξύ δύο μεταβλητών υπάρχει συστηματική σχέση, π.χ. ελέγχεται αν η μια μεταβλητή εμφανίζεται πάντα με κάποια άλλη, αν οι μεταβολές μιας μεταβλητής συνοδεύονται από μεταβολές μιας άλλης. Οι πειραματικές έρευνες στηρίζονται στο πείραμα: φυσικό ή τεχνικό, μέσω του οποίου ο ερευνητής ελέγχει το παραδεκτό μιας υπόθεσης. (Τσακίρη, 2008)

Ανάλογα τις μεταβλητές μίας έρευνας, δηλαδή αν πρόκειται για ποιοτικές ή ποσοτικές μεταβλητές, μπορούμε να διαχωρίσουμε και αντίστοιχα τις έρευνες σε ποιοτικές ή ποσοτικές.

α) Ποσοτική έρευνα

Σκοπός της ποσοτικής έρευνας είναι η εύρεση σχέσεων μεταξύ διαφόρων παραγόντων. Η ποσοτική έρευνα αναφέρεται στη συστηματική διερεύνηση φαινομένων με στατιστικές μεθόδους, μαθηματικά μοντέλα και αριθμητικά δεδομένα. Χρησιμοποιείται συνήθως αντιπροσωπευτικό δείγμα παρατηρήσεων και επιδιώκεται γενίκευση σε ένα ευρύτερο πληθυσμό. Η συλλογή δεδομένων γίνεται με δομημένα πρωτόκολλα, όπως ερωτηματολόγια, κλίμακες και δοκίμια επιτευγμάτων.

β) Ποιοτική έρευνα

Αυτοτελώς ή συμπληρωματικά προς τις ποσοτικές τεχνικές, η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων. Παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό

εξέταση θέμα, η ποιοτική έρευνα αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το "Γιατί;" και το "Πώς;" των φαινομένων. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο. Στοχεύει περισσότερο στην ανάδυση νέων τυποποιήσεων και θεωρητικών μοντέλων παρά στην επαλήθευση υποθέσεων ή στη γενίκευση σε ένα μεγαλύτερο πληθυσμό. Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων που εξυπηρετεί αυτή την στόχευση είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. (Τσακίρη, 2008)

8.3. Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων

Προκειμένου να μπορεί να πραγματοποιηθεί μία έρευνα, θα πρέπει πρωτίστως να συλλεχθούν τα δεδομένα. Υπάρχουν ποικίλοι μέθοδοι συλλογής δεδομένων. Αναλυτικότερα τα δεδομένα μπορούν να συλλεχθούν μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, τηλεφωνικών συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων (έντυπων ή ηλεκτρονικών), ατομικών ή ομαδικών συνεντεύξεων σε βάθος, ομάδων εστίασης, παρατήρησης. Παρακάτω δίνονται περισσότερες πληροφορίες για τις μεθόδους που αναφέρθηκαν. Συγκεκριμένα:

Προσωπικές συνεντεύξεις: Οι συνεντεύξεις πρόσωπο-με-πρόσωπο αποτελούν την «κλασική» μέθοδο συλλογής δεδομένων στην εμπειρική κοινωνική έρευνα και τα ερωτηματολόγια αυτής της μεθόδου είναι περισσότερο σύνθετα, αφού μια συνέντευξη μπορεί να διαρκέσει πολύ χρόνο. Έρευνες αυτού του είδους επικεντρώνονται περισσότερο στην ανάλυση συμπεριφορών, και όχι απλά καταγραφής γνώμης.

Τηλεφωνικές συνεντεύξεις: Η μέθοδος αυτή είναι η πιο διαδεδομένη και έχει τα πλεονεκτήματα ότι χρειάζεται μικρότερος χρόνος συγκριτικά με άλλες μεθόδους συλλογής δεδομένων και μπορεί να έχει πολύ μεγάλη δημογραφική κάλυψη, δηλαδή απευθύνεται σε ένα ευρύτερο κοινό.

Ερωτηματολόγια (Έντυπα ή ηλεκτρονικά): Τα ερωτηματολόγια μπορεί να είναι είτε έντυπα είτε ηλεκτρονικά, δηλαδή να έχουν δημιουργηθεί και διανεμηθεί μέσω διαδικτύου.

Ατομικές ή ομαδικές συνεντεύξεις ή συνεντεύξεις σε βάθος:

Τεχνική ατομικής ή ομαδικής συνέντευξης με χρήση μη δομημένου ερωτηματολογίου που στοχεύει στην διερεύνηση σε βάθος των αντιλήψεων, των κινήτρων και των συναισθημάτων του ερωτώμενου. Ιδιαίτερα κατάλληλη για την προσέγγιση ειδικών κοινών, επαγγελματιών, αλλά και «ευαίσθητων» θεμάτων. Τέτοιου είδους συνεντεύξεις μπορεί να είναι δομημένες, ημιδομημένες ή εις βάθος.

Ομάδες Εστίασης

Πρόκειται για μία τεχνική που πραγματοποιείται με μικρό αριθμό συμμετεχόντων(8-12 άτομα), οι οποίοι έχουν επιλεγθεί προσεκτικά προκειμένου να διεξαχθεί μία ομαδική συζήτηση. Η συζήτηση αυτές είναι στοχευμένες και εστιάζουν σε συγκεκριμένο και προκαθορισμένο θέμα.

8.4 Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων Παρούσας Έρευνας

Στη συγκεκριμένη έρευνα που πραγματοποιήθηκε, χρησιμοποιήθηκαν δύο μέθοδοι συλλογής δεδομένων. Συγκεκριμένα, από τις προαναφερθέντες μεθόδους έγινε χρήση ερωτηματολογίων, καθώς και προσωπικών συνεντεύξεων προκειμένου να συλλεχθούν τα δεδομένα.

Ερωτηματολόγια

Όσον αφορά το ερωτηματολόγιο, πρόκειται για μια μέθοδος συλλογής πρωτογενών στοιχείων προκειμένου να μάθει ο ερευνητής τι σκέπτεται ή τι γνωρίζει μια ομάδα ατόμων. Η μέθοδος αυτή είναι η πλέον διαδεδομένη μέθοδος συλλογής δεδομένων διότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για όλα σχεδόν τα ερευνητικά προβλήματα, ενώ παράλληλα παρέχει γρήγορα αποτελέσματα σε χαμηλό κόστος.(Μάλλιαρης, 2006, όπως αναφέρεται στο Αρκούδη & Γεωργακοπούλου, 2016).

Το ερωτηματολόγιο μπορεί να είναι είτε έντυπο είτε ηλεκτρονικό. Στην παρούσα έρευνα έγινε χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Όταν αναφερόμαστε στη συμπλήρωση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω άλλου διαδικτυακού μέσου. Αυτός ο τρόπος προτιμάται από τους νέους, αλλά και από αυτούς που είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, καθώς μπορούν να απαντηθούν σε χώρο και χρόνο που είναι βολικός για τον ερωτώμενο. Σίγουρα αυτός ο τρόπος έχει και τους περιορισμούς του, καθώς απευθύνεται σε άτομα που διαθέτουν ηλεκτρονικό εξοπλισμό, όμως στις μέρες μας σίγουρα απευθυνόμαστε σίγουρα σε ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού.

Το εκάστοτε ερωτηματολόγιο, αποτελείται από έναν αριθμό ερωτήσεων, που το περιεχόμενό τους οφείλει να είναι σχολαστικά ελεγμένο. Συγκεκριμένα, ο ερευνητής χρειάζεται να έχει ελέγξει αν ο ερωτώμενος είναι σε θέση να απαντήσει την ερώτηση, δηλαδή αν είναι γνώστης του θέματος. Επίσης, χρειάζεται να μεριμνήσει ώστε ο ερωτώμενος να μην κουραστεί απαντώντας τα ερωτήματα. Τέλος, θα πρέπει να λάβει υπόψη του ότι οι ερωτήσεις δεν πρέπει να εμπίπτουν σε προσωπικά ή απόρρητα θέματα.

Οι ερωτήσεις μπορούν τεθούν με διάφορους τρόπους και να είναι διαφόρων τύπων. Συγκεκριμένα, οι τύποι των ερωτήσεων είναι οι ανοιχτές, οι πολλαπλής επιλογής, οι διχοτομημένες και οι κλίμακας. Αναλυτικότερα, οι ανοιχτού τύπου ερωτήσεις δίνουν την ελευθερία απάντησης στον ερωτώμενο και μπορούν με αυτό τον τρόπο να αντληθούν πολύτιμες πληροφορίες. Όσον αφορά τις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής πρόκειται για ένα τύπο ερωτήσεων που παρέχει σε αυτόν που ερωτάται τη δυνατότητα να διαλέξει μια απάντηση από αυτές που του δίνει το ερωτηματολόγιο. Το πλεονέκτημα των ερωτήσεων αυτών είναι ότι διευκολύνουν πολύ την επεξεργασία τους. Αναφορικά με τις διχοτομημένες ερωτήσεις, οι απαντήσεις τους περιορίζονται στις δύο, δηλαδή ο ερωτώμενος μπορεί να επιλέξει μία από τις δύο διαθέσιμες απαντήσεις. Τέλος, όσον αφορά τις ερωτήσεις κλίμακας, οι απαντήσεις στην περίπτωση αυτή δίνονται με κάποιου είδους ποσοτικοποιημένη μορφή. Πρώτη κατηγορία τέτοιου είδους ερωτήσεων είναι η κλίμακα σπουδαιότητας. Ο ερωτώμενος απαντά επιλέγοντας τον βαθμό που τον αντιπροσωπεύει. Μια κλίμακα μπορεί να είναι τριών έως και επτά βαθμών. Η επεξεργασία αυτών των ερωτήσεων είναι πολύ εύκολη. (Μάλλιαρης, 2006, όπως αναφέρεται στο Αρκούδη & Γεωργακοπούλου, 2016).

Η προσωπική συνέντευξη

Η συγκεκριμένη μέθοδος πραγματοποιείται με επισκέψεις σε σπίτια, σε χώρους εργασίας, στα καταστήματα, σε εμπορικούς πεζοδρόμους και σε άλλα μέρη ανάλογα με το ζητούμενο και τις ειδικές συνθήκες που απαιτούνται έτσι ώστε να έχουμε ποιοτικές απαντήσεις. Η προσωπική συνέντευξη έχει το πλεονέκτημα ότι παρέχει τις περισσότερες πληροφορίες ποσοτικά, ενώ παράλληλα παρέχει και τις καλύτερες ποιοτικά. Η ζωντανή και άμεση επικοινωνία που κυριαρχεί στη μέθοδο αυτή δίνει τη δυνατότητα και στα δυο μέρη να ανταλλάξουν καλύτερες αλλά και περισσότερες πληροφορίες, καθώς μπορούν να δοθούν διευκρινήσεις, αλλά και να υπάρχει υποβοήθηση. Αξίζει να αναφερθεί ότι η παρουσία και η προσωπικότητα του προσώπου που κάνει τις ερωτήσεις επηρεάζουν σε μεγάλο ή μικρό βαθμό τον ερωτώμενο, και κατ' επέκταση τις απαντήσεις. (Αρκούδη.& Γεωργακοπούλου, 2016).

8.5. Η παρούσα έρευνα

Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης της συγκεκριμένης Διπλωματικής εργασίας, χρησιμοποιήθηκαν δύο είδη ερευνών. Συγκεκριμένα, έγινε χρήση ποσοτικής έρευνας προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου πάνω στην αποτελεσματικότητα των Τεχνολογιών της

Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), και στη συνέχεια ακολούθησε ποιοτική έρευνα, που μέρος των συμμετεχόντων αξιολόγησε το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης.

Αρχικά, θα γίνει η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της Ποσοτικής Έρευνας, και στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της Ποιοτικής Έρευνας.

9. Η Ποσοτική Έρευνα : μεθοδολογία, παρουσίαση και αξιολόγηση αποτελεσμάτων

Στο πλαίσιο της εν λόγω διπλωματικής εργασίας, πραγματοποιήθηκε επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου, όπου συμμετείχαν 15 εκπαιδευτικοί και έλαβε χώρα από τις 4 Νοεμβρίου 2019 έως και τις 15 Νοεμβρίου 2019. Μέσα από το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα, ερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα που αφορούσαν την επιρροή μέσων που ανήκουν στις ΤΠΕ ως προς συγκεκριμένους άξονες, στην διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, το εκπαιδευτικό υλικό, τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές. Συγκεκριμένα, στην επιμόρφωση παρουσιάστηκε η παιδαγωγική αξιοποίηση του βίντεο, του animation, καθώς και του κόμικ, και η έρευνα επικεντρώθηκε στην αποτελεσματικότητα αυτών των τριών μέσων ως προς Αγγλική Γλώσσα.

9.1 Γενική Περιγραφή

Στην παρούσα διπλωματική εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και που βασικοί στόχοι της ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας της Δ.Δ.Ε. Ρεθύμνου σχετικά με:

Το πόσο επηρεάζουν οι ΤΠΕ τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας

Το πόσο ο ίδιος εκπαιδευτικός ενισχύεται από τις ΤΠΕ

Την αποτελεσματικότητα των ΤΠΕ ως προς τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού

Το κατά πόσο η στάση των μαθητών επηρεάστηκε από τη χρήση ΤΠΕ στην τάξη

9.2. Ερευνητικά Ερωτήματα

Τέσσερα ήταν τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα:

1. Οι ΤΠΕ βοήθησαν τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας;
2. Οι ΤΠΕ βοήθησαν τον εκπαιδευτικό της Αγγλικής Γλώσσας;

3. Οι ΤΠΕ ήταν αποτελεσματικό εργαλείο για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και το εκπαιδευτικό υλικό που παρήχθη για την επιμόρφωση ήταν αποτελεσματικό; (Το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος διερευνάται στην ποσοτική έρευνα)
4. Οι ΤΠΕ βοήθησαν τους μαθητές;

9.3. Μεθοδολογία της Έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνας αφορά στη χρονική περίοδο που διεξήχθη η έρευνα, το είδος της, τα μέσα συλλογής που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και το δείγμα της έρευνας.

Στο πλαίσιο της Διπλωματικής εργασίας με τίτλο «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού για την εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου» εκπονήθηκε έρευνα με στόχο την διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας σχετικά με την αποτελεσματικότητα των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας και στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και σχετικά με το πόσο οι ΤΠΕ επηρεάζουν τον εκπαιδευτικό της Αγγλικής Γλώσσας, αλλά και τον ίδιο των μαθητή.

Τα προαναφερθέντα θέματα διερευνήθηκαν μέσω της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας που δημιουργήθηκε στο διαδικτυακό περιβάλλον του Chamilo 1.9.6 και που έλαβε χώρα από τις 4 Νοεμβρίου 2019 έως και τις 15 Νοεμβρίου 2019.

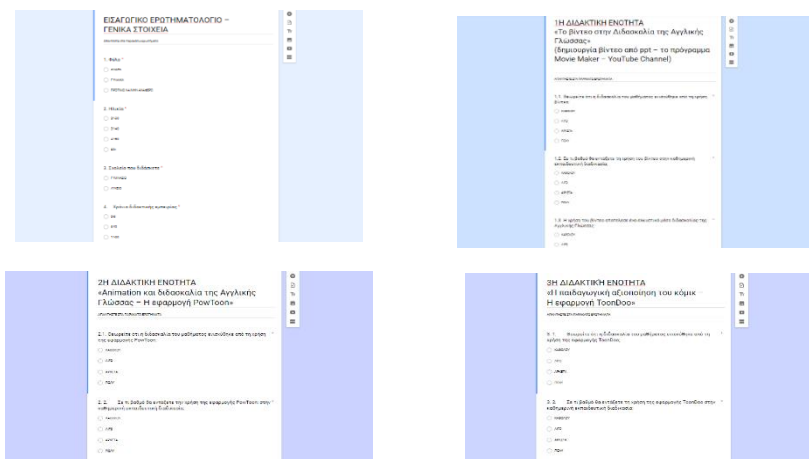
Στο επιμορφωτικό πρόγραμμα συμμετείχαν εθελοντικά 15 εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας ήταν στο σύνολό τους 25, σύμφωνα με δεδομένα της υπηρεσίας.

Η έρευνα αυτή αποτελεί μία ποσοτική έρευνα και ως μέσα συλλογής δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα ερωτηματολόγια κλειστού τύπου μετά το τέλος της κάθε ενότητας του επιμορφωτικού προγράμματος. Το πρώτο ερωτηματολόγιο αφορούσε στα στοιχεία του δείγματος, καθώς και στο τεχνολογικό προφίλ του. Οι ερωτήσεις που περιλάμβανε ήταν είτε διχοτομικές (Ναι ή Όχι) είτε ερωτήσεις που δημιουργήθηκαν βάσει της κλίμακας Likert (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ). Τα τρία επόμενα ερωτηματολόγια που δημιουργήθηκαν βάσει της κλίμακας Likert (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ), αφορούσαν την αντίστοιχη διδακτική ενότητα και ήταν διαμορφωμένα έτσι ώστε να διερευνάται το κάθε ερευνητικό ερώτημα. Συγκεκριμένα, τα ερωτηματολόγια ερευνούσαν κατά πόσο οι τρεις εφαρμογές που παρουσιάστηκαν στην επιμόρφωση (βίντεο, animation, κόμικ) ενίσχυσαν τη διδασκαλία της

Αγγλικής Γλώσσας, αν οι εκπαιδευτικοί θα τις εντάσσανε στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία και αν αποτέλεσαν ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας. Επίσης ερευνήθηκε αν αυτές οι εφαρμογές, βοήθησαν στην επίτευξη των διδακτικών στόχων του εκπαιδευτικού, αν ενισχύθηκε η αυτοπεποίθησή του στην χρήση εκπαιδευτικών εργαλείων, καθώς και η δημιουργικότητά του. Επιπρόσθετα, ερευνήθηκαν οι τρεις εφαρμογές αυτές ήταν αποτελεσματικές στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, αν το υλικό που δημιουργήθηκε με την χρήση τους ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών, και εάν έδωσε το έναυσμα για την χρήση της Αγγλικής Γλώσσας. Τέλος, ερευνήθηκε το κατά πόσο οι εφαρμογές αυτές έκαναν τη συμμετοχή των μαθητών πιο ενεργή, αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε ενθάρρυνε τους μαθητές να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών και αν οι εν λόγω εφαρμογές ενίσχυσαν τη δημιουργικότητα των μαθητών.

Για τη δημιουργία των ερωτηματολογίων χρησιμοποιήθηκαν οι φόρμες της Google (Google Forms) και είχαν ενσωματωθεί στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Chamilo κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσα από τα παραπάνω ερωτήματα, αναλύθηκαν με τη χρήση του PASW (SPSS) 20.0 για Windows, το οποίο είναι ένα πρόγραμμα επεξεργασίας δεδομένων ποσοτικής έρευνας. (Εικόνα 45)

Εικόνα 45: Ερωτηματολόγια Ποσοτικής Έρευνας

9.4. Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 1, αποτελείται κυρίως από γυναίκες, καθώς 14 από τους 15 εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας που συμμετείχαν ήταν γυναίκες, ενώ υπήρχε μόνο ένας άνδρας εκπαιδευτικός. (Πίνακας 1, Γράφημα 1). Οι ηλικίες τους κυμαίνονταν από 21 ετών έως 50 και οι περισσότεροι από αυτούς ανήκαν στη ηλικιακή ομάδα

από 31 έως 40 με ποσοστό 60% (Πίνακας 2, Γράφημα 2). Επιπλέον, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί διδάσκουν σε Γυμνάσιο της Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου με ποσοστό 73,3, ενώ 4 σε Λύκειο με ποσοστό 26,7 (Πίνακας 3, Γράφημα 3). Επιπρόσθετα, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 4, τα χρόνια διδακτικής εμπειρίας τους ποικίλουν, καθώς το 13,3% έχει από 0-5 χρόνια διδακτικής εμπειρίας, το 6,7% έχει 6-10, το 13,3% από 20 και πάνω, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος έχει από 11 έως 20 χρόνια (Γράφημα 4). Παράλληλα, τα χρόνια διδακτικής εμπειρίας στο δημόσιο μεταβάλλονται ελαφρώς καθώς σύμφωνα με τον Πίνακα 5, το 13,3% έχει από 0-5 χρόνια, το 13,3% έχει 6-10, το 66,7 έχει από 11 έως 20 χρόνια, ενώ μόνο ένας έχει πάνω από 20 έτη διδακτικής εμπειρίας στο δημόσιο με ποσοστό 6,7. (Γράφημα 5).

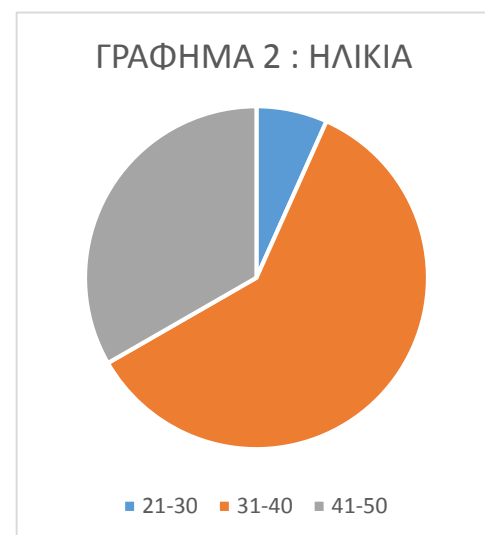
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΦΥΛΟ		
ΑΝΔΡΑΣ	1	6,7
ΓΥΝΑΙΚΑ	14	93,3
ΠΡΟΤΙΜΩ ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΩ	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0

Πίνακας 1 : Φύλο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΗΛΙΚΙΑ		
21-30	1	6,7
31-40	9	60,0
41-50	5	33,3
51-60	0	0
60+	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0

Πίνακας 2 : Ηλικία

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΣΧΟΛΕΙΟ		
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	11	73,3
ΛΥΚΕΙΟ	4	26,7
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0

Πίνακας 3 : Σχολείο

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ		
0-5	2	13,3
6-10	1	6,7
11-20	10	66,7
20+	2	13,3
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0

Πίνακας 4 : Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΧΡΟΝΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟ		
0-5	2	13,3
6-10	2	13,3
11-20	10	66,7
20+	1	6,7
ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0
<i>Πίνακας 5 : Χρόνια Διδακτικής Εμπειρίας Δημόσιο</i>		

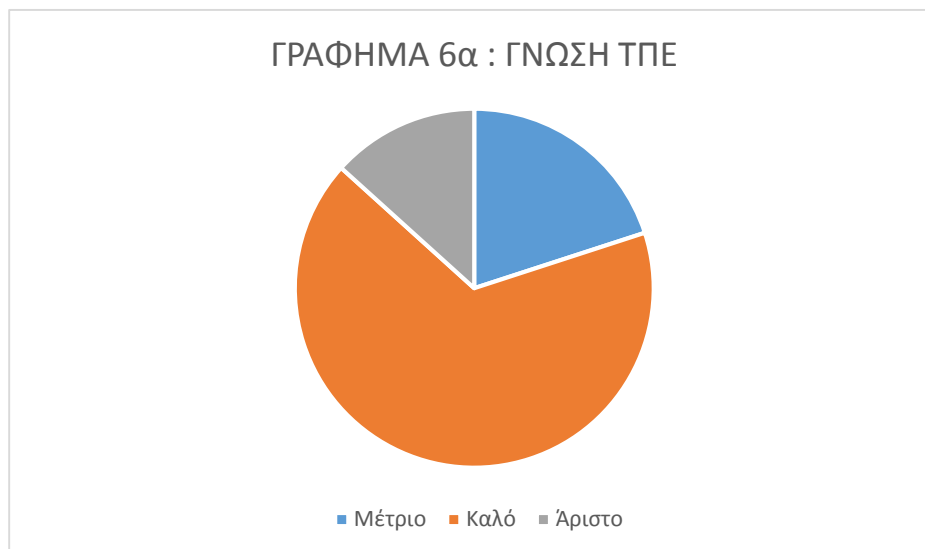

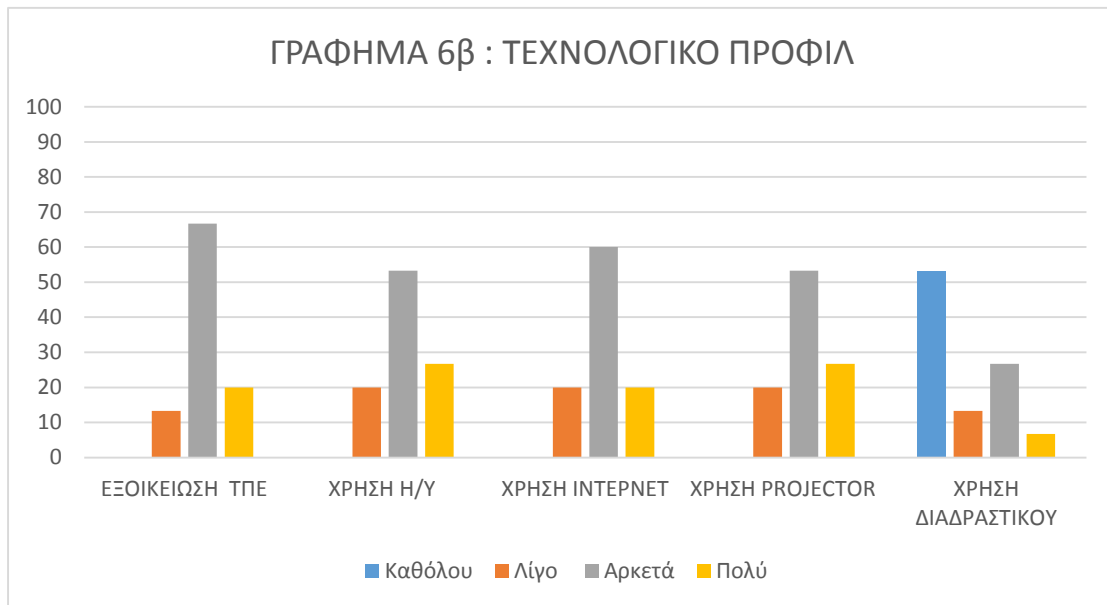
Όσον αφορά το τεχνολογικό προφίλ των εκπαιδευτικών όπως αυτό φαίνεται στον Πίνακα 6, 3 στους 15 έχουν μέτριο επίπεδο γνώσης χρήσης των ΤΠΕ, 10 έχουν καλό και 2 από αυτούς άριστο, ενώ αναφορικά με την εξοικειώσή τους με τη χρήση των ΤΠΕ, 2 από αυτούς δήλωσαν ότι είναι λίγο εξοικειωμένοι, 10 ότι είναι αρκετά και 2 εκπαιδευτικού είναι πολύ. (Πίνακας 6, Γράφημα 6). Επίσης, όλοι τους κάνουν χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, του διαδικτύου και βιντεοπροβολέα στην τάξη τους, αλλά υπάρχει διαβάθμιση στη συχνότητα που χρησιμοποιούν αυτά τα μέσα. Συγκεκριμένα, 3 από τους εκπαιδευτικούς κάνουν μικρή χρήση του υπολογιστή στο μάθημά τους, 8 αρκετή και 4 πολύ. Όσον αφορά τη χρήση του διαδικτύου, 3 το χρησιμοποιούν λίγο, 9 αρκετά και 3 πολύ. Αναφορικά με τον βιντεοπροβολέα, 3 εκπαιδευτικοί τον χρησιμοποιούν λίγο, 8 από αυτούς αρκετά και 4 τον χρησιμοποιούν πολύ. Τέλος, τα ποσοστά δεν είναι τα ίδια αναφορικά με την χρήση του διαδραστικού πίνακα στην τάξη, καθώς 8 εκπαιδευτικοί δεν τον χρησιμοποιούν καθόλου, 2 τον χρησιμοποιούν λίγο, 4 αρκετά και ένας μόνο δηλώνει ότι τον χρησιμοποιεί πολύ. Τα ποσοστά αυτά, ίσως οφείλονται στη μη διαθεσιμότητα διαδραστικού πίνακα στα σχολεία, όπως θα φανεί παρακάτω και στον Πίνακα 7.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ		
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
<u>ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΝΩΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΠΕ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	0	0
ΜΕΤΡΙΟ	3	20,0
ΚΑΛΟ	10	66,7
ΑΡΙΣΤΟ	2	13,3
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<u>ΧΡΗΣΗ Η/Υ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	3	20,0
ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3
ΠΟΛΥ	4	26,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<u>ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	3	20,0
ΑΡΚΕΤΑ	9	60,0
ΠΟΛΥ	3	20,0
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<u>ΧΡΗΣΗ ΒΙΝΤΕΟΠΡΟΒΟΛΕΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	3	20,0
ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3
ΠΟΛΥ	4	26,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0

ΧΡΗΣΗ ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ		
ΚΑΘΟΛΟΥ	8	53,3
ΛΙΓΟ	2	13,3
ΑΡΚΕΤΑ	4	26,7
ΠΟΛΥ	1	6,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	2	13,3
ΑΡΚΕΤΑ	10	66,7
ΠΟΛΥ	3	20,0
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0

Πίνακας 6 : Τεχνολογικό Προφίλ

Αναφορικά με την διαθεσιμότητα ηλεκτρονικών συσκευών και υπηρεσιών στο δημόσιο σχολείο, σύμφωνα με τον Πίνακα 7, 14 από τους 15 εκπαιδευτικούς δήλωσαν ότι υπάρχει υπολογιστής και βιντεοπροβολέας στη διάθεσή τους, ενώ ένας δήλωσε ότι δεν υπάρχουν. Το ίδιο ποσοστό ισχύει και στην πρόσβαση στο διαδίκτυο, δηλαδή 14 εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι έχουν πρόσβαση, ενώ ένας εκπαιδευτικός ανέφερε ότι δεν υπάρχει. Δεν ισχύουν όμως τα ίδια ποσοστά όσον αφορά τη διαθεσιμότητα διαδραστικού πίνακα, καθώς, 6 εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι έχουν στη διάθεσή τους διαδραστικό πίνακα, ενώ οι περισσότεροι (9 από τους 15), δήλωσαν πως δεν υπάρχει στη διάθεσή τους διαδραστικός πίνακας. (Πίνακας 6, Γράφημα 6).

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ		
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
<u>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗΣ</u>		
ΝΑΙ	14	93,3
ΌΧΙ	1	6,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0

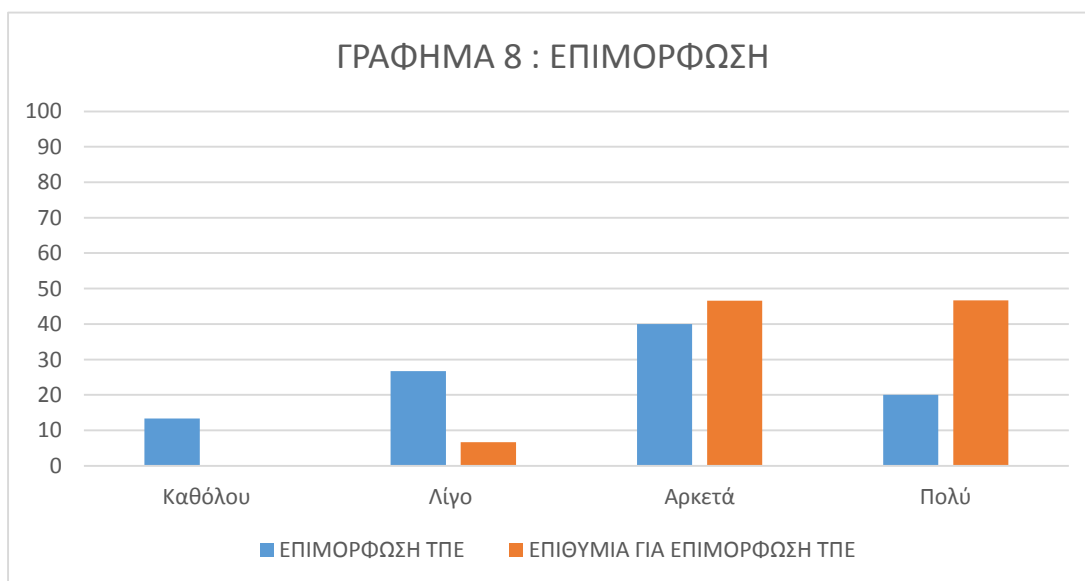
<u>ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ</u>		
ΝΑΙ	14	93,3
ΌΧΙ	1	6,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<u>ΒΙΝΤΕΟΠΡΟΒΟΛΕΑΣ</u>		
ΝΑΙ	14	93,3
ΌΧΙ	1	6,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<u>ΔΙΑΔΡΑΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ</u>		
ΝΑΙ	6	40,0
ΌΧΙ	9	60,0
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<i>Πίνακας 7 : Διαθεσιμότητα Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού στο Δημόσιο Σχολείο</i>		

Τέλος, όσον αφορά την επιμόρφωση που έχουν λάβει πάνω στις ΤΠΕ, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν επιμορφωθεί καθώς 4 έχουν επιμορφωθεί λίγο, 6 αρκετά και 3 πολύ, ενώ 2 δήλωσαν ότι δεν έχουν επιμορφωθεί ποτέ πάνω στην χρήση των Νέων Τεχνολογιών. Παρόλα αυτά, όλοι εκφράζουν την επιθυμία να επιμορφωθούν πάνω στις ΤΠΕ και συγκεκριμένα ένας εκφράζει μικρό ενδιαφέρον να επιμορφωθεί, 7 αναφέρουν ότι επιθυμούν αρκετά και το ίδιο

ποσοστό, δηλαδή 7 στους 15, αναφέρει ότι επιθυμεί πολύ να επιμορφωθεί πάνω στις Νέες Τεχνολογίες. (Πίνακας 8, Γράφημα 8).

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ		
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
<u>ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΠΕ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	2	13,3
ΛΙΓΟ	4	26,7
ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0
ΠΟΛΥ	3	20,0
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>		
<u>ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΠΕ</u>		
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	1	6,7
ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7
ΠΟΛΥ	7	46,7
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0
<i>Πίνακας 8 : Επιμόρφωση</i>		

9.5. Παρουσίαση και συζήτηση αποτελεσμάτων

Η παρουσίαση και ο σχολιασμός των αποτελεσμάτων γίνονται σε όλες τις περιπτώσεις έχοντας ως γνώμονα τα τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα που αναφέρονται στην Ενότητα

Αναλυτικότερα, το **πρώτο ερευνητικό ερώτημα**, δηλαδή το κατά πόσο οι ΤΠΕ βοήθησαν τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας (αναφορικά με τις εφαρμογές του βίντεο, του animation και του κόμικ), διερευνάται με τις ερωτήσεις που απαντούν τα ερωτήματα 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3 των ερωτηματολογίων.

Το **δεύτερο ερευνητικό ερώτημα**, δηλαδή το κατά πόσο οι ΤΠΕ βοήθησαν τον ίδιο τον εκπαιδευτικό της Αγγλικής Γλώσσας (αναφορικά με τις εφαρμογές του βίντεο, του animation και του κόμικ), διερευνάται με τις ερωτήσεις που απαντούν τα ερωτήματα 1.4, 1.5, 1.6, 2.4, 2.5, 2.6, 3.4, 3.5, 3.6 των ερωτηματολογίων.

Στη συνέχεια, το **τρίτο ερευνητικό ερώτημα**, που διερευνά το κατά πόσο οι ΤΠΕ ήταν αποτελεσματικό εργαλείο για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού (αναφορικά με τις εφαρμογές του βίντεο, του animation και του κόμικ), διερευνάται με τις ερωτήσεις που απαντούν τα ερωτήματα 1.7, 1.8, 1.9, 2.7, 2.8, 2.9, 3.7, 3.8, 3.9 των ερωτηματολογίων.

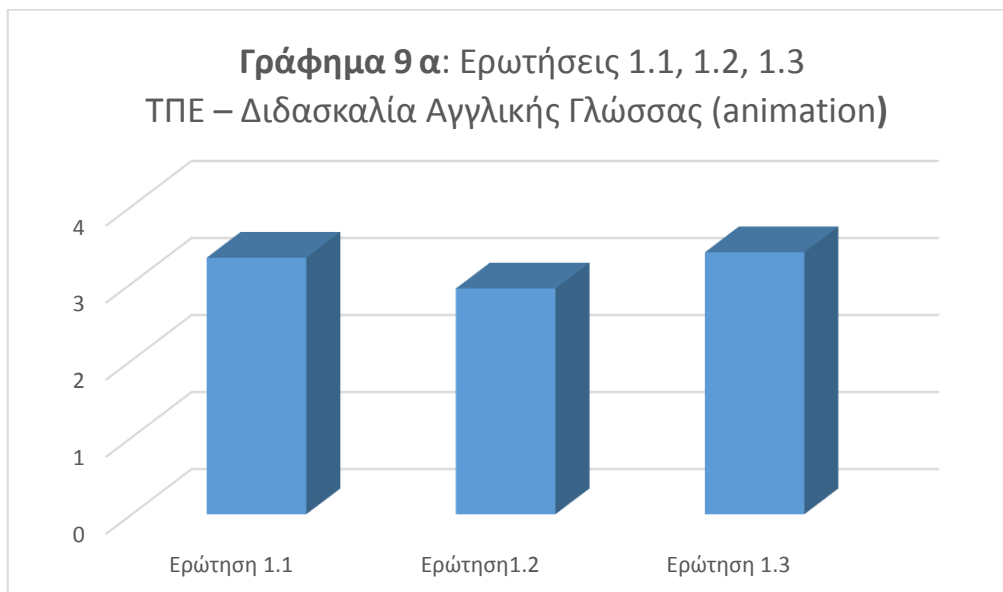
Τέλος, το **τέταρτο ερευνητικό ερώτημα**, που αφορά στο κατά πόσο οι ΤΠΕ βοήθησαν τους μαθητές (αναφορικά με τις εφαρμογές του βίντεο, του animation και του κόμικ), διερευνάται με τις ερωτήσεις που απαντούν τα ερωτήματα 1.10, 1.11, 1.12, 2.10, 2.11, 2.12, 3.10, 3.11, 3.12 των ερωτηματολογίων.

9.6. Σχολιασμός αποτελεσμάτων

Πρώτο Ερευνητικό Ερώτημα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
1.1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση βίντεο;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	10	66,7		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,33	0,488
	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		

1.2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε τη χρήση του βίντεο στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;	ΛΙΓΟ	3	20,0		
	ΑΡΚΕΤΑ	10	66,7		
	ΠΟΛΥ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,93	0,594
1.3. Η χρήση του βίντεο αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	9	60,0		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,40	0,507
<p>Πίνακας 9 α: Ερωτήσεις 1.1, 1.2, 1.3 ΤΠΕ – Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας (βίντεο) Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

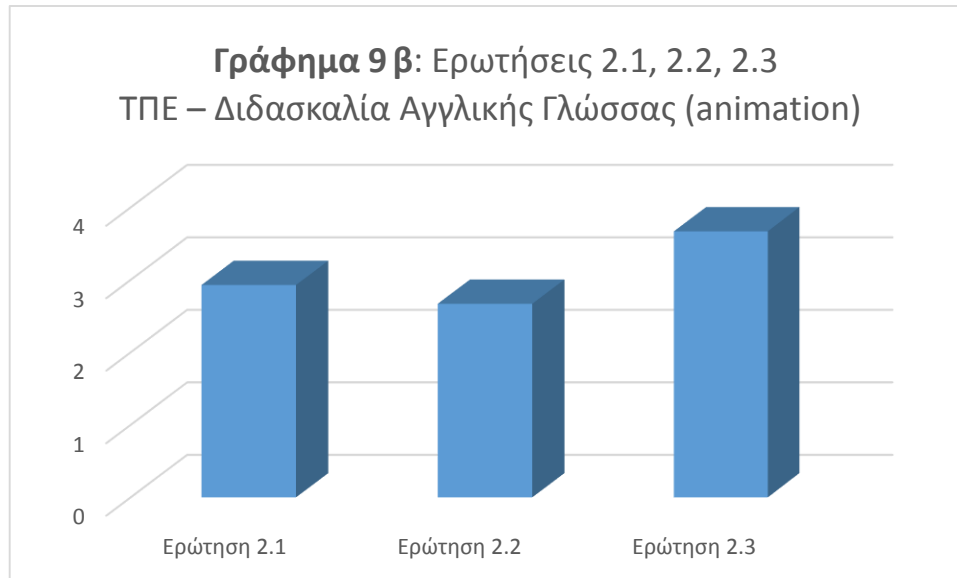
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του **Πίνακα 9 α**, οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας, συμφωνούν ότι η διδασκαλία του μαθήματός τους ενισχύθηκε από τη χρήση βίντεο, καθώς το 66,7% θεωρεί ότι ενισχύθηκε αρκετά και το 33,3 ότι ενισχύθηκε πολύ.

Επιπλέον, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας, φαίνεται να αντιμετωπίζουν θετικά την ένταξη του βίντεο στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς το 66,7% θα

το σκέφτεται να το εντάξει αρκετά και το 13,3 πολύ, ενώ ένα ποσοστό τις τάξεως του 20%, θα το εντάξει λίγο.

Επίσης, οι επιμορφούμενοι συμφωνούν απόλυτα ότι το βίντεο αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας και συγκεκριμένα το 60% συμφωνεί αρκετά και το 40% συμφωνεί πολύ με την άποψη αυτή.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
2.1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση της εφαρμογής PowToon;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,93	0,704
2.2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε την χρήση της εφαρμογής PowToon στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	6,7		
	ΛΙΓΟ	5	33,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,67	0,816
2.3. Η χρήση της εφαρμογής PowToon αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	3	20,0		
	ΠΟΛΥ	8	53,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,884
<p>Πίνακας 9β: Ερωτήσεις 2.1, 2.2, 2.3 ΤΠΕ – Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας (animation) Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

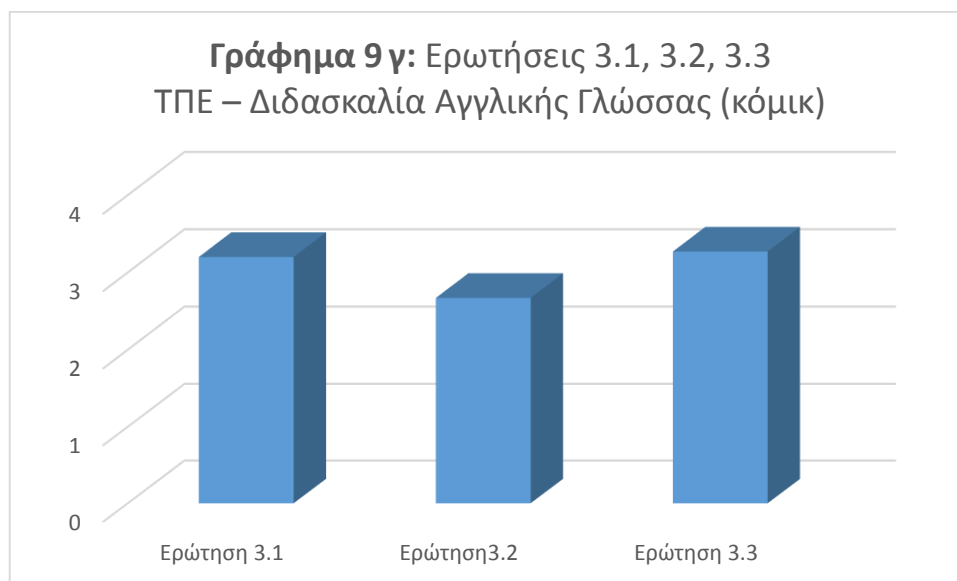
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που φαίνονται στον **Πίνακα 9 β**, οι επιμορφούμενοι, δείχνουν θετικοί με τη άποψη ότι η διδασκαλία τους ενισχύθηκε με τη χρήση animation, μάλιστα το 53,3% θεωρεί ότι ενισχύθηκε αρκετά και το 20 % πολύ, ενώ το 26, 7% θεωρεί ότι η διδασκαλία του μαθήματος δεν ενισχύθηκε πολύ με τη χρήση του animation.

Οι απόψεις λίγο ποικίλουν όσον αφορά το ερώτημα αν θα εντάσσανε το animation, και συγκεκριμένα την εφαρμογή PowToon στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς το 46,7% δηλώνει πως θα το εντάξει αρκετά και το 13,3% λίγο, ενώ το 33,3% πολύ και υπάρχει και ένα ποσοστό 6,7% που δεν θα το χρησιμοποιούσε καθόλου στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία.

Επιπρόσθετα, οι πλειονότητα των επιμορφούμενων συμφωνεί με την άποψη ότι το animation αποτέλεσε ένα πολύ ελκυστικό μέσο για τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας με ποσοστό 53,3%, το 20% το βρίσκει ένα αρκετά ελκυστικό μέσο, ενώ το 26,7% θεωρεί ότι είναι λίγο ελκυστικό.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
3.1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση της εφαρμογής ToonDoο;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	10	66,7		
	ΠΟΛΥ	4	26,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,20	0,561

3.2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε τη χρήση της εφαρμογής ToonDoο στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	6,7		
	ΛΙΓΟ	5	33,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,67	0,816
3.3. Η χρήση της εφαρμογής ToonDoο στην αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,704
<p>Πίνακας 9 γ: Ερωτήσεις 3.1, 3.2, 3.3 <i>ΤΠΕ – Διδασκαλία Αγγλικής Γλώσσας (κόμικ)</i> <i>Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</i></p>					

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από τις απαντήσεις των επιμορφούμενων, στον **Πίνακα 9 γ** φαίνεται οι επιμορφούμενοι να είναι θετικοί με την άποψη ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε με την χρήση του κόμικ και της εφαρμογής ToonDoο, καθώς το 66,7% θεωρεί ότι ενισχύθηκε αρκετά και το 26,7% πού, ενώ υπάρχει ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 6,7% που θεωρεί ότι ενισχύθηκε λίγο.

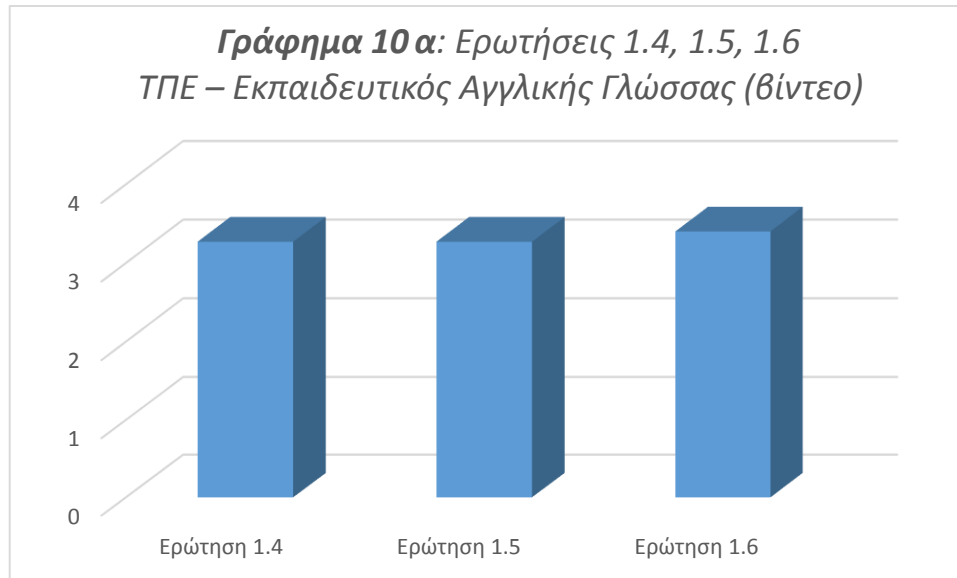
Επιπλέον, όσον αφορά το ερώτημα σε τι βαθμό θα εντάσσανε το κόμικ στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία, οι απόψεις ποικίλουν. Συγκεκριμένα, το 46,7% ισχυρίζεται ότι θα

εντάξει αρκετά το κόμικ στην εκπαιδευτική διαδικασία και το 13,3% θα το εντάξει σε μεγάλο βαθμό. Όμως το 33,3% των επιμορφούμενων δηλώνει πως θα κάνει χρήση του κόμικ στην εκπαιδευτική διαδικασία σε μικρό βαθμό και το 6,7% δεν θα το εντάξει καθόλου.

Τέλος, η πλειονότητα των επιμορφούμενων συμφωνεί με την άποψη ότι το κόμικ αποτελεί ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας, καθώς το 46,7% συμφωνεί ότι είναι ένα αρκετά ελκυστικό μέσο και το 40% ισχυρίζεται ότι πρόκειται για ένα πολύ ελκυστικό μέσο, ενώ ένα ποσοστό των επιμορφούμενων δείχνει να είναι μάλλον αρνητικό με την άποψη αυτή, καθώς θεωρεί ότι το κόμικ είναι λίγο ελκυστικό.

Δεύτερο Ερευνητικό Ερώτημα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
1.4. Η χρήση του βίντεο βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	12	80		
	ΠΟΛΥ	3	20		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,594
1.5. Η εκμάθηση χρήσης βίντεο ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	9	60,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,594
1.6. Η εκμάθηση χρήσης βίντεο, ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	7	46,7		
	ΣΥΝΟΛΟ			3,40	0,632
<p>Πίνακας 10 α: Ερωτήσεις 1.4, 1.5, 1.6 <i>ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας (βίντεο)</i> <i>Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</i></p>					

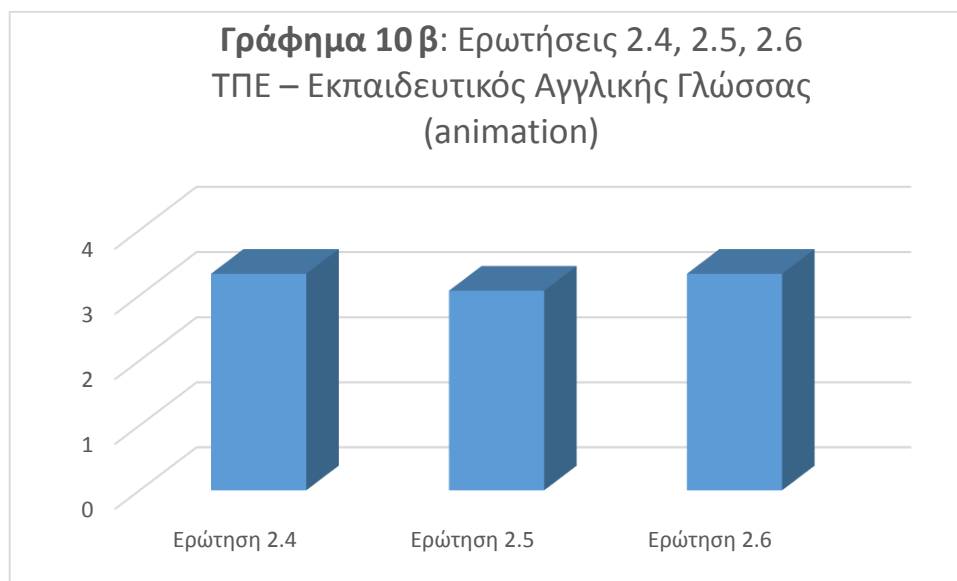
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του **Πίνακα 10 α**, όσον αφορά το ερώτημα αν το βίντεο βοήθησε τους εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσα να πετύχουν τους διδακτικούς τους στόχους, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί με την άποψη αυτή, καθώς το 80% δηλώνει ότι τους βοήθησε αρκετά και το 20% αναφέρει ότι τους βοήθησε πολύ.

Επιπλέον, το 60% των επιμορφούμενων θεωρεί ότι μέσω της εκμάθησης χρήσης βίντεο ενισχύθηκε αρκετά η αυτοπεποίθησή τους στην χρήση ψηφιακών εργαλείων, και το 33,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 6,7% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

Όσον αφορά το ερώτημα αν η δημιουργικότητά τους ενισχύθηκε με την εκμάθηση χρήσης βίντεο, η πλειονότητα των επιμορφούμενων είναι θετική με τη άποψη αυτή, καθώς το 46,7% θεωρεί ότι ενισχύθηκε πολύ και το ίδιο ποσοστό, δηλαδή 46,7%, θεωρεί ότι ενισχύθηκε αρκετά, ενώ το 6,7 θεωρεί ότι ενισχύθηκε λίγο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
2.4. Η χρήση της εφαρμογής PowToon βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,33	0,816

2.5. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,07	0,799
2.6. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon, ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	3	20,0		
	ΑΡΚΕΤΑ	4	26,7		
	ΠΟΛΥ	8	53,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,33	0,816
<p>Πίνακας 10β: Ερωτήσεις 2.4, 2.5, 2.6 ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας (animation) Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

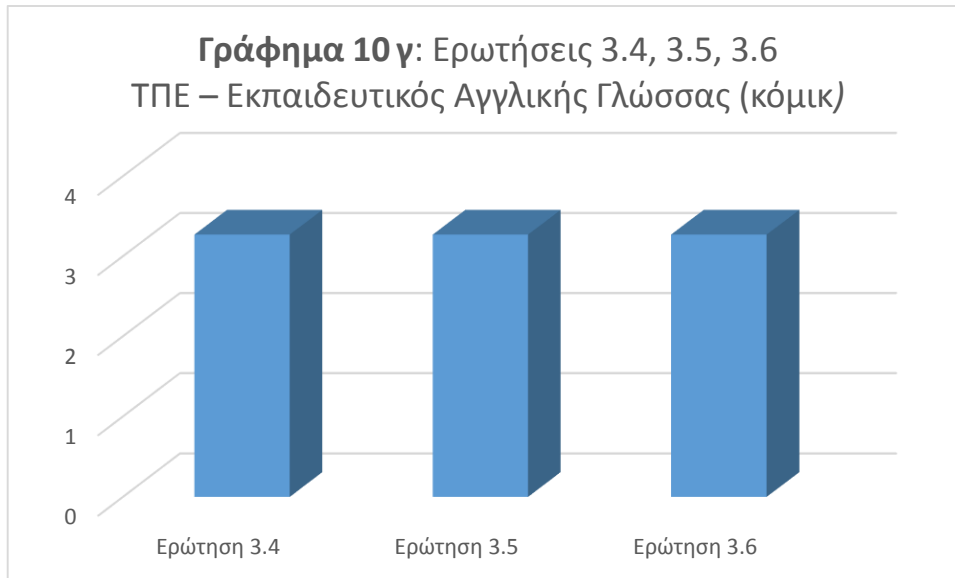
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από τις απαντήσεις των επιμορφούμενων, στον **Πίνακα 10 β**, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να είναι μάλλον θετικοί με την άποψη ότι το animation, και συγκεκριμένα η εφαρμογή PowToon, τους βοήθησε στην επίτευξη των διδακτικών τους στόχων, καθώς το 40% δηλώνει ότι τους βοήθησε αρκετά, το 33,3% αναφέρει ότι τους βοήθησε πολύ, ενώ το 26,7% δηλώνει ότι τους βοήθησε λίγο.

Επίσης, όσον αφορά το ερώτημα αν η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε την αυτοπεποίθηση των επιμορφούμενων στη χρήση ψηφιακών εργαλείων, οι επιμορφούμενοι

δείχνουν να είναι μάλλον θετικοί καθώς το 40% ισχυρίζεται ότι τους βοήθησε αρκετά, το 33,3 ότι τους βοήθησε πολύ, ενώ, το 26,7% δηλώνει ότι τους βοήθησε λίγο.

Τέλος, αναφορικά με το ερώτημα αν η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των επιμορφούμενων, οι επιμορφούμενοι είναι θετικοί, καθώς η πλειονότητά τους δηλώνει ότι τους βοήθησε πολύ με ποσοστό 53,3%, το 26,7% δηλώνει ότι ενισχύθηκε αρκετά, ενώ το 20% αναφέρει ότι ενισχύθηκε λίγο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
3.4. Η χρήση της εφαρμογής ToonDoo βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,799
3.5. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής ToonDoo ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	9	60,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,594
3.6. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής ToonDoo ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	6,7		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,27	0,799
<p>Πίνακας 10γ: Ερωτήσεις 3.4, 3.5, 3.6 ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας (κόμικ) Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του Πίνακα 10 γ, αναφορικά με το αν η χρήση της εφαρμογής του κόμικ βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών στόχων των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να είναι θετικοί, καθώς το 53,3% αναφέρει ότι τους βοήθησε αρκετά, το 40% ότι τους βοήθησε πολύ, ενώ το 6,7% δηλώνει ότι τους βοήθησε λίγο.

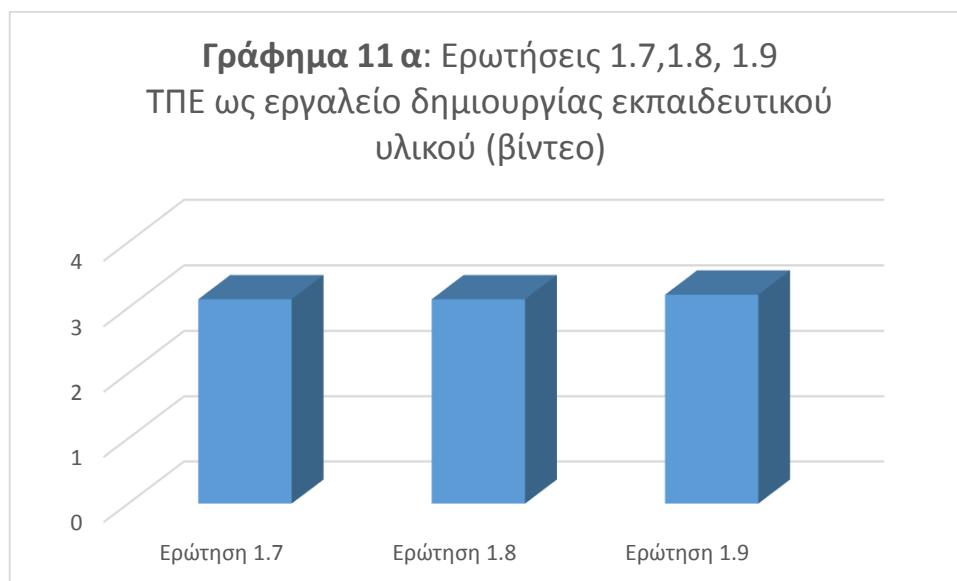
Επιπρόσθετα, στο ερώτημα αν η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής του κόμικ ενίσχυσε την αυτοπεποίθηση των επιμορφούμενων στην χρήση ψηφιακών εργαλείων, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να είναι θετικοί, καθώς το 60% δηλώνει ότι η αυτοπεποίθησή του ενισχύθηκε αρκετά και το 33,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 6,7 δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

Τέλος, αναφορικά με το ερώτημα αν η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής του κόμικ βοήθησε στην ενίσχυση της δημιουργικότητας των εκπαιδευτικών, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να είναι θετικοί, καθώς το 53,3 ισχυρίζεται ότι η δημιουργικότητά του ενισχύθηκε αρκετά και το 40% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 6,7% δηλώνει ότι δεν ενισχύθηκε καθόλου.

Τρίτο Ερευνητικό Ερώτημα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
1.7. Η εφαρμογή του βίντεο σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	15	100,0	3,13	0,516

1.8. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	11	73,3		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,13	0,516
1.9. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	12	80,0		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,20	0,414
<p>Πίνακας 11 α: Ερωτήσεις 1.7,1.8, 1.9 <i>ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (βίντεο)</i> <i>Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</i></p>					

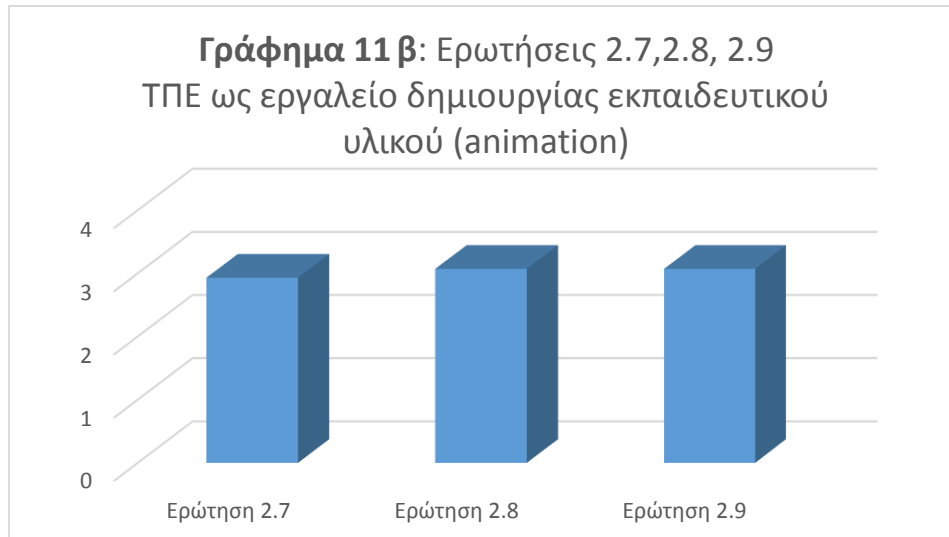
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του **Πίνακα 11 α** , οι επιμορφούμενοι δείχνουν να συμφωνούν με την άποψη ότι η εφαρμογή του βίντεο τους βοήθησε να δημιουργήσουν εκπαιδευτικό υλικό, καθώς το 53,3% ισχυρίζεται ότι τους βοήθησε αρκετά και το 33,3% ότι τους βοήθησε πολύ, ενώ το 13,3% δηλώνει ότι τους βοήθησε λίγο.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε ήταν αλληλεπιδραστικό, δηλαδή αν ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί με την άποψη αυτή, καθώς το 73,3% ισχυρίζεται ότι ενισχύθηκε

αρκετά η αλληλεπίδραση των μαθητών και το 20% ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 13,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

Τέλος, αναφορικά με το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί είναι απόλυτα θετικοί, καθώς το 80% αναφέρει ότι βοήθησε αρκετά και το 20% δηλώνει ότι βοήθησε πολύ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
2.7. Η εφαρμογή PowToon σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,93	0,704
2.8. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή PowToon, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	4	26,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,07	0,799
2.9. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή PowToon, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	5	33,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	4	26,7		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,07	0,884
<p>Πίνακας 11 β: Ερωτήσεις 2.7, 2.8, 2.9</p> <p>ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (animation)</p> <p>Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

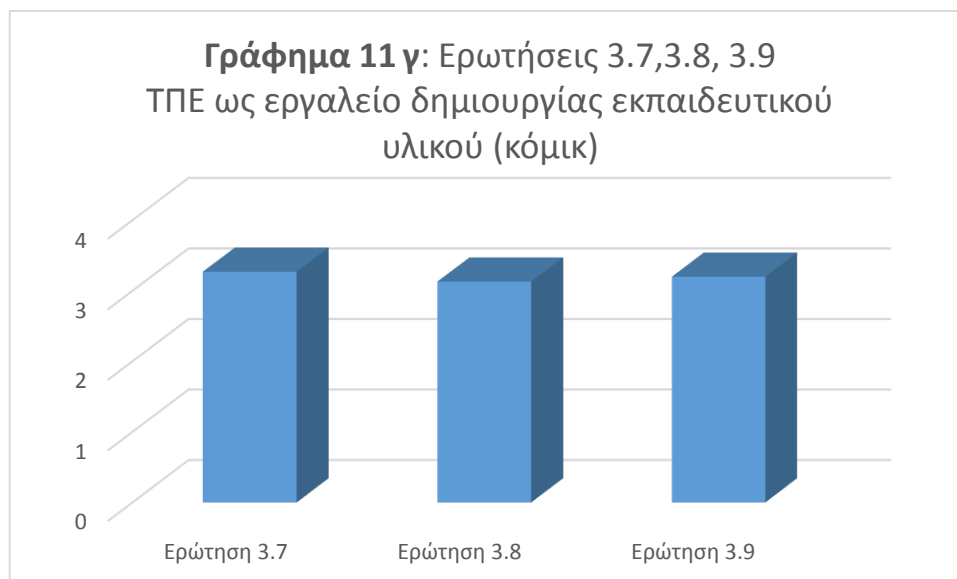
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του **Πίνακα 11 β**, όσον αφορά το ερώτημα αν το animation, και συγκεκριμένα η εφαρμογή PowToon, βοήθησε τους επιμορφούμενους να δημιουργήσουν εκπαιδευτικό υλικό, η στάση των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας δείχνει να είναι μάλλον θετική, καθώς το 53,3% δηλώνει ότι τους βοήθησε αρκετά και το 20% δηλώνει ότι τους βοήθησε πολύ, ενώ το 26,7% αναφέρει ότι τους βοήθησε λίγο.

Επιπρόσθετα, αναφορικά με το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιούργησαν οι ίδιοι οι επιμορφούμενοι με τη χρήση της εφαρμογής για animation PowToon, βοήθησε στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης των μαθητών, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να διατηρούν μία στάση μάλλον θετική, καθώς το 40% ισχυρίζεται η αλληλεπίδραση των μαθητών ενισχύθηκε αρκετά και το 33,3% ισχυρίζεται ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 26,7% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

Τέλος, στο ερώτημα αν το υλικό που δημιουργήθηκε από τους επιμορφούμενους με τη χρήση της εφαρμογής PowToon έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας, οι επιμορφούμενοι δείχνουν να είναι μάλλον θετικοί, καθώς το 40% δηλώνει ότι βοήθησε πολύ στο να δοθεί το έναυσμα και το 26,7% δηλώνει ότι βοήθησε αρκετά, ενώ ένα αξιόλογο ποσοστό δηλώνει ότι τους βοήθησε λίγο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
3.7 Η εφαρμογή ToonDoο σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6.7		
	ΑΡΚΕΤΑ	9	60.0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3.27	0,594

3.8 Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoo, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	9	60,0		
	ΠΟΛΥ	4	26,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,13	0,640
3.9 Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoo, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	8	53,3		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,20	0,676
<p>Πίνακας 11 γ: Ερωτήσεις 3.7,3.8, 3.9 <i>ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (κόμικ)</i> <i>Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</i></p>					

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από τις απαντήσεις των επιμορφούμενων, στον **Πίνακα 11 γ** φαίνεται οι επιμορφούμενοι να είναι θετικοί με την άποψη ότι η εφαρμογή για την δημιουργία κόμικ τους βοήθησε να δημιουργήσουν εκπαιδευτικό υλικό, καθώς το 60% αναφέρει ότι τους βοήθησε αρκετά και το 33,3% πολύ, ενώ το 6,7 αναφέρει ότι τους βοήθησε λίγο.

Επιπλέον, όσον αφορά το ερώτημα αν το υλικό που δημιουργήθηκε ήταν αλληλεπιδραστικό, δηλαδή συνέβαλλε στην αλληλεπίδραση των μαθητών, οι επιμορφούμενοι δείχνουν α έχουν

μία στάση θετική, καθώς το 60% δηλώνει ότι ενισχύθηκε αρκετά η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών και το 26,7% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 13,3 δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

Τέλος, αναφορικά με το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από τους επιμορφούμενους έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας, η στάση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών είναι θετική, καθώς το 53,3% δηλώνει ότι δόθηκε αρκετά το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας και το 33,3% δηλώνει ότι δόθηκε πολύ, ενώ το 13,3% αναφέρει ότι δόθηκε σε μικρό βαθμό.

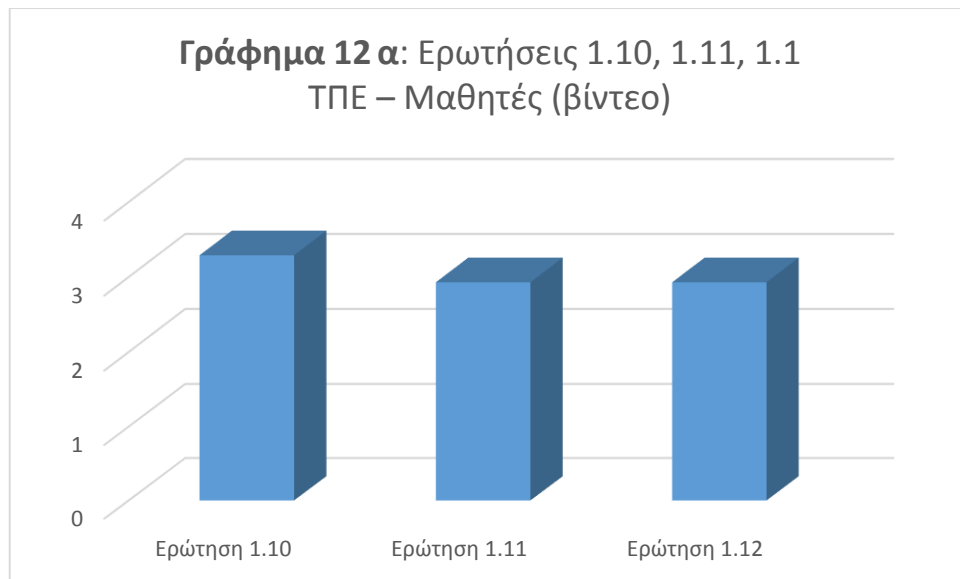
Τέταρτο Ερευνητικό Ερώτημα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O	S.D.
1.10 Με τη χρήση του βίντεο στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	0	0		
	ΑΡΚΕΤΑ	10	66,7		
	ΠΟΛΥ	4	26,7		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	1	6,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,29	0,469
1.11 Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	5	33,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	1	6,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,00	2,93	0,267
1.12 Η χρήση του βίντεο ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	13	86,7		
	ΠΟΛΥ	0	0		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	1	6,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	2,93	0,267

Πίνακας 12 α: Ερωτήσεις 1.10, 1.11, 1.1

ΤΠΕ – Μαθητές (βίντεο)

Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)

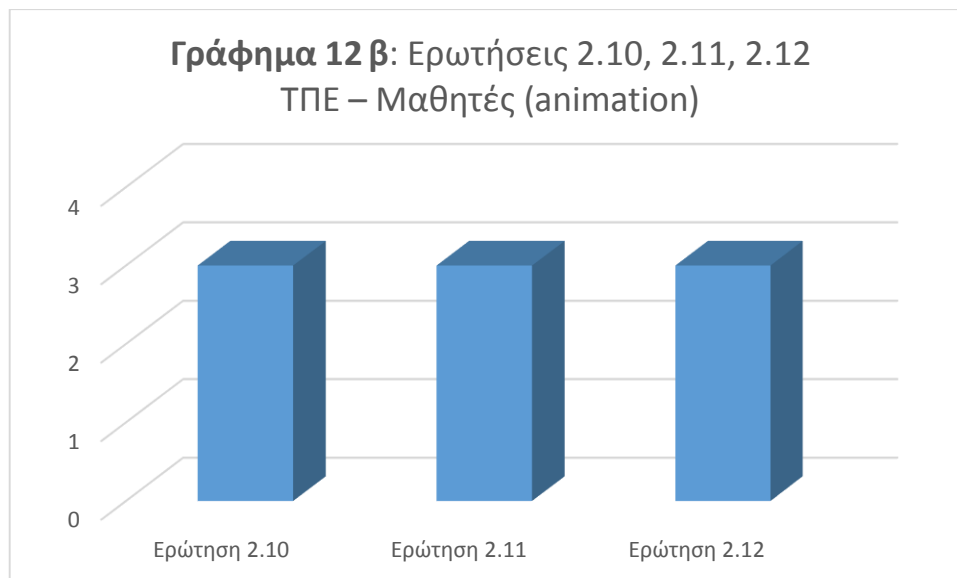
Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που φαίνονται στον **Πίνακα 12 α**, αναφορικά με το ερώτημα αν η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή με την χρήση του βίντεο, η στάση των επιμορφούμενων είναι απόλυτα θετική, καθώς το 66,7% δήλωσε ότι η συμμετοχή των μαθητών ήταν αρκετά ενεργή και το 26,7% δήλωσε ότι ήταν πολύ ενεργή.

Επιπλέον, όσον αφορά το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από τους επιμορφούμενους, ενθάρρυνε τους μαθητές να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών, η στάση των εκπαιδευτικών είναι μάλλον θετική, καθώς το 40% αναφέρει ότι τους ενθάρρυνε αρκετά και το 20% δηλώνει πολύ, ενώ ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 33,3% αναφέρει ότι το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε ενθάρρυνε λίγο τους μαθητές να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών.

Τέλος, στο ερώτημα αν η χρήση του βίντεο ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών, η στάση των επιμορφούμενων είναι θετική, καθώς το 86,7% ισχυρίζεται ότι ενισχύθηκε αρκετά η δημιουργικότητα των μαθητών, ενώ το 6,7% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
2.10. Με τη χρήση της εφαρμογής PowToon στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	3	20,0		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	4	26,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,0	0,632

2.11. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή PowToon ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	3	20,0		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	1	6,7		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	4	26,7		
	ΣΥΝΟΛΟ			3,0	0,632
2.12. Η χρήση της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	7	46,7		
	ΠΟΛΥ	2	13,3		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	4	26,7		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,0	0,632
<p>Πίνακας 12β: Ερωτήσεις 2.10, 2.11, 2.12 ΤΠΕ – Μαθητές (animation) Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)</p>					

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία από τις απαντήσεις των επιμορφούμενων, στον **Πίνακα 12 β** φαίνεται οι επιμορφούμενοι να είναι μάλλον θετικοί με την άποψη ότι με τη χρήση της εφαρμογής για animation PowToon η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή, καθώς το 40%

των επιμορφούμενων δήλωσε ότι ήταν αρκετά ενεργή και το 20% ότι ήταν πολύ, ενώ το 13,3% δήλωσε ότι ήταν λίγο. Οφείλουμε όμως να αναφέρουμε ότι στο συγκεκριμένο ερώτημα, το 26,7% των επιμορφούμενων δεν δήλωσε κάποια απάντηση.

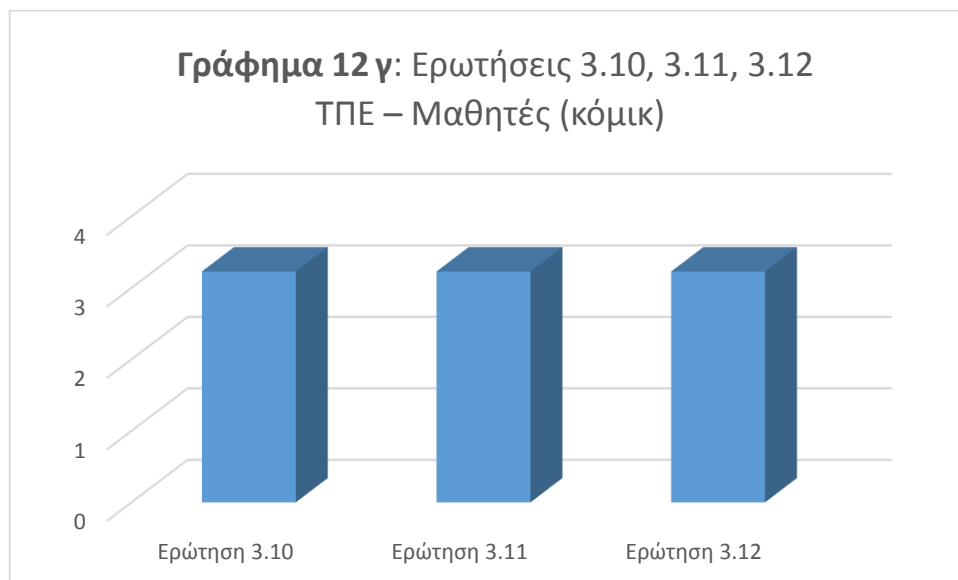
Επίσης, όσον αφορά το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από τους επιμορφούμενους με τη χρήση της εφαρμογής PowToon, ενθάρρυνε τους μαθητές να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών, η στάση των εκπαιδευτικών ήταν μάλλον θετική, καθώς το 46,7% ανέφερε ότι ενθάρρυνε αρκετά τους μαθητές και το 6,7% ανέφερε ότι τους ενθάρρυνε πολύ, ενώ το 20% ανέφερε ότι τους ενθάρρυνε λίγο. Αξίζει να αναφερθεί ότι και στο συγκεκριμένο ερώτημα, το 26,7% των επιμορφούμενων δεν δήλωσε κάποια απάντηση.

Τέλος, αναφορικά με το ερώτημα αν με τη χρήση της εφαρμογής για animation PowToon, ενισχύθηκε η δημιουργικότητα των μαθητών, οι επιμορφούμενοι έχουν μία στάση μάλλον θετική, καθώς το 46,7% δηλώνει ότι η δημιουργικότητα των μαθητών ενισχύθηκε αρκετά και το 13,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 13,3% αναφέρει ότι ενισχύθηκε λίγο. Σε αυτό το σημείο, χρειάζεται να αναφερθεί ότι το 26,7% των επιμορφούμενων δεν έδωσε κάποια απάντηση στο ερώτημα αυτό.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ		N	%	M.O.	S.D.
3.10 Με τη χρήση της εφαρμογής ToonDoo στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;	ΚΑΘΟΛΟΥ	1	6,7		
	ΛΙΓΟ	1	6,7		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,23	0,725
3.11 Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoo ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	3	20,0		
	ΑΡΚΕΤΑ	4	26,7		
	ΠΟΛΥ	6	40,0		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ	15	100,0	3,23	0,832

3.12 Η χρήση της εφαρμογής ToonDoο ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0		
	ΛΙΓΟ	2	13,3		
	ΑΡΚΕΤΑ	6	40,0		
	ΠΟΛΥ	5	33,3		
	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	2	13,3		
	ΣΥΝΟΛΟ			3,23	0,725

Πίνακας 12 γ: Ερωτήσεις 3.10, 3.11, 3.12
ΤΠΕ – Μαθητές (κόμικ)
Καθόλου (1), Λίγο (2), Αρκετά (3), Πολύ (4)

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που φαίνονται στον Πίνακα 12 γ, όσον αφορά το ερώτημα αν η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή με τη χρήση της εφαρμογής για κόμικ, η στάση των επιμορφούμενων είναι θετική, καθώς το 40% ισχυρίζεται ότι ήταν αρκετά ενεργή και το 33,3% ισχυρίζεται ότι ήταν πολύ ενεργή, ενώ το 6,7% δηλώνει ότι ήταν λίγο ενεργή και το ίδιο ποσοστό (6,7%) δηλώνει ότι η συμμετοχή των μαθητών δεν ήταν καθόλου ενεργή. Στο ερώτημα αυτό το 13,3% των επιμορφούμενων δεν έδωσε κάποια απάντηση.

Επιπρόσθετα, αναφορικά με το ερώτημα αν το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς με τη χρήση της εφαρμογής για κόμικ, ενθάρρυνε τους μαθητές να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών, οι εκπαιδευόμενοι δείχνουν να έχουν μία στάση μάλλον θετική, καθώς το 40% αναφέρει ότι οι μαθητές ενισχύθηκαν πολύ και το 26,7% αναφέρει ότι ενισχύθηκαν αρκετά, ενώ το 20% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο. Αξίζει να

σημειωθεί ότι στο συγκεκριμένο ερώτημα δεν έδωσε κάποια απάντηση το 13,3% των επιμορφούμενων.

Τέλος, όσον αφορά το ερώτημα αν ενισχύθηκε η δημιουργικότητα των μαθητών με τη χρήση της εφαρμογής του κόμικ, οι επιμορφούμενοι διατηρούν μία στάση θετική, καθώς το 40% δηλώνει ότι ενισχύθηκε αρκετά η δημιουργικότητα των μαθητών και το 33,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε πολύ, ενώ το 13,3% δηλώνει ότι ενισχύθηκε λίγο. Να αναφερθεί ότι στο συγκεκριμένο ερώτημα το 13,3% των επιμορφούμενων δεν έδωσε κάποια απάντηση στο ερώτημα αυτό.

9.7. Συμπεράσματα Αξιολόγησης

Ένας από τους σκοπούς του EnglishLab και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου που πραγματοποιήθηκε, ήταν να διερευνήσει την αλληλεπίδραση σε διάφορα επίπεδα: μεταξύ των ΤΠΕ και των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας, μεταξύ των ΤΠΕ και των μαθητών, μεταξύ των ΤΠΕ και της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας. Επιπρόσθετα, η επιμόρφωση δημιουργήθηκε με σκοπό να διερευνήσει κατά πόσο μπορούν οι ΤΠΕ να αξιοποιηθούν για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Για τον λόγο αυτό, η παρούσα έρευνα βασίστηκε σε τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα, προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα και γενικεύσιμα συμπεράσματα.

Αναφορικά με το **πρώτο ερευνητικό ερώτημα** για το κατά πόσο οι ΤΠΕ βοήθησαν τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, μπορεί να παρατηρηθεί ότι σε γενικές γραμμές οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας, δείχνουν να συμφωνούν αρκετά ότι η διδασκαλία του μαθήματός του ενισχύθηκε από τη χρήση εφαρμογών ΤΠΕ, με ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό με τη χρήση του βίντεο. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί δείχνουν να επιθυμούν να εντάξουν τις ΤΠΕ στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία και ιδιαίτερα το βίντεο. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι οι ΤΠΕ αποτελούν ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας, αξιολογώντας ως ελκυστικότερο μέσο αυτό του βίντεο.

Όσον αφορά το **δεύτερο ερευνητικό ερώτημα**, για το κατά πόσο οι ΤΠΕ βοηθούν τον ίδιο τον εκπαιδευτικό της Αγγλικής Γλώσσας, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία οι εκπαιδευτικοί συμπεριφέρονται την άποψη αυτή. Αναλυτικότερα, δείχνουν να είναι αρκετά σύμφωνοι με την άποψη ότι οι ΤΠΕ τους βοήθησαν στην επίτευξη των διδακτικών τους στόχων, με ιδιαίτερα χρήσιμη για την επίτευξη των στόχων την εφαρμογή του βίντεο. Επιπρόσθετα, δείχνουν να

ενστερνίζονται την άποψη ότι η εκμάθηση χρήσης εφαρμογών και προγραμμάτων των ΤΠΕ, ενίσχυσε την δημιουργικότητά τους, καθώς την αυτοπεποίθησή τους στην χρήση ψηφιακών εργαλείων.

Αναφορικά με το **τρίτο ερευνητικό ερώτημα**, για το κατά πόσο οι ΤΠΕ μπορούν να αξιοποιηθούν ως εργαλείο για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί με την άποψη αυτή. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί είναι απόλυτα θετικοί με την άποψη ότι οι ΤΠΕ προσφέρουν αποτελεσματικά εργαλεία για την δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Επιπλέον, συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό με την χρήση εφαρμογών ΤΠΕ που δημιουργήθηκε ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών τους, καθώς και έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί συμφώνησαν ότι ιδιαίτερα η εφαρμογή του βίντεο βοήθησε αποτελεσματικότερα στις παραμέτρους που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Εν κατακλείδι, όσον αφορά το **τέταρτο ερευνητικό ερώτημα**, για το κατά πόσο οι ΤΠΕ βοήθησαν τους μαθητές, οι εκπαιδευτικοί αγγλικής Γλώσσας ήταν στο σύνολό τους θετικοί με την άποψη αυτή. Αναλυτικότερα, οι εκπαιδευτικοί συμμερίζονται την άποψη ότι με την χρήση εφαρμογών ΤΠΕ στη τάξη, η συμμετοχή των μαθητών είναι ενεργή, ιδιαίτερα με τη χρήση της εφαρμογής του βίντεο. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί είναι μάλλον θετικοί με την άποψη ότι η χρήση εφαρμογών ΤΠΕ ενθαρρύνει τους μαθητές να κάνουν οι ίδιοι χρήση ψηφιακών εφαρμογών. Τέλος, δείχνουν να ενστερνίζονται την άποψη ότι η χρήση εφαρμογών ΤΠΕ στην τάξη, ενισχύει την δημιουργικότητα των μαθητών.

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι ΤΠΕ αδιαμφισβήτητα αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο που η χρήση τους συμβάλλει ποικιλοτρόπως. Ο εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας του δημόσιου σχολείου, με τον εξοπλισμό που διαθέτει το σχολείο του, που μερικές φορές είναι λίγος και σε κάποιες περιπτώσεις ανύπαρκτος, προσπαθεί με τη χρήση εφαρμογών ΤΠΕ και ενισχύει τη διδασκαλία του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας και την κάνει πιο ελκυστική προς τους μαθητές. Επιπρόσθετα, είναι θετικός να επιμορφωθεί και να αναπτύξει ή ακόμα και να εμπλουτίσει τις ψηφιακές του δεξιότητες, και αναφέρει ότι μέσα από την συγκεκριμένη επιμόρφωση του δόθηκε η ευκαιρία να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή του στη χρήση ψηφιακών εργαλείων, καθώς και να ενισχύσει τη δημιουργικότητά του. Επιπλέον, η επιμόρφωση τον ενθάρρυνε και τον βοήθησε να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό με την χρήση εφαρμογών ΤΠΕ, το οποίο με τη σειρά του ήταν αποτελεσματικό στο δώσει το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας και να ενισχύσει την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών. Αναφορικά με τους μαθητές, οι ΤΠΕ δεν ενισχύουν μόνο την αλληλεπίδραση μεταξύ τους,

αλλά ενισχύουν και την δημιουργικότητά τους. Επίσης, η χρήση ΤΠΕ μέσα στην τάξη δείχνει να οδηγεί σε μία πιο ενεργή συμμετοχή των μαθητών, που σε ορισμένες περιπτώσεις η χρήση αυτή επηρεάζει τους μαθητές να κάνουν και οι ίδιοι χρήση ψηφιακών εφαρμογών. Ο κάθε εκπαιδευτικός οφείλει να κάνει προγραμματισμό της διδασκαλίας και να αξιολογεί τον βαθμό επιτυχίας αυτής. Εκεί είναι που εξυπηρετούν οι διδακτικοί στόχοι, οι οποίοι εκφράζουν τη συμπεριφορά που αναμένει ο εκπαιδευτικός να έχει ο μαθητής μετά την ολοκλήρωση μίας διδακτικής ενότητας ως αποτέλεσμα της διδασκαλίας – μάθησης. Φυσικά, πολλοί παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας- μάθησης, όμως η παιδαγωγική αξιοποίηση και εφαρμογή των Ψηφιακών Τεχνολογιών στη διδακτική πράξη φαίνεται να βοηθάει στη επίτευξη των διδακτικών στόχων που θέτει ο εκπαιδευτικός.

10. Η ποιοτική Έρευνα για την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Υλικού:

Μεθοδολογία, Παρουσίαση και Αξιολόγηση Αποτελεσμάτων

10.1. Εισαγωγή

Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος του 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος που αφορούσε στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου, πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα με τη χρήση συνεντεύξεων, σε τέσσερις εκπαιδευτικούς από τους δεκαπέντε που συμμετείχαν στο επιμορφωτικό σεμινάριο. Τα στοιχεία, τα αποτελέσματα, καθώς και ο σχολιασμός των δεδομένων ακολουθεί στα επιμέρους κεφάλαια.

10.2. Γενική περιγραφή

Στο παρόν κεφάλαιο της Διπλωματικής Εργασίας, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης. Οι βασικοί στόχοι της ήταν να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην επιμόρφωση σχετικά με:

- Την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού
- Την πληρότητα του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού
- Την καταλληλότητα του εκπαιδευτικού υλικού
- Την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού
- Τυχών βελτιώσεις ή παρατηρήσεις πάνω στο εκπαιδευτικό υλικό

10.3. Είδος Έρευνας – Χρονική περίοδος

Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα που έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο του 2019 και που πραγματοποιείται σε πραγματικές και όχι σε τεχνητές, πειραματικά ελεγχόμενες συνθήκες. Επιπλέον να αναφερθεί ότι πραγματοποιείται χωρίς τη χρησιμοποίηση αριθμητικών δεδομένων και μαθηματικών υπολογισμών.

10.4. Μέσα Συλλογής Δεδομένων Έρευνας

Ως μέσα συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας Δευτεροβάθμιας Ρεθύμνου που συμμετείχαν στην επιμόρφωση. Τα ερωτήματα ανοιχτού τύπου που απευθύνονταν στους εκπαιδευτικούς αφορούσαν το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης και συγκεκριμένα αναφέρονταν στην ευχρηστία του, την πληρότητα του, την καταλληλότητά του, την ελκυστικότητά του και τέλος οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αναφέρουν ένα θετικό στοιχείο της επιμόρφωσης, αλλά και να κάνουν προτάσεις για την βελτίωσή του. Στο σημείο αυτό να σημειωθεί ότι οι συνεντεύξεις ηχογραφήθηκαν και στην συνέχεια έγινε απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων προκειμένου να διευκολυνθεί η καταχώρηση των απαντήσεων.

10.5. Μέθοδος Ανάλυσης Δεδομένων

Η κωδικοποίηση και επεξεργασία των συνεντεύξεων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, έγινε με την τεχνική της ανάλυσης περιεχομένου. Με την ανάλυση περιεχομένου επιτυγχάνεται η μετατροπή του ποιοτικού υλικού σε ποσοτικό και μετρήσιμο, έτσι ώστε να επιτευχθεί η αντικειμενική, συστηματική και ποσοτική περιγραφή του περιεχομένου των επικοινωνιών σκοπεύοντας να ερμηνευθούν. Στη συγκεκριμένη περίπτωση συγκεντρώθηκαν τα στοιχεία που ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην επιμόρφωση στις συνεντεύξεις τους. Έπειτα, προσδιορίστηκαν ενότητες-άξονες ανάλυσης προκειμένου τα στοιχεία από τις συνεντεύξεις να γίνουν συγκρίσιμα και έτσι να ποσοτικοποιηθούν τα αποτελέσματα.

Ως μονάδα ανάλυσης θεωρήσαμε την πρόταση και ως μονάδα μέτρησης, λήφθηκε υπόψη το καινούριο, η αξία που παρουσιάζει η κάθε φράση ανάλυσης ως προς το σκοπό της έρευνας.

Για την ανάλυση του περιεχομένου των κειμένων χρησιμοποιήθηκε ειδικό λογισμικό Atlas-it 8. Στο λογισμικό το Atlas-ti 8, οι συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών αποτέλεσαν ένα ξεχωριστό αρχείο ανάλυσης για το Atlas-ti 8 και στη συνέχεια μορφοποιήθηκαν και αποθηκεύτηκαν σε μορφοποίηση εμπλουτισμένου κειμένου rtf και με αυτή τη μορφή καταχωρήθηκαν στο λογισμικό.

Στη συνέχεια ακολούθησε η κωδικοποίηση των απόψεων, αποδίδοντας έναν άξονα και ένα βασικό αντικείμενο αυτού του άξονα, αντίστοιχα με μορφή ηλεκτρονικών πλαγιότιτλων σε κάθε πρόταση της κάθε έκθεσης. Ο κάθε άξονας στην ουσία αποτελεί έναν κωδικό και το κάθε βασικό αντικείμενο των αξόνων αποτελείται από ένα κωδικό. Στην έρευνα μας χρησιμοποιήσαμε κατηγοριοποίηση απόψεων των εκπαιδευτικών με βάση τους άξονες και τα βασικά αντικείμενα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού του επιμορφωτικού προγράμματος για εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου.

Το λογισμικό δίνει τη δυνατότητα ταξινόμησης των αξόνων και των βασικών αντικειμένων τους, αλλά και καταμέτρησης της συχνότητας εμφάνισης του κάθε άξονα και κάθε βασικού του αντικειμένου στο σύνολο των απόψεων που διερευνώνται. Το εξαγόμενο αποτέλεσμα δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να «πατάει» με το ποντίκι του υπολογιστή πάνω στο κάθε κωδικό και να παίρνει ως αποτέλεσμα το σύνολο των απόψεων που έχουν γίνει για τον συγκεκριμένο κωδικό. Με τον τρόπο αυτό έγινε η κωδικοποίηση, η ταξινόμηση, η καταμέτρηση και η καταγραφή των αποτελεσμάτων της ανάλυσης περιεχομένου των σχολίων του κάθε άξονα και του κάθε βασικού αντικειμένου του άξονα.

Για να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος κατηγοριοποίησης των αξόνων και των βασικών αντικειμένων τους, λήφθηκαν υπόψη οι αρχές.

- της αντικειμενικότητας: η ταξινόμηση ενός στοιχείου σε μία ή άλλη κατηγορία, δεν εξαρτάται από την προσωπικότητα εκείνου που την ταξινομεί
- της εξαντλητικότητας: όλες οι ενότητες ανάλυσης μπορούν να υπαχθούν στις συγκεκριμένες κατηγορίες που καθορίστηκαν
- της καταλληλότητας: όλες οι κατηγορίες ταιριάζουν στο σκοπό της έρευνας και στο περιεχόμενο που αναλύεται
- του αμοιβαίου αποκλεισμού: μια ενότητα ανάλυσης δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ταυτόχρονα σε δύο κατηγορίες (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

10.6. Κωδικοποίηση των Δεδομένων

Τα δεδομένα κωδικοποιήθηκαν μέσα στα πλαίσια πέντε αξόνων. Συγκεκριμένα, ο κάθε άξονας περιείχε τα βασικά αντικείμενα σύμφωνα με τα οποία έγινε η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης.

Αναλυτικότερα, στους παρακάτω πίνακες φαίνεται η κωδικοποίηση που έγινε στο πρόγραμμα Atlas.ti 8.0, προκειμένου να αναλυθούν και να επεξεργαστούν τα δεδομένα. Συγκεκριμένα,

στην αριστερή στήλη φαίνονται τα κριτήρια των αξόνων και στην δεξιά φαίνεται η κωδικοποίησή τους στο πρόγραμμα Atlas.ti.

1^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ευχρηστίας του εκπαιδευτικού υλικού

Ευκολία εκπαιδευτικού υλικού στη χρήση	PRACTICAL_EASY
Οι οδηγίες και οι συμβουλές βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων	PRACTICAL_INSTRUCTIONS
Το εκπαιδευτικό υλικό βοήθησε να ενεργήσουν αυτόνομα	PRACTICAL_AUTONOMY
Προτάσεις βελτίωσης για την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού	PRACTICAL_IMPROVEMENT

2^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της πληρότητας του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού

Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό /ο λόγος ήταν απλός και σαφής	CONTENT_COMPREHENSIBLE
Οι στόχοι και οι σκοποί των διδακτικών ενοτήτων καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού	CONTENT_GOALS
Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν εφικτά και ρεαλιστικά	CONTENT_DESIRED_RESULTS
Προτάσεις βελτίωσης του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού	CONTENT_IMPROVEMENT

3^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της καταλληλότητας του εκπαιδευτικού υλικού (στοιχεία δομής και οργάνωσης)

Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού ήταν οργανωμένη και οι ενότητες κατάλληλα καταταμημένες	ADEQUACY_STRUCTURE
Υπήρχε συνοχή σύνδεσης των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού	ADEQUACY_COHESION
Το εκπαιδευτικό υλικό κατηύθυνε στην αξιοποίηση των γνώσεων που απέκτησαν	ADEQUACY_USE_KNOWLEDGE
Προτάσεις βελτίωσης για τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού	ADEQUACY_IMPROVEMENT

4^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού υλικού

Η αισθητική και η εμφάνιση προσέλκυε το ενδιαφέρον του επιμορφούμενου	ATTRACTIVENESS_AESTHETICS
Το εκπαιδευτικό υλικό περιείχε πολυμορφικά στοιχεία	ATTRACTIVENESS_MULTIMEDIA
Το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού ήταν φιλικό	ATTRACTIVENESS_DICTION_FRIENDLY
Προτάσεις βελτίωσης για την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού.	ATTRACTIVENESS_IMPROVEMENT

5^{ος} Άξονας: Προτάσεις βελτίωσης – Παρατηρήσεις

Το πιο θετικό στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού	EDUC_MATERIAL_POSITIVE
Γενικές προτάσεις βελτίωσης και συμπλήρωσης του εκπαιδευτικού υλικού	EDUC_MATERIAL_IMPROVEMENT
Άλλο	EDUC_MATERIAL_OTHER

10.7. Το προφίλ του δείγματος

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκαν προσωπικές συνεντεύξεις σε τέσσερις από τους δεκαπέντε επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς Αγγλικής Γλώσσας που διδάσκουν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου. Από τους τέσσερις εκπαιδευτικούς, ο ένας ήταν άνδρας και οι τρεις ήταν γυναίκες. Επίσης, και οι τέσσερις συνεντευξιαζόμενοι εκπαιδευτικοί ανήκαν στην ηλικιακή κατηγορία 31-40. Τέλος, το επίπεδο γνώσης τους αναφορικά με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) κυμαίνεται από μέτριο προς πολύ καλό. Συγκεκριμένα, ένας εκπαιδευτικός δηλώνει ότι έχει μέτριο επίπεδο, δύο δηλώνουν ότι έχουν καλό και ένας δηλώνει ότι έχει άριστο επίπεδο γνώσεων ΤΠΕ. Τα στοιχεία αυτά είναι εμφανή στους παρακάτω πίνακες. (Πίνακας 13& 14)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ B/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΦΥΛΟ		
ΑΝΔΡΑΣ	1	25
ΓΥΝΑΙΚΑ	3	75
ΣΥΝΟΛΟ	4	100,0
<i>Πίνακας 13 : Φύλο Ποιοτικής Έρευνας</i>		

<u>ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΝΩΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΠΕ</u>		
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Β/ΒΑΘΜΙΑΣ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	N	%
ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0
ΛΙΓΟ	0	0
ΜΕΤΡΙΟ	1	25,0
ΚΑΛΟ	2	50,0
ΑΡΙΣΤΟ	1	25,0
<u>ΣΥΝΟΛΟ</u>	4	100,0
<i>Πίνακας 14: Γνώση Χρήσης ΤΠΕ – Ποιοτική Έρευνα</i>		

10.8. Περιορισμοί της Έρευνας

Όπως είναι φανερό από τα χαρακτηριστικά του δείγματος, πρόκειται για ένα δείγμα μικρό και μεγάλης ευκολίας, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να γενικεύσουμε τα συμπεράσματα της έρευνας. Επιπλέον, και η τεχνική ανάλυσης περιεχομένου που χρησιμοποιήθηκε, δεν ενδείκνυται για την γενίκευση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

10.9. Παρουσίαση και συζήτηση αποτελεσμάτων

Ξεκινώντας την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας που διεξήχθη για τις ανάγκες της Διπλωματικής Εργασίας με τίτλο «Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Αποτίμηση Εκπαιδευτικού Υλικού για την εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση Ρεθύμνου» και που αφορά στις απόψεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας που συμμετείχαν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα πάνω στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε, χρειάζεται να γίνουν κάποιες διευκρινίσεις για την αποτελεσματικότερη κατανόηση των ευρημάτων.

Αρχικά, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι για την ομαδοποίηση, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα Atlas.ti 8.

Στη συνέχεια, θα πρέπει να αναφερθεί ότι στη παρουσίαση των αποτελεσμάτων έχουν δοθεί κάποιοι κωδικοί σε κάθε απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη. Συγκεκριμένα, για τον κάθε

εκπαιδευτικό έχει δοθεί το γράμμα «Ε» και η εκάστοτε συνέντευξη έχει αριθμηθεί, χρησιμοποιώντας τους αριθμούς 1, 2, 3, 4. Για παράδειγμα, αν μία άποψη φέρει τον κωδικό Ε3, σημαίνει ότι η άποψη αυτή ειπώθηκε από τον εκπαιδευτικό Αγγλικής Γλώσσας που η συνέντευξή του έχει τον αριθμό 3.

Επίσης, χρειάζεται να αναφερθεί ότι η κατηγοριοποίηση των απόψεων των εκπαιδευτικών έγινε βάσει των αξόνων και των κριτηρίων αξιολόγησης του επιμορφωτικού προγράμματος που ορίστηκαν προκειμένου να αξιολογηθεί το εκπαιδευτικό υλικό του. Οι άξονες, καθώς και τα κριτήρια του κάθε άξονα, παρουσιάζονται παρακάτω.

Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης
1^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ευχρηστίας του εκπαιδευτικού υλικού
Ευκολία εκπαιδευτικού υλικού στη χρήση
Οι οδηγίες και οι συμβουλές βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων
Το εκπαιδευτικό υλικό βοήθησε να ενεργήσουν αυτόνομα
Προτάσεις βελτίωσης για την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού
2^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της πληρότητας του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού
Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό /ο λόγος ήταν απλός και σαφής
Οι στόχοι και οι σκοποί των διδακτικών ενοτήτων καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού
Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν εφικτά και ρεαλιστικά
Προτάσεις βελτίωσης του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού
3^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της καταλληλότητας του εκπαιδευτικού υλικού (στοιχεία δομής και οργάνωσης)
Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού ήταν οργανωμένη και οι ενότητες κατάλληλα καταταμημένες

Υπήρχε συνοχή σύνδεσης των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού
Το εκπαιδευτικό υλικό κατηύθυνε στην αξιοποίηση των γνώσεων που απέκτησαν
Προτάσεις βελτίωσης για τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού
4^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού υλικού
Η αισθητική και η εμφάνιση προσέλκυε το ενδιαφέρον του επιμορφούμενου
Το εκπαιδευτικό υλικό περιείχε πολυμορφικά στοιχεία
Το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού ήταν φιλικό
Προτάσεις βελτίωσης για την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού.
5^{ος} Άξονας: Προτάσεις βελτίωσης – Παρατηρήσεις
Το πιο θετικό στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού
Γενικές προτάσεις βελτίωσης και συμπλήρωσης του εκπαιδευτικού υλικού
Άλλο

Παρακάτω θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας βάσει των παραπάνω αξόνων και κριτηρίων.

1^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ευχρηστίας του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτή την ενότητα θα αναλυθεί η ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης, όπως το αξιολόγησαν οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας που συμμετείχαν σε αυτή μέσα από τις αναφορές τους. Συγκεκριμένα, θα αναλυθούν οι αναφορές των εκπαιδευτικών πάνω στα αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα, τα οποία αφορούν το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό ήταν εύκολο στη χρήση, το κατά πόσο οι συμβουλές και οι οδηγίες που δίνονταν μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό βοήθησαν τους εκπαιδευτικούς να ολοκληρώσουν επιτυχώς τις δραστηριότητες που υπήρχαν, το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό ενίσχυσε την αυτονομία των επιμορφούμενων και τέλος το κατά πόσο υπάρχουν σημεία που χρήζουν βελτίωσης.

Ευκολία εκπαιδευτικού υλικού στη χρήση

Όσον αφορά την ευκολία του εκπαιδευτικού υλικού στη χρήση του, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί δείχνουν να είναι θετικοί και να συμφωνούν ότι τους φάνηκε εύκολο στη χρήση.

Συγκεκριμένα αναφέρουν εύχρηστο και βατό, χωρίς να προϋποθέτει εξειδικευμένες γνώσεις και δίχως να δημιουργεί απορίες, καθώς η καθοδήγηση που δινόταν ήταν σαφής και οι οδηγίες κατατοπιστικές.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Ναι, υπήρξε πολύ χρήσιμο και κατανοητικό E1

Υπήρχαν αναλυτικές οδηγίες που με κατατόπισαν, χωρίς να μου δημιουργηθούν επιπρόσθετες απορίες E1

Ναι. Υπήρχε σαφέστατη καθοδήγηση και οι εφαρμογές ήταν απλές και εύχρηστες. E2

Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν εύχρηστο και δεν προϋπέθετε ειδικές γνώσεις, κάτι που εκτίμησα E3

Το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης μου φάνηκε αρκετά βατό

Οι οδηγίες και οι συμβουλές βοήθησαν στην επιτυχή ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων

Αναφορικά με τις οδηγίες και τις συμβουλές που δίνονταν στο εκπαιδευτικό υλικό, οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι τους βοήθησαν να ολοκληρώσουν με επιτυχία τις δραστηριότητες της επιμόρφωσης, καθώς ήταν απλές και χωρίς ασάφειες. Επιπλέον, αναφέρουν ότι δεν αντιμετώπισαν κανένα πρόβλημα, αφού οι οδηγίες ήταν κατατοπιστικές και ευκολονόητες. Τέλος, αναφέρουν ότι λόγω του ότι ήταν συγκεκριμένες, απέτρεπαν τον επιμορφούμενο από το να παρεκκλίνει από τον στόχο του.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Ολοκλήρωσα, θεωρώ, με επιτυχία όλες τις δραστηριότητες καθώς οι οδηγίες ήταν συγκεκριμένες, χωρίς να παρεκκλίνουν από το στόχο τους και χωρίς να δημιουργούν ασάφειες. E1

(Με βοήθησαν) Πάρα πολύ. Τις πρώτες δύο τις δούλεψα πρώτη φορά και δεν αντιμετώπισα κανένα απολύτως πρόβλημα. E2

Οι οδηγίες ήταν όντως χρήσιμες και με βοήθησαν να ολοκληρώσω τις εργασίες E3

οι οδηγίες ήταν όπως έπρεπε, απλές και κατανοητές. E4

Υπήρχαν αναλυτικές οδηγίες E1

διότι οι οδηγίες που δόθηκαν ήταν πολύ κατατοπιστικές και ευκολονόητες. E4

Το εκπαιδευτικό υλικό βοήθησε να ενεργήσουν αυτόνομα

Όσον αφορά την αυτονομία και κατά πόσο την προήγαγε το εκπαιδευτικό υλικό, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι το εκπαιδευτικό υλικό τους βοήθησε να ενεργήσουν αυτόνομα και να αξιοποιήσουν μόνοι τις γνώσεις τους για να δημιουργήσουν οι ίδιοι εκπαιδευτικό υλικό. Επιπρόσθετα, αναφέρουν ότι τους δημιουργήθηκε η επιθυμία να ασχοληθούν μόνοι τους για περαιτέρω εξέλιξη σε θέματα που αφορούσαν τα πολυμέσα.

Παραθέτουμε παρακάτω τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Το υλικό με βοήθησε να ενεργήσω αυτόνομα και αυτό αποδείχθηκε και μετέπειτα όταν χρησιμοποίησα τις γνώσεις που απέκτησα για να δημιουργήσω εκπαιδευτικό υλικό κατάλληλο για το μάθημά μου. E1

Με ενθάρρυνε να διαθέσω τον απαραίτητο χρόνο και να τολμήσω να φτιάξω σύγχρονο διδακτικό υλικό. E1

Απόλυτα με βοήθησε (να ενεργήσω αυτόνομα) E2

Το υλικό μου δημιούργησε την επιθυμία να ασχοληθώ μόνος μου παραπάνω με πολυμέσα και ιδίως με επεξεργασία εικόνας και κόμικς E3

Θεωρώ πως ναι! Γιατί ήταν έτσι φτιαγμένο που σε βοηθούσε να ενεργήσεις αυτόνομα. E4

Αφού κατάφερα εγώ να ολοκληρώσω τις ενότητες, από την πρώτη στιγμή, χωρίς βοήθεια E4

Προτάσεις βελτίωσης για την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτό το σημείο, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση αναφορικά με την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού, παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί δεν θεώρησαν ότι υπήρχε κάποιο σημείο που θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Δε θεωρώ ότι πρέπει να βελτιωθεί κάποιο σημείο συγκεκριμένο γιατί δε δυσκολεύτηκα κάπου, E1

Δεν έχω να προτείνω κάτι. Ήταν επαρκές E2

Δεν έχω να προτείνω κάτι. Μου φάνηκε επαρκέστατο E3

Δεν νομίζω να χρειαζόταν κάποια περαιτέρω βελτίωση, αλλά εγώ ως απλός χρήστης δεν συνάντησα κάποιο θέμα το οποίο να με προβληματίσει και να μου δημιουργήσει κάποιο θέμα. E4

Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί η άποψη ενός εκπαιδευτικού, που χαρακτηριστικά αναφέρει ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης σε όλες τις περιπτώσεις, προκειμένου να υπάρχει εξέλιξη και ευελιξία.

Παραθέτουμε την άποψη του εκπαιδευτικού αυτούσια:

μπορώ να πω ότι «εχθρός του καλού είναι το καλύτερο» οπότε σίγουρα όλα μπορούν να εξελιχθούν και να γίνουν περισσότερο ευέλικτα ΕΙ

2ος Άξονας: Αξιολόγηση της πληρότητας του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτόν τον άξονα θα αναλυθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην επιμόρφωση σχετικά με την πληρότητα του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού και θα παρουσιαστούν μέσα από τις αυτούσιες αναφορές τους. Αναλυτικότερα, τα αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα αφορούν το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό και ο λόγος σαφής και απλός, το κατά πόσο οι στόχοι και οι σκοποί των διδακτικών ενοτήτων καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, το κατά πόσο τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν εφικτά και ρεαλιστικά και τέλος, το κατά πόσο υπάρχουν σημεία που μπορούν να βελτιωθούν αναφορικά με το περιεχόμενο.

Το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό /ο λόγος ήταν απλός και σαφής

Όσον αφορά το κατά πόσο ο λόγος που χρησιμοποιούνταν ήταν απλός και σαφής και το κατά πόσο το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό, οι εκπαιδευτικοί δείχνουν να συμφωνούν με την άποψη αυτή, καθώς όπως αναφέρουν ο λόγος ήταν επεξηγηματικός και καθοδηγητικός. Ακόμα, αναφέρουν ο λόγος, καθώς και ο τρόπος που εκφραζόταν, ήταν σαφής και κατανοητός, αλλά και η ροή του λόγου ήταν κατάλληλη, ώστε το εκπαιδευτικό υλικό να είναι κατανοητό και σαφές και κατ' επέκταση η νέα γνώση να επεξεργαστεί ευκολότερα. Τέλος, αναφέρουν ότι η ύπαρξη εικόνων ενίσχυσε την κατανόηση της νέας γνώσης.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού ήταν κατανοητό διότι ο λόγος ήταν απλός, σαφής και κατανοητός ΕΙ

ο ρυθμός του λόγου είχε την ταχύτητα που χρειαζόταν για να επεξεργαστώ τη νέα γνώση και να την κατανοήσω. ΕΙ

Απόλυτα κατανοητό, καθώς εξηγούνταν ένα ένα τα βήματα και υπήρχαν και εικόνες για καθοδήγηση. E2

Ήταν όλα απολύτως κατανοητά E3

Ναι, όντως το εκπαιδευτικό υλικό ήταν κατανοητό και για ένα αρχάριο χρήστη, διότι ο τρόπος διατύπωσης ήταν σαφέστατος. E4

Οι στόχοι και οι σκοποί των διδακτικών ενοτήτων καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού

Όσον αφορά τους σκοπούς και τους στόχους των διδακτικών ενοτήτων της επιμόρφωσης, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι μπόρεσαν να καλυφθούν, καθώς το περιεχόμενο ήταν πλήρες, αλλά και η ύπαρξη παραδειγμάτων ενίσχυσε την επίτευξη των στόχων. Επίσης, αναφέρουν ότι το περιεχόμενο χαρακτηριζόταν από φαντασία, ζωντάνια και αμεσότητα, γεγονός που οδήγησε στην επιτυχή επίτευξη των στόχων, δίχως κόπο και στατικότητα.

Παραθέτουμε αυτούσιες τις απόψεις των εκπαιδευτικών.

Ναι, τόσο οι σκοποί όσο και οι στόχοι κάθε διδακτικής ενότητας καλύφθηκαν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού E1

(το περιεχόμενο) είχε φαντασία και πληρότητα. E1

Με έναν άμεσο και ζωντανό τρόπο, επιτεύχθηκαν οι στόχοι χωρίς να δημιουργήσουν κόπωση και στατικότητα. E1

Απόλυτα καλύφθηκαν. Υπήρχαν τα παραδείγματα και έδειχναν ακριβώς τι αναμένεται να πετύχουμε. E2

Οι σκοποί και οι στόχοι σαφώς καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού E3
Βεβαίως καλύφθηκαν E4

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν εφικτά και ρεαλιστικά

Όσον αφορά τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι ήταν εφικτά και ρεαλιστικά, και συμπληρώνουν ότι ήταν διατυπωμένα με σαφήνεια, καθώς ότι κατάφεραν να τα πραγματοποιήσουν χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα και ουτοπικές προσδοκίες. Επιπλέον, αναφέρουν ότι ανταποκρίνονταν και ήταν εφικτά να τα πραγματοποιήσει και κάποιος εκπαιδευτικός με μικρή εμπειρία στις νέες τεχνολογίες.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Ναι, ήταν ρεαλιστικά τα αποτελέσματα και δε δημιούργησαν ουτοπικές προσδοκίες. E1

Νομίζω ότι η πλειονότητα επιτεύχθηκαν με μεγάλο ποσοστό επιτυχίας. E1

Ανταποκρίνονταν ακριβώς και με σαφήνεια, ακόμα και για εκπαιδευτικούς με μικρότερη εμπειρία. E2

Όλα ήταν απόλυτα κατανοητά και εφικτό να επιτευχθούν E3

Αφού κατάφερα εγώ να ολοκληρώσω τις ενότητες, από την πρώτη στιγμή, χωρίς βοήθεια και περαιτέρω προβλήματα, τότε ναι, θεωρώ ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα που αναφέρονταν σε κάθε ενότητα, ήταν ρεαλιστικά και διατυπωμένα με σαφήνεια. E4

Προτάσεις βελτίωσης του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτό το σημείο του συγκεκριμένου άξονα, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού, παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί δεν θεώρησαν ότι υπήρχε κάποιο σημείο που θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Ως προς το περιεχόμενο δεν έχω να προσθέσω κάτι E1

Δεν θεωρώ ότι χρειάζεται κάποια βελτίωση. Μου φάνηκε πλήρες E2

Δε θεωρώ ότι χρειάζεται βελτίωση E3

Θεωρώ πως όχι. E4

3^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της καταλληλότητας του εκπαιδευτικού υλικού (στοιχεία δομής και οργάνωσης)

Σε αυτόν το άξονα θα αναλυθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την καταλληλότητα του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, τα αντικείμενα του συγκεκριμένου άξονα αξιολογούν την καταλληλότητα και διερευνούν τις απόψεις τους σχετικά με τη δομή του εκπαιδευτικού υλικού και το κατά πόσο οι ενότητες ήταν κατάλληλα καταταμημένες. Επιπλέον, αναλύονται οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το κατά πόσο οι υπήρχε συνοχή στη σύνδεση των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού, το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό κατήθυνε τους εκπαιδευόμενους να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν και τέλος, το κατά πόσο υπάρχουν προτάσεις για τη βελτίωση της δομής και της οργάνωσής του.

Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού ήταν οργανωμένη και οι ενότητες κατάλληλα καταταμημένες

Όσον αφορά τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικοί έχουν θετική άποψη. Συγκεκριμένα, αναφέρουν το εκπαιδευτικό υλικό ήταν σωστά οργανωμένο και

οι ενότητες άψογα καταταμημένες, γεγονός που οδήγησε στην κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού και δεν δημιουργούσε προβλήματα και ασάφειες.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Η δομή του εκπαιδευτικού υλικού ήταν αρκετά καλά οργανωμένη. Είχε συνέχεια και χρονική ολότητα E1

Οι ενότητες ήταν σωστά καταταμημένες και με βοήθησαν στην άμεση κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού και στην εύκολη εύρεση των πληροφοριών που χρειαζόμουν. E1

Κατά την γνώμη μου ήταν σωστά δομημένο και ακολουθούσε μια σωστή λογική. E2

Η οργάνωση ήταν εξαιρετική. Δεν είχα κανένα πρόβλημα E3

Δεν επιθυμώ να σχολιάσω κάτι διότι τόσο το εκπαιδευτικό υλικό όσο και οι ενότητες ήταν άψογα οργανωμένες, δίχως να προκαλούν ερωτήματα και ασάφειες. E4

Υπήρχε συνοχή σύνδεσης των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού

Αναφορικά με τη λογική ροή σύνδεσης των πηγών και των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι υπήρχε συνοχή και ότι το εκπαιδευτικό υλικό είχε σωστή μετάβαση από το ένα στοιχείο στο επόμενο. Επίσης, αναφέρουν ότι τα βήματα ήταν με σαφήνεια οργανωμένα και δεν υπήρχαν αστοχίες.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες.

Ναι, υπήρχε ροή και συνοχή στη σύνδεση των πηγών και των στοιχείων, διότι όλο το εκπαιδευτικό υλικό είχε σωστή μετάβαση από το ένα στοιχείο στο επόμενο. E1

Δεν υπήρχαν αστοχίες και ακολουθήθηκε λογική συνέχεια στα δεδομένα. E1

Ναι, καθώς ήταν ουσιαστικά μια αναπαράσταση των βημάτων, όπου το ένα βήμα οδηγεί στο επόμενο. E2

Υπήρχε λογική ροή και σύνδεση E3

Τα βήματα ήταν με σαφήνεια οργανωμένα και δεν υπήρχαν γρίφοι προς επίλυση των λεγόμενων. E4

Το εκπαιδευτικό υλικό κατηύθυνε στην αξιοποίηση των γνώσεων που απέκτησαν

Όσον αφορά το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό κατηύθυνε στην αξιοποίηση των γνώσεων που απέκτησαν οι επιμορφούμενοι, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν με την άποψη αυτή. Αναλυτικότερα, δηλώνουν ότι δημιούργησαν εκπαιδευτικό υλικό αξιοποιώντας τις

γνώσεις τους, και κάποιοι μάλιστα χρησιμοποίησαν την γνώση αυτή για την πραγματοποίηση εργασιών σε προγράμματα e twinning, καθώς και τα εφάρμοσαν στην τάξη τους με μαθητές.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Ναι, το εκπαιδευτικό υλικό με κατεύθυνε στην αξιοποίηση των γνώσεων που απέκτησα από το σεμινάριο E1

αυτό αποδείχθηκε εμπράκτως διότι δημιούργησα εκπαιδευτικό υλικό με την χρήση των ΤΠΕ που δε γνώριζα παλαιότερα E1

Ναι διότι ανέφερε τις δυνατότητες και την καταλληλότητα εφαρμογής τους. E2

Θεωρώ ότι ιδίως η επεξεργασία εικόνας και κειμένων θα με βοηθήσει στην τάξη E3

Ναι και ήδη τις έχω χρησιμοποιήσει σε ένα e twinning Project που έχω αναλάβει. E4

Τα παιδιά που το χρησιμοποίησαν, αφού τους έδειξα την εν λόγω παρουσίαση, εντυπωσιάστηκαν, αλλά και εγώ το ίδιο από αυτά που έκαναν. E4

Προτάσεις βελτίωσης για τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτό το σημείο του συγκεκριμένου άξονα, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση της δομής και της οργάνωσης του εκπαιδευτικού υλικού, παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί δεν θεώρησαν ότι υπήρχε κάποιο σημείο που θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Όχι, δε νομίζω ότι χρήζει περαιτέρω βελτίωσης. E1

Δεν έχω να προτείνω κάτι, μου φάνηκε σωστό και εύχρηστο. E2

Όχι, δεν έχω τίποτα να σχολιάσω E3

Όχι, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι που θα άλλαζα. E4

4^{ος} Άξονας: Αξιολόγηση της ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτό τον άξονα θα αναλυθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού. Συγκεκριμένα, τα κριτήρια του συγκεκριμένου άξονα, αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό βασισμένα στις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το κατά πόσο η αισθητική και η εμφάνισή του προσέλκυσε το ενδιαφέρον των επιμορφούμενων, κατά πόσο υπήρχαν πολυμορφικά στοιχεία μέσα σε αυτό, κατά πόσο το ύφος του ήταν φιλικό και τέλος, κατά πόσο υπάρχουν προτάσεις βελτίωσής του όσον αφορά την ελκυστικότητά του.

Η αισθητική και η εμφάνιση προσέλκυε το ενδιαφέρον του επιμορφούμενου

Όσον αφορά την αισθητική και την εμφάνιση του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι τους προσέλκυσε το ενδιαφέρον. Αναλυτικότερα, δηλώνουν ότι οι όμορφες εικόνες, το στοιχείο του ήχου, τα έντονα χρώματα και η καρτουνίστικη αισθητική, είναι στοιχεία που προσελκύουν μαθητές, αλλά και εκπαιδευτικούς. Επίσης, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο avatar, που συνόδευε τον επιμορφούμενο εκπαιδευτικό σε κάθε του βήμα καθ' όλη την επιμόρφωση και χαρακτηριστικά αναφέρουν πως ήταν ένα ιδιαίτερα ελκυστικό στοιχείο.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Από αισθητικής άποψης το εκπαιδευτικό υλικό ήταν από τα ωραιότερα που έχω δει και συμμετάσχει σε επιμορφωτικό επίπεδο. E1

Όμορφες εικόνες και ζωντανά χρώματα που κέντρισαν το ενδιαφέρον μου σε όλη τη διαδικασία. E2

Ναι, πολύ. Διότι είχε χρώμα, ήχο και εικόνα. E2

Και ιδιαίτερα ελκυστικό ήταν το στοιχείο animation με το avatar που θύμιζε την ίδια την ερευνήτρια, που συνόδευε κάθε βήμα. E2

Τα έντονα χρώματα και η καρτουνίστικη αισθητική είναι ελκυστικά στοιχεία και για μαθητές και για εκπαιδευτικούς E3

Πραγματικά ενδιαφέρουσα ήταν το avatar της κοπέλα που μιλούσε και εξηγούσε. Το έκανε πιο ελκυστικό E4

Το εκπαιδευτικό υλικό περιείχε πολυμορφικά στοιχεία

Όσον αφορά το κατά πόσο το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης περιείχε πολυμορφικά στοιχεία, οι εκπαιδευτικοί, όπως ανέφεραν και στο προηγούμενο ερώτημα περί ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού υλικού, δηλώνουν ότι ήταν πλήρες και ότι συνδύαζε πολλά πολυμορφικά στοιχεία. Συγκεκριμένα, αναφέρουν ότι υπήρχε το στοιχείο του ήχου, της εικόνας, της κινούμενης εικόνας, του βίντεο, του animation, στοιχεία που πρόσδιδαν μία ιδιαίτερη ζωντάνια στην επιμόρφωση και έκαναν την παρουσίαση πιο ελκυστική, ευχάριστη και κατανοητή. Επιπρόσθετα, αναφέρουν ότι αυτός ο συνδυασμός όλων αυτών των πολυμέσων συνέβαλε στο να μην είναι βαρετή η επιμόρφωση και να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι επιτυχώς. Τέλος, ένας εκπαιδευτικός χαρακτηριστικά αναφέρει ότι αυτά τα στοιχεία

συνέβαλλαν στο να ενθαρρυνθεί η ασύγχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ της εκπαιδευτριάς και των συμμετεχόντων στην επιμόρφωση.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Το εκπαιδευτικό υλικό περιείχε πάρα πολλά πολυμορφικά μέσα E1

όπως εικόνα, κινούμενη εικόνα, ήχο, βίντεο, animation, video, κείμενο, ηλεκτρονική πλατφόρμα, γενικότερα στοιχεία δράσης που ενθάρρυναν την ασύγχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ της εκπαιδευτριάς και των συμμετεχόντων. E1

Ναι, τα πάντα. Όπως ανέφερα και προηγουμένως, αυτό προσέδιδε μια ιδιαίτερη ζωντάνια και έκανε την παρουσίαση ελκυστική, κατανοητή και ευχάριστη. E2

Επίσης έδειχνε έμπρακτα την χρήση των πολυμέσων για εκπαιδευτικούς σκοπούς. E2

Ναι, ήταν πλήρες το υλικό E3

Ναι, υπήρχε συνδυασμός όλων!! Στη σωστή αναλογία πάντα για να μη γίνει βαρετό αλλά και για να επιτευχθεί ο σκοπός και ο στόχος του εκπαιδευτικού υλικού. E4

Το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού ήταν φιλικό

Αναφορικά με το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικοί δείχνουν να συμφωνούν ότι ήταν φιλικό, γεγονός που ήταν καθοριστικό για την καλή διάθεση συνεργασίας και συμμετοχής. Επιπλέον, αναφέρουν ότι το μοντέρνο ύφος στο λόγο, καθώς και στην εικονογράφηση, έδιναν την αίσθηση μίας σύγχρονης διδακτικής αντίληψης και δημιουργούσαν στον επιμορφούμενο θετικά συναισθήματα ώστε να συμμετέχει ενεργά και με αδιάληπτο ενδιαφέρον. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ένας εκπαιδευτικός ανέφερε ότι αυτό τον φιλικό ύφος, τον «παρέσυρε» και τον οδήγησε να γνωρίσει μία νέα για αυτόν εκπαιδευτική μορφή.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Από την πρώτη επίσκεψη στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και το αρχικό καλωσόρισμα της εκπαιδευτριάς μου δημιουργήθηκαν φιλικά και θετικά συναισθήματα που με ώθησαν να συμμετάσχω από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδικασίας. E1

Μοντέρνο ύφος στο λόγο και στην εικόνα, με «πνοή» σύγχρονης διδακτικής αντίληψης με «παρέσυρε» και με οδήγησε στη γνωριμία με μια εκπαιδευτική μορφή άγνωστη προς εμέ μέχρι τότε. E1

Πολύ. Νομίζω ότι ήταν καθοριστικό για την διάθεση συνεργασίας και συμμετοχής. E2

Ήταν φιλικό και προέτρεπε το χρήστη να ασχοληθεί παραπάνω E3

Απόλυτα! Σε προσέλκυε κατευθείαν να δώσεις μεγαλύτερη προσοχή. E4

Προτάσεις βελτίωσης για την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού.

Σε αυτό το σημείο του συγκεκριμένου άξονα, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση της ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού υλικού, παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί δεν θεώρησαν ότι υπήρχε κάποιο σημείο που θα μπορούσε να βελτιωθεί. Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Η ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού ήταν υψηλή και ως προς τη σχεδίαση, δομή, οργάνωση και την εικονογράφηση ήταν άριστη E1

Όχι, το βρήκα απολύτως κατάλληλο και εμπνευσμένο E2

Όλα ήταν πολύ καλά E3

Σίγουρα υπάρχουν πάντα σημεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν, αλλά προσωπικά αυτό που είδα ήταν κάτι που μου άρεσε και με κάλυπτε. E4

5^{ος} Άξονας: Προτάσεις βελτίωσης – Παρατηρήσεις

Το πιο θετικό στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού

Όσον αφορά το στοιχείο που βρίσκει ο κάθε εκπαιδευτικός πιο θετικό στην επιμόρφωση, οι απόψεις τους δείχνουν να ποικίλουν. Συγκεκριμένα, ένα εκπαιδευτικός αναφέρει πως η εφαρμογή του βίντεο του φάνηκε πιο ενδιαφέρουσα, καθώς αξιολογεί πως είναι πιο χρήσιμη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Άλλος εκπαιδευτικός, αξιολογεί την εφαρμογή του animation πιο ελκυστική, καθώς θεωρεί πως είναι πιο αποτελεσματική και δημιουργεί μία ευχάριστη αμεσότητα. Το κόμικ αποτελεί για άλλο εκπαιδευτικό την πιο ελκυστικής εφαρμογή, καθώς ήταν εύκολο στη χρήση και αποτελεσματικό στην εφαρμογή του στην τάξη. Τέλος, ένας εκπαιδευτικός αξιολογεί όλο το εκπαιδευτικό υλικό θετικό, καθώς προήγαγε την χρήση σύγχρονων διαδικτυακών εφαρμογών.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Η δημιουργία video ήταν για μένα το πιο θετικό και ενδιαφέρον διότι είναι αυτό που μου φαίνεται περισσότερο χρηστικό κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. E1

Το στοιχείο animation βρήκα ιδιαίτερα ελκυστικό και αποτελεσματικό. Δημιουργούσε συν τοις άλλοις μια ευχάριστη αμεσότητα. E2

Όλο το υλικό διότι προτρέπει τον εκπαιδευτικό να ασχοληθεί με ελκυστικά διαδικτυακά προγράμματα E3

Το κόμικ με κέρδισε σαν χρήστη, διότι δε με παίδευσε για την πραγματοποίησή του και κυρίως με «ώθησε» να το εφαρμόσω στην τάξη μου. E4

Γενικές προτάσεις βελτίωσης και συμπλήρωσης του εκπαιδευτικού υλικού

Σε αυτό το σημείο του συγκεκριμένου άξονα, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να κάνουν προτάσεις σχετικά με τη βελτίωση και τη συμπλήρωση του εκπαιδευτικού υλικού στο σύνολό του, παρόλα αυτά οι εκπαιδευτικοί δεν θεώρησαν ότι υπήρχε κάποιο σημείο που θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Παραθέτουμε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αυτούσιες:

Δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι να προσθέσω. E1

Δεν έχω να προτείνω κάτι. Μου φάνηκε απολύτως σωστά μελετημένο και δοσμένο. Και με καθοδήγησε απόλυτα, χωρίς απορίες και κενά. Ήταν μια πολύ ευχάριστη και προ πάντων χρήσιμη συνεργασία. Συγχαρητήρια πολλά! E2

Δεν έχω να προτείνω τίποτα. Έμεινα απόλυτα ικανοποιημένος E3

Καμία, πραγματικά.. E4

Άλλο

Η μέθοδος της ανάλυσης δεδομένων, στο πλαίσιο της εξαντλητικότητας που έχει αναφερθεί, καθιστά αναγκαίο την ύπαρξη του κριτηρίου «άλλο». Σε αυτό το κριτήριο τοποθετούνται απόψεις των εκπαιδευτικών που αναφέρονται σε θέματα που δεν αφορούσαν άμεσα το ερώτημα που τους τέθηκε, αποτελούν όμως στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού και γι' αυτό το λόγο θα παρατεθούν και θα σχολιαστούν, καθώς το περιεχόμενό του αφορά στις αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού.

Αναλυτικότερα, πάντα ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του χρειάζεται να δίνει παραδείγματα για να ενισχύσει την κατανόηση μία έννοιας, έτσι και σε μία εξ αποστάσεως εκπαίδευση ενηλίκων, ο εκπαιδευτικός – επιμορφωτής, προκειμένου οι ενισχύσει και να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του, οφείλει να παραθέτει παραδείγματα που να είναι επεξηγηματικά. Τα παραδείγματα, έχουν το χαρακτηριστικό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο και να του δίνουν το κίνητρο να συνεχίσει. Επίσης, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η έννοια του παραδείγματος ενθαρρύνει την αυτονομία στη μάθηση. Για το λόγο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι ένας εκπαιδευτικός έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι υπήρχαν παραδείγματα.

Παραθέτουμε την άποψη του εκπαιδευτικού αυτούσια:

Υπήρχαν τα παραδείγματα E2

Τέλος, ένας εκπαιδευτικός δήλωσε την ικανοποίησή του αναφορικά με το γεγονός ότι στην επιμορφωτική πλατφόρμα υπήρχε η δυνατότητα της επικοινωνίας. Είναι απαραίτητο σε ένα εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα να υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας με τον επιμορφωτή, ή και ένας χώρος που θα μπορεί ο επιμορφούμενος να σχολιάσει ή να θέσει κάποιο διευκρινιστικό ερώτημα. Η δυνατότητα αυτή δημιουργεί στον επιμορφούμενο-εκπαιδευόμενο το αίσθημα της ασφάλειας και ενισχύει την συνέχεια μίας δια βίου πορεία μάθησης.

Παραθέτουμε την άποψη του εκπαιδευτικού αυτούσια:

Καθώς υπήρχε και η δυνατότητα επικοινωνίας για οποιαδήποτε διευκρίνιση. E2

10.10. Συμπεράσματα Αξιολόγησης

Συνοψίζοντας, η παρούσα έρευνα που απαντά στο δεύτερο σκέλος του 3^{ου} ερευνητικού ερωτήματος, πραγματοποιήθηκε με σκοπό να αξιολογήσει το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου, και η αξιολόγηση βασίστηκε σε πέντε άξονες που δημιουργήθηκαν βάσει Αρχών Σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού. Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών που το χρησιμοποίησαν, το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογείται ικανοποιητικό και δείχνει να καλύπτει απόλυτα τους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκε.

Η ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού, αποτελεί βασική προϋπόθεση σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, καθώς διευκολύνει και ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο. Στην προκειμένη περίπτωση οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό ως εύχρηστο και λειτουργικό, καθώς δεν προϋποθέτει εξειδικευμένες γνώσεις. Οι οδηγίες χαρακτηρίζονταν από σαφήνεια και πληρότητα, αποτρέποντας έτσι τον επιμορφούμενο να παρεκκλίνει από τον στόχο του και να του δημιουργηθούν νοηματικά κενά και απορίες. Επιπλέον, η αυτονομία στην μάθηση είναι καίριας σημασίας σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, χαρακτηριστικό που δείχνει να προωθήθηκε μέσα από το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς οι επιμορφούμενοι κατάφεραν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις του και να αυτενεργήσουν ώστε να δημιουργήσουν οι ίδιοι εκπαιδευτικό υλικό για τις ανάγκες της διδασκαλίας τους. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι αναφέρθηκε το εκπαιδευτικό υλικό έδωσε το έναυσμα στους εκπαιδευτικούς να λειτουργήσουν αυτόνομα και να αναζητήσουν άλλες ψηφιακές εφαρμογές που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν.

Το περιεχόμενο ενός εκπαιδευτικού υλικού οφείλει να χαρακτηρίζεται από πληρότητα, από πολλές απόψεις. Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό φαίνεται να είναι πλήρες αναφορικά με το περιεχόμενο του, δίχως να προκαλεί ασάφειες, καθώς ο λόγος που χρησιμοποιούνταν ήταν απλός και κατανοητός. Επεξηγούσε με ακρίβεια και καθοδηγούσε τον επιμορφούμενο να ανταπεξέλθει επιτυχώς στις ανάγκες της επιμόρφωσης. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι επιμορφούμενοι προσθέτουν ότι ο τρόπος που εκφραζόταν ο λόγος, καθώς και η ροή του ήταν κατάλληλη, ώστε το εκπαιδευτικό υλικό να είναι κατανοητό και σαφές, και κατ' επέκταση η νέα γνώση να επεξεργαστεί ευκολότερα. Επιπλέον, οι σκοποί και οι στόχοι ήταν με σαφήνεια διατυπωμένοι και το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού βοηθούσε ώστε να καλυφθούν. Η πληρότητα του περιεχομένου, καθώς και η ύπαρξη παραδειγμάτων, ενίσχυσε την επίτευξη των στόχων. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ήταν εφικτά και ρεαλιστικά, καθώς ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα και ουτοπικές προσδοκίες. Σε γενικές γραμμές, το περιεχόμενο χαρακτηριζόταν από φαντασία, ζωντάνια και αμεσότητα, γεγονός που οδήγησε στην επιτυχή επίτευξη των στόχων, δίχως κόπο και στατικότητα.

Η καταλληλότητα ενός εκπαιδευτικού υλικού, όσον αφορά τη δομή και την οργάνωσή του, είναι ένα ακόμα στοιχείο που συντελεί στην αποτελεσματικότητά του. Το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε σωστά οργανωμένο και οι ενότητες άψογα καταταμημένες, γεγονός που οδήγησε στην κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού και δεν δημιουργούσε προβλήματα και ασάφειες. Επιπλέον, υπήρχε συνοχή στη σύνδεση των πηγών και των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού, και όπως αναφέρουν η μετάβαση από το ένα στοιχείο στο επόμενο ήταν κατάλληλη και είχε λογική ροή, και τα βήματα ήταν με σαφήνεια οργανωμένα και δεν υπήρχαν αστοχίες. Από τις πιο βασικές διαπιστώσεις της παρούσας έρευνα ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί κατάφεραν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν, όχι μόνο στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για τις ανάγκες της επιμόρφωσης, αλλά και για υλικό που εφάρμοσαν στους μαθητές τους στην τάξη και στην ολοκλήρωση προγραμμάτων που πραγματοποιήθηκαν στο σχολείο τους, όπως το etwinning.

Η αισθητική και η εμφάνιση ενός ηλεκτρονικού περιβάλλοντος συμβάλλουν στον να παραμείνει αναλλοίωτο το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου. Το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε θετικά από τους εκπαιδευτικούς όσον αφορά την ελκυστικότητά του, καθώς οι όμορφες εικόνες, το στοιχείο του ήχου, τα έντονα χρώματα και η καρτουνίστικη αισθητική κατάφεραν να προσελκύσουν και να διατηρήσουν το ενδιαφέρον των επιμορφούμενων. Αξίζει να σημειωθεί ότι γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο avatar, που συνόδευε τον επιμορφούμενο εκπαιδευτικό σε κάθε του βήμα καθ' όλη την επιμόρφωση και χαρακτηριστικά αναφέρουν πως

ήταν ένα ιδιαίτερα ελκυστικό στοιχείο. Επίσης, η παρουσία πολυμεσικών στοιχείων ήταν φανερή, καθώς όπως αναφέρεται τα στοιχεία του ήχου, της εικόνας, της κινούμενης εικόνας, του βίντεο, του animation, πρόσδιδαν μία ιδιαίτερη ζωντάνια στην επιμόρφωση και έκαναν την παρουσίαση πιο ελκυστική, ευχάριστη και κατανοητή. Επιπρόσθετα, τα πολυμεσικά στοιχεία συνέβαλλαν στο να ενθαρρυνθεί η ασύγχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ της εκπαιδευτριάς και των συμμετεχόντων στην επιμόρφωση. Στην ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού συνέβαλλε ακόμα και το φιλικό ύφος, καθώς δημιουργούσε στον επιμορφούμενο θετικά συναισθήματα ώστε να συμμετέχει ενεργά και με αδιάληπτο ενδιαφέρον. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ένας εκπαιδευτικός ανέφερε ότι αυτό τον φιλικό ύφος, τον «παρέσυρε» και τον οδήγησε να γνωρίσει μία νέα για αυτόν εκπαιδευτική μορφή σύγχρονης διδακτικής αντίληψης.

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών διαφοροποιούνται, ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες και προτιμήσεις, αναφορικά με το πιο θετικό στοιχείο της επιμόρφωσης. Συγκεκριμένα, το βίντεο χαρακτηρίζεται ως η πιο ενδιαφέρουσα εφαρμογή από έναν εκπαιδευτικό, καθώς την θεωρεί ως πιο χρήσιμη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Άλλος εκπαιδευτικός, αξιολογεί την εφαρμογή του animation πιο ελκυστική, λόγω του ότι είναι πιο αποτελεσματική και δημιουργεί μία ευχάριστη αμεσότητα. Το κόμικ αποτελεί για άλλο εκπαιδευτικό την πιο ελκυστική εφαρμογή, καθώς ήταν εύκολο στη χρήση και αποτελεσματικό στην εφαρμογή του στην τάξη. Τέλος, ένας εκπαιδευτικός αξιολογεί όλο το εκπαιδευτικό υλικό θετικό, καθώς προήγαγε την χρήση σύγχρονων διαδικτυακών εφαρμογών.

Πάντα ο εκπαιδευτικός κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας του χρειάζεται να δίνει παραδείγματα για να ενισχύσει την κατανόηση μία έννοιας, έτσι και σε μία εξ αποστάσεως εκπαίδευση ενηλίκων, ο εκπαιδευτικός – επιμορφωτής, προκειμένου οι ενισχύσει και να εμπλουτίσει τη διδασκαλία του, οφείλει να παραθέτει παραδείγματα που να είναι επεξηγηματικά. Τα παραδείγματα, έχουν το χαρακτηριστικό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο και να του δίνουν το κίνητρο να συνεχίσει. Επίσης, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η έννοια του παραδείγματος ενθαρρύνει την αυτονομία στη μάθηση. Στην περίπτωση της συγκεκριμένης επιμόρφωσης και του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού, η παρουσία παραδειγμάτων ήταν εμφανής.

Εν κατακλείδι, η δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ του επιμορφωτή και του επιμορφούμενου είναι ζωτικής σημασίας σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό είχε σχεδιαστεί έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας με τον επιμορφωτή, ή και ένας χώρος που θα μπορεί ο επιμορφούμενος να

σχολιάσει ή να θέσει κάποιο διευκρινιστικό ερώτημα, γεγονός που εκτιμήθηκε από τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς και για το λόγο αυτό αναφέρθηκε. Πάντα η δυνατότητα επικοινωνίας σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα, δημιουργεί στον επιμορφούμενο-εκπαιδευόμενο το αίσθημα της ασφάλειας και ενισχύει την συνέχεια μίας δια βίου πορείας μάθησης.

11. Συζήτηση

Συνοψίζοντας, λαμβάνοντας υπόψιν τα ευρήματα και των δύο ερευνών (ποσοτικής και ποιοτικής) που πραγματοποιήθηκαν για τις ανάγκες συγγραφής της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, είναι δυνατόν να εξαχθούν πολλαπλά συμπεράσματα αναφορικά με την αλληλεπιδραστική σχέση μεταξύ των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Τεχνολογίας (ΤΠΕ) και των εκπαιδευτικών, των μαθητών και της ίδιας της διδασκαλίας. Επιπροσθέτως, αυτή η αλληλεπιδραστική σχέση είναι εμφανής και στην περίπτωση των ΤΠΕ ως βασικός πυλώνας δημιουργίας εμπλουτισμένου εκπαιδευτικού υλικού.

Προκειμένου να διερευνηθεί η αλληλεπιδραστική αυτή σχέση, διατυπώθηκαν τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα που εξετάστηκαν μέσα από την ποσοτική έρευνα που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Ρεθύμνου, και που ενισχύθηκαν από τα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας, που αφορούσε στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες του εν λόγω εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών, οι ΤΠΕ πράγματι ενισχύουν της διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας. Ο δυνατότητα των ΤΠΕ να προσφέρουν μια πολυμορφική διδασκαλία-μάθηση, συμβάλλει στο να αποτελέσει ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας και όχι μόνο. Η διδασκαλία των εκπαιδευτικών ενισχύθηκε από τη χρήση εφαρμογών ΤΠΕ και συνέβαλλε στην αποτελεσματικότερη εκμάθηση της γλώσσας. Αλλά και οι ίδιοι οι επιμορφούμενοι, ως «μαθητές» πλέον μέσω της επιμόρφωσης, αξιολογούν την επιμόρφωση με τη χρήση ΤΠΕ ως ελκυστική και αποτελεσματική, καθώς τα πολυμεσικά στοιχεία που περιλαμβάνονταν στην επιμόρφωση για την εκμάθηση χρήσης εφαρμογών ΤΠΕ, χαρακτηρίζονταν από ζωντάνια και αμεσότητα που οδηγούσε στην επιτυχή επίτευξη των διδακτικών στόχων.

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών, δεν περιορίζεται στην ενίσχυση της διδασκαλίας μόνο. Αντιθέτως, εμπλουτίζει και υποβοηθά τον ρόλο του ίδιου του

εκπαιδευτικού Αγγλικής Γλώσσας. Χαρακτηριστικό των ΤΠΕ, άξιο αναφοράς, είναι η δυνατότητα που δίνουν στον εκπαιδευτικό να ενισχύσει την δημιουργικότητά του, καθώς και την αυτοπεποίθησή του στη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Επιπλέον, οι ΤΠΕ προάγουν την αυτονομία της μάθησης, χαρακτηριστικό που επιβεβαιώνεται από τους εκπαιδευτικούς, καθώς ήταν σε θέση να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν και να αυτενεργήσουν ώστε να δημιουργήσουν οι ίδιοι εκπαιδευτικό υλικό. Επιπρόσθετα, οι ΤΠΕ φαίνεται να έδωσαν το έναυσμα στους εκπαιδευτικούς να λειτουργήσουν αυτόνομα και να αναζητήσουν άλλες ψηφιακές εφαρμογές που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν.

Οι ΤΠΕ φανερά αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού. Η πολυμορφικότητα που τις χαρακτηρίζει δύναται να συμβάλλει στην ενίσχυση της αλληλεπίδρασης των μαθητών και στο να δοθεί το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας. Παράλληλα, σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών, οι ΤΠΕ δεν αποτέλεσαν ένα αποτελεσματικό εργαλείο μόνο για τη αλληλεπίδραση των μαθητών, αλλά και οι ίδιοι οι επιμορφούμενοι δηλώνουν ότι τα πολυμεσικά στοιχεία ενθάρρυναν την ασύγχρονη αλληλεπίδραση μεταξύ των ιδίων και της επιμορφώτριας. Παράλληλα, η ελκυστικότητα των ΤΠΕ συνέβαλλε στη δημιουργία θετικών συναισθημάτων, ώστε μαθητές και επιμορφούμενοι να συμμετέχουν ενεργά και με αδιάληπτο ενδιαφέρον. Είναι αισθητική και η εμφάνιση που προσδίδουν οι ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό υλικό, που συμβάλλει στο να παραμείνει αναλλοίωτο το ενδιαφέρον ενός χρήστη. Σε γενικές γραμμές, η χρήση των νέων τεχνολογιών ενδείκνυται για τη παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, διότι τα χαρακτηριστικά τους είναι τα πλέον κατάλληλα που αρμόζουν και συμβαδίζουν με την σύγχρονη πραγματικότητα.

Οι ΤΠΕ μεταξύ άλλων βοηθούν τους μαθητές ποικιλοτρόπως. Έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ευνοϊκές συνθήκες ώστε η συμμετοχή τους στην τάξη να είναι ενεργή. Πέραν τούτου, η χρήση εφαρμογών ΤΠΕ στην τάξη ενθαρρύνει τους μαθητές να κάνουν οι ίδιοι χρήση ψηφιακών εφαρμογών, γεγονός που επιβεβαιώνεται και στην περίπτωση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, οι οποίοι εξέφρασαν την επιθυμία να μάθουν νέες εφαρμογές, και άλλοι μάλιστα αναζήτησαν άλλες ψηφιακές εφαρμογές προκειμένου να ενισχύσουν τη διδασκαλία τους ή για να ολοκληρώσουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που πραγματοποιούσαν στο σχολείο τους. Μεταξύ άλλων, η χρήση εφαρμογών ΤΠΕ δείχνει να ενισχύει τη δημιουργικότητα μαθητών, αλλά και εκπαιδευτικών. Αφενός οι μαθητές χρησιμοποίησαν κάτι πολύ οικείο προς αυτούς για να δημιουργήσουν κάτι νέο, και αφετέρου το εκπαιδευτικό υλικό των επιμορφούμενων αποτελεί μία ατομική δημιουργία.

Τα παραπάνω αποτελέσματα δείχνουν να συγκλίνουν και να συμφωνούν με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί αναφορικά με την παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ και την αποτελεσματικότητά τους στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας και στην ενίσχυση των κινήτρων των εκπαιδευτικών, καθώς και των μαθητών. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνα των Raman A. & Mohamed A. σε καθηγητές Αγγλικής Γλώσσας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών είχαν θετική άποψη αναφορικά με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας. (Raman,& Mohamed, 2013). Ακόμα σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τους Lu Z., Hou L., & Huang X., σε μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου γινόταν χρήση περιβάλλοντος υποβοηθούμενου από υπολογιστή για τη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας (CALL), τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι ΤΠΕ λειτούργησαν ως ενδιάμεσο μέσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τον μαθητή και έκανε την αλληλεπίδραση μεταξύ τους ομαλή και ευέλικτη. Επίσης, εξήχθη το συμπέρασμα ότι οι μαθητές δεν ήταν παθητικοί δέκτες της πληροφορίας, αλλά διατήρησαν μία ενεργή στάση απέναντι στην εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας. Τέλος, το διαδικτυακό περιβάλλον ήταν αποτελεσματικό στη δημιουργία ευκαιριών μάθησης και εξάσκησης της Γλώσσας στόχου, καθώς οι μαθητές φάνηκε να βελτίωσαν τις λεκτικές και ακουστικές τους δεξιότητες, καθώς και ενίσχυσαν τις επικοινωνιακές γλωσσικές δεξιότητές τους. (Lu, Hou, & Huang, 2010). Επιπλέον, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε φοιτητές στο πανεπιστήμιο του Botswana από τους Umunnakwe N. & Sello Q., οι απόψεις των φοιτητών αναφορικά με την αποτελεσματικότητά στην εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας ως ξένη, ήταν θετικές. (Umunnakwe & Sello, 2014). Επιπρόσθετα, σε έρευνα που διεξήχθη σε φοιτητές από τους Nhung Hong Thi Nguyen & Dang Hoang Tri το 2014, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι φοιτητές είχαν θετική στάση απέναντι στη χρήση ΤΠΕ για την μελέτη της Αγγλικής Γλώσσας και εξέφρασαν την άποψη ότι οι ΤΠΕ θα έπρεπε να χρησιμοποιούνται με μεγαλύτερη συχνότητα την αίθουσα διδασκαλίας προκειμένου να ενισχυθεί η εκμάθηση και η διδασκαλία της γλώσσας.

Εν κατακλείδι, οι ΤΠΕ αδιαμφισβήτητα αποτελούν ένα πολύτιμο εργαλείο. Ο εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας του δημόσιου σχολείου, με τον εξοπλισμό που διαθέτει το σχολείο του, που μερικές φορές είναι λίγος και σε κάποιες περιπτώσεις ανύπαρκτος, προσπαθεί με τη χρήση εφαρμογών ΤΠΕ και ενισχύει τη διδασκαλία του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας και την κάνει πιο ελκυστική προς τους μαθητές. Σε γενικές γραμμές θα λέγαμε ότι η πλειονότητα των εκπαιδευτικών του δείγματος της έρευνας έχει επιμορφωθεί σε θέματα που άπτονται των Νέων Τεχνολογιών, παρόλα αυτά εκφράζει την επιθυμία να επιμορφωθεί και να αναπτύξει ή ακόμα

και να εμπλουτίσει τις ψηφιακές του δεξιότητες, καθώς αποτελούν απαραίτητο και καθημερινό εργαλείο του σύγχρονου κόσμου. Οι παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ και ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητες ανάγκες που τις επιβάλλουν οι απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

11.1. Μελλοντικές Προτάσεις για Περαιτέρω Έρευνα

Πάντα μία έρευνα δύσκολα καλύπτει όλες τις πιθανότητες και τα ενδεχόμενα και γι' αυτό το λόγο και στην παρούσα έρευνα μπορούν να προταθούν ζητήματα για περαιτέρω έρευνα.

Το εκπαιδευτικό υλικό που παρουσιάστηκε, εφαρμόστηκε σε ένα μικρό αριθμό εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας. Θα μπορούσε, λοιπόν, η παρούσα έρευνα να αποτελέσει αφετηρία για την πραγματοποίηση μίας έρευνας σε ευρύτερο κοινό. Θα μπορούσαν να συμμετέχουν περισσότεροι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Γλώσσας, αλλά και όχι μόνο. Εφόσον τα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας συνάδουν με αυτά άλλων ξένων γλωσσών, θα μπορούσε το περιεχόμενο της παρούσας έρευνας να απευθύνεται και σε άλλους ξενόγλωσσους εκπαιδευτικούς.

Επιπρόσθετα, το εκπαιδευτικό υλικό θα μπορούσε να εφαρμοστεί και σε ξενόγλωσσους εκπαιδευτικούς ιδιωτικής εκπαίδευσης, γεγονός που θα πρόσδιδε ακόμη περισσότερες πληροφορίες όχι μόνο αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, αλλά θα συνέβαλλε και στον εμπλουτισμό του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού.

Τέλος, το μεγαλύτερο χρονικό εύρος, θα έδινε αναμφισβήτητα τη δυνατότητα να συλλέξουμε ακόμη περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς εάν το χρονικό διάστημα ήταν μεγαλύτερο, το ενδεχόμενο να παρουσιαστούν ζητήματα και προβληματισμοί αυξάνεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Al-Mansour, N. S., & Al-Shorman, R. E. A. (2012). The effect of computer-assisted instruction on Saudi University students' learning of English. *Journal of King Saud University-Languages and Translation*, 24(1), 51-56.

Αναστασιάδης Π. , Καρβούνης Λ., Παναγιωτοπούλου Σ. (2016). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2013-2014» ΤΠΕ και Δημιουργικότητα στο Σύγχρονο Σχολείο. (Διαθέσιμο online στο: http://stemeducation.upatras.gr/histem2016/assets/files/histem2016_submissions/histem2016_paper_40.pdf , προσπελάστηκε στις 11/09/2019)

Αναστασιάδης, Π., Σπαντιδάκης, Γ. (2007). Ζητήματα Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού σε Υπερμεσικά Περιβάλλοντα Μάθησης με έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.) Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007

Almekhlafi, A. G. (2006). The effect of computer assisted language learning (CALL) on United Arab Emirates English as a foreign language (EFL) school students' achievement and attitude. *Journal of Interactive Learning Research*, 17(2), 121-142.

Αρκουδή Π. & Γεωργακοπούλου Μ., (2016). Είδη Επιστημονικής Έρευνας και Εφαρμογές. Δημοσιευμένη Πτυχιακή Εργασία, Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ. (διαθέσιμο στο <http://oceanis.lib2.uniwa.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3109/%ce%95%ce%99%ce%94%ce%97%20%ce%95%ce%a0%ce%99%ce%a3%ce%a4%ce%97%ce%9c%ce%9f%ce%9d%ce%99%ce%9a%ce%97%ce%a3%20%ce%95%ce%a1%ce%95%ce%a5%ce%9d%ce%91%ce%a3%20%ce%9a%ce%91%ce%99%20%ce%95%ce%a6%ce%91%ce%a1%ce%9c%ce%9f%ce%93%ce%95%ce%a3.pdf?sequence=2&isAllowed=y> , προσπελάστηκε στις 20/11/2019)

Azizinezhad, M., & Hashemi, M. (2013). A look at the status of computer assisted language learning and its applications. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 121-124.

Azizinezhad, M., Hashemi, M., & Darvishi, S. (2013). Application of cooperative learning in EFL classes to enhance the students' language learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 138-141.

Βασιλού-Παπαγεωργίου, Β., & Βασάλα, Π. (2005). Η υποστήριξη των Μεταπτυχιακών Σπουδαστών στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Τι Ζητούν οι Σπουδαστές και τι Πιστεύουν οι ΣΕΠ ότι Ζητούν οι Σπουδαστές. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Πρακτικά Συνεδρίου. Τόμος Α'. (σελ. 326-337). Αθήνα: Προπομπός

Beavers, A. (2009). Teachers as learners: Implications of adult education for professional development. *Journal of College Teaching & Learning (TLC)*, 6(7).

Βεργίδης, Δ. (1999). Σχεδιασμός και δόμηση προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στο Δ. Βεργίδης & Θ. Καραλής (επιμ) Εκπαίδευση Ενηλίκων. Σχεδιασμός, Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων (Τόμος Γ'). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Bhatti, T. M. (2013). Teaching Reading through Computer-Assisted Language Learning. *Tesl-Ej*, 17(2), n2.

Βουτσά Μ. (2018) «Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενήλικων και η σχέση του με τους εκπαιδευομένους σε σχολείο δεύτερης ευκαιρίας του Ν. Θεσσαλονίκης:-στάσεις και απόψεις εκπαιδευτών & εκπαιδευόμενων». Δημοσιευμένη Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Βλαχλής, Δ., & Βελιάδη, Μ. (2016). Παιδαγωγική και διδακτική αξιοποίηση των ψηφιακών κόμικ. (διαθέσιμο online στο <http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/4963/1236.pdf?sequence=1> , προσπελάστηκε στις 12/9/2019)

Canning-Wilson, C., & Wallace, J. (2000). Practical aspects of using video in the foreign language classroom. *The Internet TESL Journal*, 6(11), 36-1. (διαθέσιμο στο <http://iteslj.org/Articles/Canning-Video> , προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)

Γιαννοπούλου, Α. (2011). *Διδασκαλία μαθηματικών εννοιών με χρήση εργαλείων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης* (Doctoral dissertation). (διαθέσιμο στο https://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/4810/1/Nimertis_Giannopoulou.pdf , προσπελάστηκε στις 10/09/2019)

Γκιάστας, Ι. (2006). Για μια στρουκτουραλιστική προσέγγιση της Αποστάσεως Εκπαίδευσης. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, σσ. 18-22.

Chun, D. M. (2001). L2 reading on the web: Strategies for accessing information in hypermedia. *Computer Assisted Language Learning*, 14(5), 367-403.

Cleaver, S. (2008). Comics & Graphic Novels. *Instructor*, 117(6), 28.

Csabay, N. (2006). Using Comic Strips in Language Classes. In *English Teaching Forum* (Vol. 44, No. 1, pp. 24-26). US Department of State. Bureau of Educational and Cultural Affairs, Office of English Language Programs, SA-5, 2200 C Street NW 4th Floor, Washington, DC 20037.

Δενδρινού, Β., & Καραβά, Ε. (2013). Ξενόγλωσση εκπαίδευση για την προώθηση της πολυγλωσσίας στην Ελλάδα σήμερα: προσεγγίσεις και πρακτικές διδασκαλίας. (Διαθέσιμο στο http://rcel.enl.uoa.gr/files/rcel/texts/ODHGOS_TOMOS.pdf , προσπελάστηκε στις 10/09/2019)

Dreyer, C., & Nel, C. (2003). Teaching reading strategies and reading comprehension within a technology-enhanced learning environment. *System*, 31(3), 349-365.

Dwyer, F., & Dwyer, C. (2003). A systematic assessment of the contributions of animation to knowledge acquisition. In *EdMedia+ Innovate Learning* (pp. 1112-1117). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).

Engler, S., Hoskins, C., & Payne, S. (2008). Computer-produced comics as a means of summarising academic readings in EAP programs. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 4(4), 19-33.

- Evangelia, M. (2013). Comics and Literature in a Multivalent and Multidimensional Interplay: Debunking Cultural Stereotypes and Redefining Literariness. *ADVANCES IN SOCIAL SCIENCES RESEARCH*, 141., διαθέσιμο στο https://www.researchgate.net/profile/Ozlem_Yagcioglu/publication/312552499_The_Role_of_Creative_and_Global_Thinking_in_ELT_Classes_Pages_118-131_Online_Games_for_the_English_and_Spanish_Language_Learners_Pages_187-200/links/5881c28daca272b7b441811e/The-Role-of-Creative-and-Global-Thinking-in-ELT-Classes-Pages-118-131-Online-Games-for-the-English-and-Spanish-Language-Learners-Pages-187-200.pdf#page=148 , προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)
- Ζωγόπουλος, Ε. (2001). Νέες τεχνολογίες και μέσα επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Freiermuth, M. R. (2002). Internet chat: Collaborating and learning via e-conversations. *TESOL JOURNAL*, 11(3), 36-40.
- Figura, K., & Jarvis, H. (2007). Computer-based materials: A study of learner autonomy and strategies. *System*, 35(4), 448-468.
- Ghavifekr, S., & Rosdy, W. A. W. (2015). Teaching and learning with technology: Effectiveness of ICT integration in schools. *International Journal of Research in Education and Science*, 1(2), 175-191.
- Gilakjani, A. P. (2012). The significant role of multimedia in motivating EFL learners' interest in English language learning. *International Journal of Modern Education and Computer Science*, 4(4), 57.
- Ισαρη, Φ., & Πούρκος, Μ. (2015). Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, .(Διαθέσιμο online στο https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ECD394/15327_Isari-KOY.pdf, προσπελάστηκε στις 1/12/2019)

Iheanacho Jr, C. C. (1997). *Effects of two multimedia computer-assisted language learning programs on vocabulary acquisition of intermediate level ESL students* (Doctoral dissertation, Virginia Tech).

Jylhä-Laide, J. (1994). Learning by Viewing: cartoons as foreign language learning material for children--a case study. *Journal of Educational Television*, 20(2), 93-109.

Καυάλης, Α. & Παπασταμάτης (2000). *Εκπαίδευση Ενηλίκων Β'-Διδακτική Ενηλίκων*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Πανεπιστημιακές σημειώσεις

Κιουλάνης Σπ. (2004). *Διαμόρφωση εκπαιδευτικού υλικού στην Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Θρησκεία και Φυσικό Περιβάλλον*. Δημοσιευμένη Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κόκκος, Α. (1998). Αρχές μάθησης ενηλίκων. Στο: Α. Κόκκος & Α. Λιοναράκης, *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Τόμος Β)*. Σχέσεις Διδασκόντων-Διδασκομένων (σελ. 19-51). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κόκκος, Α. (2003). Ο μετασχηματισμός των στάσεων και ο ρόλος του εμπυχωτή. Στο: Βεργίδης, Δ.(επιμ.) *Εκπαίδευση Ενηλίκων. Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ, 195-223.

Κόκκος, Α. (2009). Μετασχηματίζουσα μάθηση μέσα από την αισθητική εμπειρία: Θεωρητικό πλαίσιο και μέθοδος εφαρμογής.

Κόκκος Α. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το Πεδίο, οι Αρχές Μάθησης, οι Συντελεστές*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Κοντάκος, Α., Γκόβαρης, Χ. (2006α). Εκπαίδευση ενηλίκων: Εκπαίδευση ή παιδαγωγική ενηλίκων στην Ευρώπη και την Ελλάδα; Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Διαθέσιμο στο <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2527/777.pdf> , προσπελάστηκε στις 12/09/2019).

Κοσμόπουλος Α., & Μουλαλούδης, Γ. (2009). Ο Carl Rogers και η προσωποκεντρική του θεωρία για την ψυχοθεραπεία και την εκπαίδευση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κουλαουζίδης, Γ. (2015). Μετασχηματίζουσα μάθηση: μια μαθησιακή θεωρία για την εκπαίδευση ενηλίκων. *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, 46 (διαθέσιμο online στο: <https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/article/view/6982> , ανακτήθηκε στις)

Λαμπρινίδη, Α., & Πατσούρα, Χ. (2008). Η κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο ρόλος των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Αθήνα: Πτυχιακή Εργασία, ΤΕΙ Αθήνας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.

Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*.

Λιοναράκης Α., & Φραγκάκη, Μ. (2016). Στοχαστικό-Κριτικά Μοντέλα Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Επιμόρφωσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: μια πρόταση με Πολυμορφική Διάσταση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 5(2Α). (Διαθέσιμο online στο: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/468/442>, προσπελάστηκε στις 11/09/2019)

Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές* (σελ. 13-38). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. στο: Α. Λιοναράκης (επιμ.) *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση-Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός

Λιοναράκης, Α. (1999). Εξ Αποστάσεως και Συμβατική Εκπαίδευση: συγκλίνουσες και αποκλίνουσες δυνάμεις; Στο *Η Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών* (σελ. 8 – 27). Αθήνα: ΟΙΕΛΕ. (Διαθέσιμο στο <http://leandros.physics.uoi.gr/odl/input/article1.htm> , προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)

Liu, J. (2004). Effects of comic strips on L2 learners' reading comprehension. *TESOL quarterly*, 38(2), 225-243.

Lowe, R. K. (2004, December). Animation and learning: Value for money. In *Beyond the comfort zone: Proceedings of the 21st ASCILITE Conference* (Vol. 12, pp. 558-561).

Lu, Z., Hou, L., & Huang, X. (2010). A research on a student-centred teaching model in an ICT-based English audio-video speaking class. *International Journal of Education and Development Using ICT*, 6(3), 101-123.

Μανούσου, Ε. (2008). Σχεδιασμός και Δημιουργία Παιδαγωγικού Υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση και Διαδραστικές Τηλεδιασκέψεις. *1ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο «Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία*

Μανούσου, Ε. (2008). *Προδιαγραφές Παιδαγωγικού Πλαισίου για την Εφαρμογή Πολυμορφικής, Συμπληρωματικής Εξ Αποστάσεως, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε Μαθητές Πρωτοβάθμιας, Ολιγοθέσιων και Απομακρυσμένων Σχολείων της Ελλάδας*. Διδακτορική διατριβή, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. (διαθέσιμο στο <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/15961#page/1/mode/1up> , προσπελάστηκε στις 10/09/2019)

Ματσαγγούρας, Η., & Χέλμης, Σ. (2003). Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού στην εκπαίδευση: Θεωρητικές παραδοχές και τεχνικές προδιαγραφές. *Πανελλήνιο Συμπόσιο, Σχεδιασμός και Παραγωγή Παιδαγωγικού Υλικού για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Πειραιάς*, 63-106.

Mayer, R. E. (1997). Multimedia learning: Are we asking the right questions?. *Educational psychologist*, 32(1), 1-19.

Mayer, R. E., & Moreno, R. (2002a). Aids to computer-based multimedia learning. *Learning and instruction*, 12(1), 107-119.

Mayer, R. E., & Moreno, R. (2002b). Animation as an aid to multimedia learning. *Educational psychology review*, 14(1), 87-99.

Morrison, T. G., Bryan, G., & Chilcoat, G. W. (2002). Using student-generated comic books in the classroom. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 45(8), 758-767.

Merriam, S. B. (2001). Andragogy and self-directed learning: Pillars of adult learning theory. *New directions for adult and continuing education*, 2001(89), 3-14.

Μίμινου, Α., & Σπανακά, Α. (2016). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(2Α). (διαθέσιμο online στο <https://e proceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/580/560> , προσπελάστηκε στις 12/09/2019)

Doi: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.580>

Moore, M. G. (Ed.). (2013). *Handbook of distance education*. Routledge.. (διαθέσιμο στο https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=Up_fAmUHAXsC&oi=fnd&pg=PR3&dq=Moore+2013+distance+education&ots=7eJKQID_FO&sig=dYGn8N1BSMC2EOk3lgWx1twzm4I&redir_esc=y#v=onepage&q=Moore%202013%20distance%20education&f=false , προσπελάστηκε στις 10/09/ 2019)

Moore, D. M. M., Burton, J. K., & Myers, R. J. (2004). *Multiple-Channel Communication: The Theoretical and Research Foundations of Multimedia*.

Μουζάκης, Χ. (2011). Εκπαίδευση Ενηλίκων. 8. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων-Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής. (διαθέσιμο online στο: <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2535/790.pdf> , προσπελάστηκε στις 12/09/2019)

Ντινιάκου, Μ. (2019). *Σχεδίαση, Ανάπτυξη και Αξιολόγηση Πολυμορφικού υλικού για συμπληρωματική εξ αποστάσεως διδασκαλία στην Ιταλική Γλώσσα Δημοσιευμένη Μεταπτυχιακή Εργασία*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (διαθέσιμο στο <https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/44822/1/105051%20%ce%9d%ce%a4%ce%99%ce%9d%ce%99%ce%91%ce%9a%ce%9f%ce%a5%20%ce%9c%ce%91%ce%a1%ce%99%ce%91.pdf> προσπελάστηκε στις 11/09/2019)

Παπαδημητρίου, Σ. Θ., & Λιοναράκης, Α. (2010). Ο Ρόλος του Καθηγητή-Συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξης του στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1, 2), 106-122. (διαθέσιμο online στο: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9754> ανακτήθηκε στις 11/09/2019)

Παπαδημητρίου, Σ., Ιωακειμίδου, Β. Σ., & Σπανακά, Α. Μ. (2014). Συνέντευξη με τον Alan Tait. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 107-113.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών στις 8 Π.Σ., 3 Π.Σ.Εξ., 2 Π.Σ.Εισ.», 2011, διαθέσιμο στο https://www.edivea.org/uploads/4/1/3/8/41385385/1_tomos_a_geniko.pdf , προσπελάστηκε στις 10/09/2019)

Παρούτσας Δ. (2010). Εκπαίδευση Ενηλίκων: Προβλήματα και θεωρητικές απόψεις. Διαθέσιμο στο http://paroutsas.jmc.gr/adlt_edu.htm , προσπελάστηκε στις 11/09/2019)

Πετράτου Ν. (2017). *Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των ενήλικων εκπαιδευόμενων στις ξένες γλώσσες. Η περίπτωση των δημόσιων και ιδιωτικών ΙΕΚ της περιοχής των Πατρών*. Δημοσιευμένη Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Πλουγαρλή, Π. (2015). *Συμμετοχικές εκπαιδευτικές τεχνικές στην εκμάθηση ξένων γλωσσών: οι απόψεις ενηλίκων εκπαιδευόμενων σε τμήμα ιταλικής γλώσσας*. Δημοσιευμένη Μεταπτυχιακή εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Πλουσίου, Κ. (2010). *Το Έντυπο Εκπαιδευτικό Υλικό της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης ως προς τις Θεωρίες Μάθησης*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Αθήνα: Ε.Α.Π.

Rabi, N. M., Osman, R., & Rabi, N. M. (2016). Graphic animation: Innovative language learning for autistic children. World Academy of Science, Engineering and Technology,

International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering, 10(5), 1614-1621.

Ραλλιάς, Δ., & Αναστασιάδης, Π. (2015). Δημιουργία διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 8(3Α).

Raman, A., & Mohamed, A. H. (2013). Issues of ICT Usage among Malaysian Secondary School English Teachers. *English Language Teaching*, 6(9), 74-82.

Ranalli, J. (2008). Learning English with The Sims: exploiting authentic computer simulation games for L2 learning. *Computer Assisted Language Learning*, 21(5), 441-455.

Riley, D. A., & Roach, M. A. (2006). Helping teachers grow: Toward theory and practice of an “emergent curriculum” model of staff development. *Early Childhood Education Journal*, 33(5), 363-370.

Rieber, L. P. (2001, December). Designing learning environments that excite serious play. In *annual meeting of the Australasian Society for Computers in Learning in Tertiary Education, Melbourne, Australia.* (διαθέσιμο στο http://www.savie.ca/SAGE/Articles/82_Rieber_2001.pdf , προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)

Rieber, L. P. (1994). *Computers graphics and learning*. Brown & Benchmark Pub. (διαθέσιμο στο <https://pdfs.semanticscholar.org/9cc1/56dc507f219479f406b10ea2302fe244855e.pdf> , προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)

Sadoski, M., & Paivio, A. (2004). A dual coding theoretical model of reading. *Theoretical models and processes of reading*, 5, 1329-1362.

Σιδηρόπουλος, Δ. (2010). Εκπαίδευση ενηλίκων και εκπαίδευση από απόσταση: Νέες προκλήσεις για το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Διαδρομές. Διαθέσιμο στο http://elearning.greek-language.gr/pluginfile.php/2872/mod_resource/content/3/%CE%A3%CE%B9%CE%B4%CE%B7%CF%81%CF%8C%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%82_%CE

[%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD.pdf](#), προσπελάστηκε στις 11/09/2019)

Simonson, M., Schlosser, C., & Orellana, A. (2011). Distance education research: A review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23(2-3), 124.

Σκίκος Ν, Λουκά Β, Ζωγόπουλος Ε, Μοσχούδης Α. (2010) «Η Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην εξ αποστάσεως Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών», 2^ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο, Βέροια, Δ.Δ.Ε. Ημαθίας (διαθέσιμο online στο <https://www.ekped.gr/praktika10/gen/124.pdf> , προσπελάστηκε στις 5/9/2019)

Sha, I. H. P., Kalajahi, S. A. R., & Mukundan, J. (2014). Perception of Improving English Language Proficiency Through Video Compositions Among Male and Female Students of MRSM Kuala Krai. *Advances in Language and Literary Studies*, 5(4), 42-59.(διαθέσιμο στο <http://journals.aiac.org.au/index.php/all/article/view/424>, προσπελάστηκε στις 12/09/ 2019)

Shih, R. C. (2010). Blended learning using video-based blogs: Public speaking for English as a second language students. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(6).

Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση & Τεχνολογία*. (Κεφάλαιο 2ο, σελ. 38-62)

Tiemensma, L. (2009, August). Visual literacy: to comics or not to comics? Promoting literacy using comics. In *75Th IFLA General Conference and Council* (pp. 1-10).

Τσακίρη Θ. Λήνα (2008), *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Έρευνας*, Σημειώσεις (Διαθέσιμο online στο <http://dpms.csd.auth.gr/stuff/eis-meth-er.pdf> , προσπελάστηκε στις 12/11/2019)

Τσιτλακίδου, Ε., & Μανούσου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. *Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 9(1), 47-61.

Umunnakwe, N., & Sello, Q. (2014). Effective Utilization of ICT in English language learning- The case of University of Botswana undergraduates. In *Conference proceedings. ICT for language learning* (p. 173).

Viadero, D. (2009). Scholars See Comics as No Laughing Matter. *Education Week*, 28(21), 1-11.

Warschauer, M. (1997). Computer-mediated collaborative learning: Theory and practice. *The modern language journal*, 81(4), 470-481

Weiss, R. E., Knowlton, D. S., & Morrison, G. R. (2002). Principles for using animation in computer-based instruction: Theoretical heuristics for effective design. *Computers in Human Behavior*, 18(4), 465-477.

Wilde, L. (2015). Distinguishing mediality: The problem of identifying forms and features of digital comics. *Networking Knowledge: Journal of the MeCCSA Postgraduate Network*, 8(4).

Wilujeng, N. C. S., & Lan, Y. J. (2015). Online Comic in Mandarin Chinese's Vocabulary Learning: A Case Study of Budi Utama Multilingual School in Yogyakarta, Indonesia. *IAFOR Journal of Education*, 3(2), 31-52.

Wu, J. H., Tennyson, R. D., Hsia, T. L., & Liao, Y. W. (2008). Analysis of E-learning innovation and core capability using a hypercube model. *Computers in Human Behavior*, 24(5), 1851-1866.

Χαρτοφύλακα, Α.Μ. (2011). *Η διασφάλιση της ποιότητας στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: διαμόρφωση κριτηρίων ποιότητας περιεχομένου*. Διδακτορική Διατριβή, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. (Διαθέσιμο online στο <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28372#page/1/mode/2up> , προσπελάστηκε στις 10/09/2019)

Χατζηθεοχάρους, Π. (2010) *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας: Ο Σχεδιασμός και η υλοποίηση Προγραμμάτων Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών και Στελεχών Δια Βίου Μάθησης*, Υπουργείου Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (Διαθέσιμο online στο <https://blogs.sch.gr/sdelesvou/files/2013/02/sde.pdf> , προσπελάστηκε στις 10/9/2019)

Χουλιάρα, Ξ., Λιοναράκης, Α. & Σπανακά, Α. (2011). Η έννοια της πολυμορφικότητας στο εξΑΕ διδακτικό υλικό: θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής. Πρακτικά 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (6th ICODL), (Μέρος Α, σσ. 397-410). (Διαθέσιμο online στο: <http://icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/schedConf/presentations> , προσπελάστηκε στις 12/09/2019)

Χουλιάρα, Ξ (2010). *Η έννοια της πολυμορφικότητα στο εξΑΕ διδακτικό υλικό : θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής*. Δημοσιευμένη Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Yang, Y. (2010). Computer-assisted foreign language teaching: Theory and Practice. *Journal of Language Teaching & Research*, 1(6).

York, J., & Stiller, S. (2013). Comics, Crowdsourcing and Up-Votes: EFL on the Front Page of the Internet. *JALT CALL Journal*, 9(1), 99-112.

Zhu, L., & Grabowski, B. (2004). The Effects of Various Animation Strategies in Facilitating the Achievement of Students on Tests Measuring Different Educational Objectives. *Association for Educational Communications and Technology*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ερωτηματολόγιο Ποσοτικής Έρευνας

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο
 ΓΥΝΑΙΚΑ   ΑΝΔΡΑΣ   ΠΡΟΤΙΜΩ ΝΑ ΜΗΝ ΑΝΑΦΕΡΩ
2. Ηλικία
 21-30   31-40   41-50   51-60   60+
3. Σχολείο που διδάσκετε
 ΓΥΜΝΑΣΙΟ   ΛΥΚΕΙΟ
4. Χρόνια διδακτικής εμπειρίας
 0-5   6-10   11-20   20+
5. Χρόνια διδακτικής εμπειρίας στο Δημόσιο
 0-5   6-10   11-20   20+
6. Επίπεδο Γνώσης Χρήσης ΤΠΕ
 ΚΑΘΟΛΟΥ   ΛΙΓΟ   ΜΕΤΡΙΟ   ΚΑΛΟ   ΑΡΙΣΤΟ
7. Υπάρχει Η/Υ στη διάθεσή σας στο δημόσιο σχολείο
 ΝΑΙ   ΟΧΙ
8. Υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο
 ΝΑΙ   ΟΧΙ
9. Υπάρχει στη διάθεσή σας βιντεοπροβολέας
 ΝΑΙ   ΟΧΙ
10. Υπάρχει στη διάθεσή σας διαδραστικός πίνακας
 ΝΑΙ   ΟΧΙ
11. Χρησιμοποιείτε τον Η/Υ στο μάθημά σας
 ΚΑΘΟΛΟΥ   ΛΙΓΟ   ΑΡΚΕΤΑ   ΠΟΛΥ
12. Χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο στο μάθημά σας
 ΚΑΘΟΛΟΥ   ΛΙΓΟ   ΑΡΚΕΤΑ   ΠΟΛΥ
13. Χρησιμοποιείτε τον βιντεοπροβολέα στο μάθημά σας
 ΚΑΘΟΛΟΥ   ΛΙΓΟ   ΑΡΚΕΤΑ   ΠΟΛΥ
14. Χρησιμοποιείτε τον διαδραστικό πίνακα στο μάθημά σας

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ ΠΟΛΥ

15. Είστε εξοικειωμένοι με την χρήση των ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας)

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ ΠΟΛΥ

16. Έχετε παρακολουθήσει κάποια επιμόρφωση/εκπαίδευση που αφορά στη χρήση των ΤΠΕ

ΝΑΙ ΟΧΙ

17. Θα επιθυμούσατε να επιμορφωθείτε σε θέματα που αφορούν την χρήση των ΤΠΕ στη εκπαίδευση

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ ΠΟΛΥ

Στα παρακάτω ερωτήματα θα χρησιμοποιηθεί η κλίμακα Likert.

ΚΑΘΟΛΟΥ ΛΙΓΟ ΑΡΚΕΤΑ ΠΟΛΥ

1^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

«Το βίντεο στην Διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας»

(δημιουργία βίντεο από ppt – το πρόγραμμα Movie Maker – YouTube Channel)

Ερευνητικά Ερωτήματα

ΤΠΕ – Διδακτική της Αγγλικής Γλώσσας.

1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση βίντεο;
2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε τη χρήση του βίντεο στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;
3. Η χρήση του βίντεο αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας

4. Η χρήση του βίντεο βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;
5. Η εκμάθηση χρήσης βίντεο ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;
6. Η εκμάθηση χρήσης βίντεο, ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;

ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού

7. Η εφαρμογή του βίντεο σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;
8. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;
9. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Μαθητές

10. Με τη χρήση του βίντεο στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;
11. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;
12. Η χρήση του βίντεο ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;

2^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

«Animation και διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας – Η εφαρμογή PowToon»

Ερευνητικά Ερωτήματα

ΤΠΕ – Διδακτική της Αγγλικής Γλώσσας.

1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση της εφαρμογής PowToon;
2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε την χρήση της εφαρμογής PowToon; στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;

3. Η χρήση της εφαρμογής PowToon αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας

4. Η χρήση της εφαρμογής PowToon βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;
5. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;
6. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής PowToon, ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;

ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού

7. Η εφαρμογή PowToon σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;
8. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή PowToon, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;
9. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογής PowToon, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Μαθητές

10. Με τη χρήση της εφαρμογής PowToon στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;
11. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή PowToon ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;
12. Η χρήση της εφαρμογής PowToon ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;

3^Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

«Η παιδαγωγική αξιοποίηση του κόμικ – Η εφαρμογή ToonDoo»

Ερευνητικά Ερωτήματα

ΤΠΕ – Διδακτική της Αγγλικής Γλώσσας.

1. Θεωρείτε ότι η διδασκαλία του μαθήματος ενισχύθηκε από τη χρήση της εφαρμογής ToonDoο;
2. Σε τι βαθμό θα εντάξετε τη χρήση της εφαρμογής ToonDoο στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία;
3. Η χρήση της εφαρμογής ToonDoο στην αποτέλεσε ένα ελκυστικό μέσο διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Εκπαιδευτικός Αγγλικής Γλώσσας

4. Η χρήση της εφαρμογής ToonDoο βοήθησε την επίτευξη των διδακτικών σας στόχων;
5. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής ToonDoο ενίσχυσε την αυτοπεποίθησή σας στην χρήση ψηφιακών εργαλείων;
6. Η εκμάθηση χρήσης της εφαρμογής ToonDoο ενίσχυσε τη δημιουργικότητά σας;

ΤΠΕ ως εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού

7. Η εφαρμογή ToonDoο σας βοήθησε να δημιουργήσετε εκπαιδευτικό υλικό;
8. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoο, ενίσχυσε την αλληλεπίδραση των μαθητών σας;
9. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoο, έδωσε το έναυσμα για χρήση της Αγγλικής Γλώσσας;

ΤΠΕ – Μαθητές

10. Με τη χρήση της εφαρμογής ToonDoο στην τάξη σας, η συμμετοχή των μαθητών ήταν ενεργή;
11. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήσατε με την εφαρμογή ToonDoο ενθάρρυνε τους μαθητές σας να κάνουν χρήση ψηφιακών εφαρμογών;
12. Η χρήση της εφαρμογής ToonDoο ενίσχυσε τη δημιουργικότητα των μαθητών σας;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Ερωτήσεις της Ποιοτικής Έρευνας

Αξιολόγηση ευχρηστίας εκπαιδευτικού υλικού

Το εκπαιδευτικό υλικό της επιμόρφωσης σας φάνηκε εύκολο στη χρήση; Αν ναι, εξηγήστε γιατί. Αν όχι, που οφείλεται αυτό.

Οι οδηγίες και οι συμβουλές που δίνονταν μέσα από το εκπαιδευτικό υλικό, σας βοήθησαν να ολοκληρώσετε με επιτυχία τις δραστηριότητες; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Θεωρείτε ότι το υλικό σας βοήθησε να ενεργήσετε αυτόνομα; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Αναφορικά με την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού, υπήρξαν κάποια σημεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν; Αν ναι, τι θα προτείνατε;

Αξιολόγηση πληρότητας του περιεχομένου του εκπαιδευτικού υλικού

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού ήταν κατανοητό; Θεωρείτε ότι ο λόγος που χρησιμοποιούνταν ήταν απλός και κατανοητός και διατυπωμένος με σαφήνεια; Εξηγήστε την άποψη σας.

Θεωρείτε ότι οι σκοποί και οι στόχοι που αναφέρονταν στην κάθε διδακτική ενότητα, καλύπτονταν από το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού; Εξηγήστε την άποψη σας.

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα που αναφέρονταν σε κάθε ενότητα, ήταν ρεαλιστικά και διατυπωμένα με σαφήνεια; Ήταν εφικτό να επιτευχθούν; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Αναφορικά με το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, θεωρείτε ότι υπάρχουν σημεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν; Αν ναι, τι θα προτείνατε;

Αξιολόγηση καταλληλότητας του εκπαιδευτικού υλικού (στοιχεία δομής – οργάνωσης)

Θεωρείτε ότι η οργάνωση της δομής του εκπαιδευτικού υλικού ήταν καλά οργανωμένη; Οι ενότητες ήταν κατάλληλα/ικανοποιητικά κατατμημένες και οργανωμένες; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Θεωρείτε ότι υπήρχε λογική ροή/ συνοχή σύνδεσης των πηγών, των στοιχείων του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και της μετάβασης από το ένα στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού στο επόμενο. Εξηγήστε την άποψη σας.

Θεωρείτε ότι το εκπαιδευτικό υλικό σας κατεύθυνε να αξιοποιήσετε τις γνώσεις που αποκτήσατε να τις αξιοποιήσετε; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Αναφορικά με τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού, υπάρχουν σημεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν; Αν ναι, ποια είναι αυτά;

Αξιολόγηση ελκυστικότητας εκπαιδευτικού υλικού

Η εμφάνιση και η αισθητική του εκπαιδευτικού υλικού, προσέλκυσε το ενδιαφέρον σας; Εξηγήστε την άποψη σας.

Το εκπαιδευτικό υλικό περιείχε πολυμορφικά μέσα/στοιχεία (βίντεο, εικόνα, κείμενο, υπερσυνδέσμους, ήχο); Εξηγήστε την άποψη σας.

Το ύφος του εκπαιδευτικού υλικού σας φάνηκε φιλικό; Σας δημιούργησε θετική διάθεση να συνεχίσετε να το χρησιμοποιείτε; Επιθυμείτε να σχολιάσετε κάτι;

Αναφορικά με την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού, υπάρχουν σημεία που θα μπορούσαν να βελτιωθούν; Αν ναι, τι θα προτείνετε;

Προτάσεις βελτίωσης - Παρατηρήσεις.

Ποιο στοιχείο του εκπαιδευτικού υλικού της επιμόρφωσης σας φάνηκε το πιο θετικό;

Τι προτάσεις θα κάνατε προκειμένου να βελτιωθεί και να συμπληρωθεί το εκπαιδευτικό υλικό;